

รายงานการวิจัย

การศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

**A STUDY OF PROBLEMS AND NEEDS IN TEACHING AND LEARNING
MANAGEMENT OF STUDENTS AT RAJAMANGALA UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY KRUNGTHEP**

ผู้วิจัย

นางสาวปาริชาติ เนินทอง

นางสาวเจษณี บุตรดำ

โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

งบประมาณเงินรายได้ ปี พ.ศ. 2555

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ ทั้งนี้เพราะได้รับการสนับสนุนการจัดทำวิจัยสถาบันของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์อาภรณ์ บางเจริญพรพงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธัญนันท์ ออบถม ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรเพ็ญ อ็อกกังวาล ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณฑิรา เนตรทิพย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงเดือน จันทรเจริญ ที่กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษา ตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ขอขอบคุณทุนอุดหนุนงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพที่สนับสนุนทุนวิจัยรายงานวิจัยการศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์จากคณบดีทุกคณะของมหาวิทยาลัยที่อนุญาตให้เก็บข้อมูลนักศึกษาและบุคลากร เจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ได้อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามเป็นอย่างดี

นางสาวปาริชาติ เนินทอง

นางสาวเจษณี บุตรคำ

สิงหาคม 2555

ชื่อโครงการ การศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
ชื่อคณะผู้วิจัย นางสาวปาริชาติ เนินทอง
 นางสาวเจษณี บุตรคำ
ปี พ.ศ. 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับปัญหาการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ (2) ศึกษาระดับความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ จำนวน 400 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบโควตาอย่างมีสัดส่วน (quota sampling) ตามคณะและชั้นปีที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีค่าความเชื่อมั่น (reliability) ที่ระดับ 0.94 และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษามีปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียน ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง

2. นักศึกษามีความต้องการการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ มีดังนี้ ควรพัฒนาและเพิ่มจำนวนสื่อการเรียนการสอน ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทในชั้นเรียนมากขึ้น และควรเพิ่มพื้นที่สำหรับนั่งอ่านหนังสือ และทำกิจกรรมต่าง ๆ

Title A Study of Problems and Needs in Teaching and Learning
Management of Students at Rajamangala University of
Technology Krungthep

Researcher Miss Parichat Noentong
Miss Chetsanee Butdam

Year 2012

ABSTRACT

The purposes of this research were to investigate the problems and needs in teaching and learning management of students at Rajamangala University of Technology Krungthep. The sample of this research was comprised of four hundred students selected by using quota sampling from academic year, and faculty. A five-rating scale questionnaire with the reliability of 0.94 designed by researcher was used as a tool to collect the data. The statistical tools for data analysis were percentage, mean, and standard deviation.

The results of this research were as follow:

1. The overall problems in teaching and learning management of students at Rajamangala University of Technology Krungthep were found to be at moderate level, as were those in the aspects of curriculum, instructional management, and environment.
2. The overall needs in teaching and learning management of students at Rajamangala University of Technology Krungthep were rated as moderate level.
3. There were students suggestions on teaching and learning management to improve and provide more instructional media, teachers should encourage students to

play their role in classroom. In addition, university should provide more area for reading and doing activities.

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ

บทคัดย่อ

ก

สารบัญ

(1)

สารบัญตาราง

(3)

สารบัญภาพ

(4)

บทที่ 1 บทนำ

1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2

ขอบเขตของการวิจัย

2

นิยามศัพท์เฉพาะ

4

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

6

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

6

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

10

แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน

48

การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

51

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

52

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

64

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

64

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

66

การเก็บรวบรวมข้อมูล

68

การวิเคราะห์ข้อมูล

68

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

70

บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

79

บรรณานุกรม

88

ภาคผนวก	93
ภาคผนวก ก หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ	94
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม	100
ภาคผนวก ค ค่า IOC ของแบบสอบถาม	108
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	112
ประวัติผู้วิจัย	119

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 2.1 จุดเด่นหรือคุณค่าของเทคนิควิธีการสอนแบบต่าง ๆ	30
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	65
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามเพศ ชั้นปีที่ศึกษา คณะ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	71
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและปัญหาการจัดการเรียนการสอน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ เป็นรายด้าน	72
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและปัญหาการจัดการเรียนการสอน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ด้านผู้เรียน เป็นรายข้อ	73
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและปัญหาการจัดการเรียนการสอน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ด้านหลักสูตร เป็นรายข้อ	74
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและปัญหาการจัดการเรียนการสอน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นรายข้อ	75
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและปัญหาการจัดการเรียนการสอน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ด้านสภาพแวดล้อม เป็นรายข้อ	76
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความต้องการการจัดการเรียน การสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ	77
ตารางที่ 4.8 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการการจัดการเรียน การสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ	78

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 องค์ประกอบของทฤษฎีปัญญาทางสังคม	8
2 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การสอน	28
3 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	65

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (ปี 2555-2559) มีสาระสำคัญประการหนึ่งที่มุ่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มั่นคงและสามารถแข่งขันในเวทีโลกได้อย่างต่อเนื่อง เป็นการพัฒนาศักยภาพ รวมทั้งด้านสติปัญญาและจิตใจ (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553) นอกจากนี้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 ยังมุ่งการพัฒนาชีวิตของบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้การพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ตามจุดมุ่งหมายดังกล่าวคือ การศึกษา

ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษา, 2546, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ในการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิตนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดรูปแบบของการศึกษาไว้ 3 ประเภท คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย สำหรับการศึกษาในระบบมี 2 ระดับ คือ (1) การศึกษาขั้นพื้นฐานและ (2) การศึกษาระดับอุดมศึกษา (กระทรวงศึกษา, 2546, หน้า 8-9) การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาต่อเนื่องจากการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อต่อยอดของการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพสูงขึ้น เตรียมพร้อมต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ จึงทำให้การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นที่ต้องการของสังคมมากขึ้น

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ เป็นมหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ปี พ.ศ. 2548 ที่มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตให้มีความเจนจัดทางวิชาการและมีคุณสมบัติที่จำเป็นตามลักษณะวิชาชีพพร้อมที่จะทำงานและปรับปรุงตนเองให้มีความก้าวหน้าทันต่อวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีรวมทั้งปลูกฝังความมีระเบียบวินัย มีคุณธรรม

ความรับผิดชอบในจรรยาวิชาชีพและต่อสังคม สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ วิชาชีพสร้างสรรค์ ปฏิบัติงานเต็มแน่นความสุข มุ่งสู่อาเซียน การปรับปรุงหลักสูตรและการขยายตัวของสาขาวิชา ต่าง ๆ รวมทั้ง จำนวนนักศึกษาทั้งในอดีตและปัจจุบัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่มหาวิทยาลัยต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาในด้านต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้ศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ เพื่อให้ทราบปัญหาและความต้องการของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีกรุงเทพ
2. เพื่อศึกษาความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

กรุงเทพ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยโดยเลือกศึกษาเฉพาะปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ปีการศึกษา 2555

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย คือ

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ปีการศึกษา 2555 จำนวน 12,403 คน (รายงานสถิติการศึกษา, 2555, หน้า 35)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Yamané (1976, p.886) ที่มีความเชื่อมั่น 95% และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน แต่การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน และใช้การสุ่มแบบโควตาอย่างมีสัดส่วน (quota sampling) ตามคณะและชั้นปีที่ศึกษา

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพมีดังนี้

ตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
กรุงเทพ จำแนกเป็น

1. เพศ

1.1 ชาย

1.2 หญิง

2. ชั้นปีที่ศึกษา

2.1 ชั้นปีที่ 1

2.2 ชั้นปีที่ 2

2.3 ชั้นปีที่ 3

2.4 ชั้นปีที่ 4

3. คณะ

3.1 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

3.2 คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

3.3 คณะบริหารธุรกิจ

3.4 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3.5 คณะวิศวกรรมศาสตร์

3.6 คณะศิลปศาสตร์

3.7 คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.1 คะแนนเฉลี่ยสะสม 2.00 - 2.50

4.2 คะแนนเฉลี่ยสะสม 2.51 - 3.00

4.3 คะแนนเฉลี่ยสะสมมากกว่า 3.00 ขึ้นไป

ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่

1. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

กรุงเทพ

2. ความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

กรุงเทพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของศัพท์ที่ใช้ดังต่อไปนี้

1. นักศึกษา หมายถึง นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 เพศ หมายถึง เพศชาย และเพศหญิง

1.2 ชั้นปีที่ศึกษา หมายถึง ชั้นปีที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี แบ่งออกเป็น ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ของภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555

1.3 คณะ หมายถึง คณะที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพเปิดสอน แบ่งออกเป็น คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ และคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ

1.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ระดับผลการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสะสมในทุกรายวิชาของภาคเรียนสุดท้าย โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง นักศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.00 - 2.50

1.4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง หมายถึง นักศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.51 - 3.00

1.4.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง นักศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม มากกว่า 3.00 ขึ้นไป

2. ปัญหาการจัดการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรค ขัดข้อง สาเหตุที่ทำให้การเรียนของนักศึกษาไม่ราบรื่น ซึ่งทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา โดยให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นของปัญหาเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มีปัญหามากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านผู้เรียน หมายถึง ปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบทางการเรียน ได้แก่ ความสนใจในการเรียน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน สุขภาพทางร่างกาย การเดินทางมาเรียน เวลาในการศึกษาทำการบ้านและความรู้พื้นฐานของนักศึกษา

2.2 ด้านหลักสูตร หมายถึง ปัญหาและอุปสรรคการนำหลักสูตรไปใช้ในการในการจัดการเรียนการสอน ความสอดคล้องของเนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน วัตถุประสงค์ของหลักสูตร การกำหนดกิจกรรม เกณฑ์การวัดและประเมินผล รวมทั้งความต้องการของผู้เรียนและสถานประกอบการ

2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ปัญหาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน ระยะเวลา และการวัดและประเมินผล

2.4 ด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง ปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ห้องเรียน ความพร้อมของอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน อาคาร สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเรียน

3. ความต้องการการจัดการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่นักศึกษาต้องการให้มีหรือให้จัด เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ หมายถึง ความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้บริหารในการตัดสินใจ และพิจารณา ปรับปรุงการจัดการศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้รับการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพมาตรฐานตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย

2. ผลที่ได้จากการวิจัย สามารถใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนาการจัดการศึกษาด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย เพื่อให้ทันต่อสภาพที่มีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิจัยครั้งนี้จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
3. แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน
4. การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

การเรียนรู้คือ กระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด คนสามารถเรียนรู้ได้จากการได้ยินการสัมผัส การอ่าน การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่จะต่างกัน เด็กจะเรียนรู้ด้วยการเรียนในห้อง การซักถาม ผู้ใหญ่มักเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่ แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอ โดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ที่จะให้เกิดขึ้นเป็นรูปแบบใดก็ได้ เช่น ความเป็นกันเอง ความเข้มงวดกวดขัน หรือความไม่มีระเบียบวินัย สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไข และสถานการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกรูปแบบการสอน รวมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

วุฒิพล สกตเกียรติ (2546, หน้า 69) กล่าวถึง ทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยาที่นักการศึกษาสนใจนำมาเป็นข้อมูลในการพิจารณาประกอบการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญ ๆ อาจแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (behavioral theory) ทฤษฎีในกลุ่มนี้ อธิบายว่า การเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ เป็นการสร้างความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ทฤษฎีที่สำคัญ ๆ ในกลุ่มนี้ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้วางเงื่อนไขแบบคลาสสิก หรือแบบสิ่งเร้า และทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ

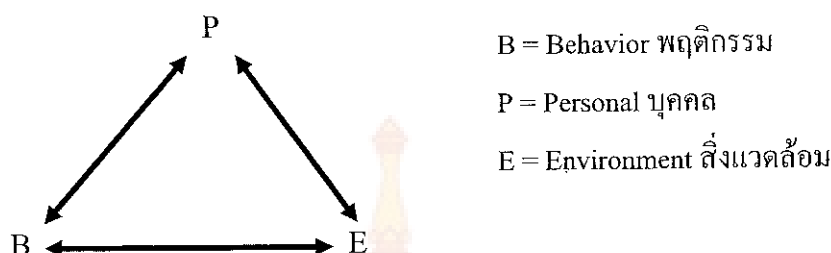
2. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม (cognitive theory) ทฤษฎีในกลุ่มนี้อธิบายว่า การเรียนรู้เป็นผลของกระบวนการคิด ความเข้าใจ การรับรู้สิ่งเร้าที่มาจากกระตุ้น ผสมผสานกับประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมาของบุคคล ทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น ซึ่งมีการอาศัยกระบวนการทางปัญญาเข้ามามีอิทธิพลในการเรียนรู้ด้วย ทฤษฎีกลุ่มนี้จึงเน้นเรื่องกระบวนการทางปัญญา (cognitive process) มากกว่า การเรียนรู้วางเงื่อนไข เพื่อให้เกิดพฤติกรรม ทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มนี้ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญางานสังคม ทฤษฎีการเรียนรู้แบบการหยั่งรู้ เป็นต้น

ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning Theory) หรือแบบสิ่งเร้า ผู้ค้นพบการเรียนรู้ลักษณะนี้คือ Pavlov (อ้างถึงใน วุฒิชัย สุขวิริยานนท์, 2549, หน้า 7) นักสรีรวิทยาชาวรัสเซียที่มีชื่อเสียงมาก Pavlov สนใจศึกษาเกี่ยวกับระบบย่อยอาหาร โดยได้ทำการทดลองกับสุนัข ระหว่างที่ทำการทดลอง Pavlov สังเกตเห็นปรากฏการณ์บางอย่างคือ ในบางครั้งสุนัขน้ำลายไหลโดยที่ยังไม่ได้รับอาหารเพียงแต่เห็น ผู้ทดลองที่เคยเป็นผู้ให้อาหารเดินเข้ามาในห้องนั้น สุนัขก็น้ำลายไหลแล้ว จากปรากฏการณ์ดังกล่าวจุดประกาย ให้ Pavlov คิดรูปแบบการทดลองเพื่อหาสาเหตุให้ได้ว่า เพราะอะไรสุนัขจึงน้ำลายไหลทั้ง ๆ ที่ยังไม่ได้รับอาหาร

Pavlov เริ่มการทดลองโดยเจาะต่อมน้ำลายของสุนัขและต่อสายรับน้ำลายไหลออกสู่ขวดแก้วสำหรับวัดปริมาณน้ำลาย จากนั้น Pavlov ก็เริ่มการทดลองโดยก่อนที่จะให้อาหารแก่สุนัข จะต้องสั่นกระดิ่งก่อน แล้วตามด้วยอาหาร (ผงเนื้อ) ทำอย่างนี้อยู่ 7-8 วัน จากนั้นให้เฉพาะแต่เสียงกระดิ่ง สุนัขก็ตอบสนองคือน้ำลายไหลปรากฏการณ์เช่นนี้เรียกว่าพฤติกรรมสุนัขถูกวางเงื่อนไข หรือเรียกว่าสุนัขเกิดการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก

ทฤษฎีปัญญางานสังคม (social cognitive theory) โดย Bandura (1997, pp. 96-99) มีความคิดเห็นตรงกันว่าทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำค่อนข้างมีขีดจำกัดในการอธิบายเรื่องการเรียนรู้ ดังนั้นจึงขยายการศึกษาออกไปโดยหันไปสนใจกระบวนการคิดที่มีผลต่อการเรียนรู้ซึ่งเราไม่สามารถจะเห็นได้โดยตรง Bandura ได้ตั้งทฤษฎีชื่อ การเรียนรู้โดยการสังเกต โดยเขาได้อธิบายว่า การเรียนรู้ต้องเป็นปฏิสัมพันธ์กันและกันระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมไม่สามารถแยกออกจากกันได้ Bandura เชื่อว่ามนุษย์ใช้สภาพเงื่อนไขของสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมและประสบการณ์ในการตัดสินใจพฤติกรรมขั้นต่อไป โดยมีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ (1) ปัจจัยด้านพฤติกรรม (behavior) (2) ปัจจัยทางปัญญาและปัจจัยส่วนบุคคลอื่น ๆ

(personal factor หรือ P) และ (3) อิทธิพลของสภาพแวดล้อม (environmental influences หรือ E) ดังแสดงในรูป

ภาพ 1 องค์ประกอบของทฤษฎีปัญหาทางสังคม

Note. From *Self-efficacy, the exercise of control*, (p. 97) by Bandura, A. (1997). Freeman, New York: Prentice Hall.

จากรูปจะเห็นว่า B P และ E ล้วนแต่มีลูกศรชี้เข้า หากันและกัน ซึ่งหมายถึงต่างก็มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ตัวอย่างเช่นนักศึกษาที่เข้าไป เรียนในชั้นเรียนซึ่งเพื่อนนักศึกษา ส่วนมากขยันตั้งใจเรียน ฉะนั้นเมื่อสภาพแวดล้อม (E) เป็นเช่นนี้ก็ส่งผล ให้นักศึกษาเชื่อ (P) ว่าความขยัน และการตั้งใจเรียนเป็นบรรทัดฐานของกลุ่มนี้ ซึ่งมีผลให้นักศึกษามี พฤติกรรม (B) ซึ่งแสดงถึงความขยัน และ ตั้งใจเรียนไปด้วย และพฤติกรรมซึ่งแสดงความขยันและตั้งใจ เรียนของนักศึกษาก็ทำหน้าที่เป็นสภาพแวดล้อม (E) ให้กับนักศึกษาคนอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน

ทฤษฎีปัญหาทางสังคมได้ให้ความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ (learning) กับการกระทำ (performance) ซึ่งสำคัญมาก เพราะคนเราอาจจะเรียนรู้อะไรหลายอย่างแต่ไม่จำเป็นต้องแสดงออกทุกอย่าง เช่น เราอาจจะเรียนรู้วิธีการทุจริตในการสอบว่าต้องทำอะไรบ้าง แต่ถึงเวลาสอบจริงเราอาจจะไม่ทุจริตก็ได้ หรือเราเรียนรู้ว่าการพูดจาและแสดงกริยาอ่อนหวาน กับพ่อแม่เป็นสิ่งดี แต่เราอาจจะไม่เคยทำกริยาดังกล่าวเลยก็ได้ แล้วทฤษฎีปัญหาทางสังคมยังมีความเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต (observational learning) หรือจากการเลียนแบบจากตัวแบบ (modeling) สำหรับตัวแบบไม่จำเป็นต้องเป็นตัวแบบที่มีชีวิตเท่านั้น แต่อาจจะเป็นตัวแบบสัญลักษณ์ เช่น ตัวแบบที่เห็นในโทรทัศน์ ภาพยนตร์ เกมสื่อบันเทิง หรืออาจจะเป็นรูปภาพ การ์ตูน หนังสือ ฯลฯ นอกจากนี้ คำบอกเล่าด้วยคำพูดหรือข้อมูลที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรก็เป็นตัวแบบได้ ซึ่งเป็นเรื่องของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้ อาจเกิดจากการสังเกตหรือการลอกเลียนแบบซึ่งจะประกอบไปด้วย 4 กระบวนการคือ

1. กระบวนการใส่ใจ (attention processes) เป็นกระบวนการที่มนุษย์ใส่ใจและสนใจรับรู้ พฤติกรรมของตัวแบบ การเรียนรู้โดยการสังเกตจะเกิดขึ้นได้มากก็บุคคลใส่ใจต่อพฤติกรรมของ ตัวแบบ แต่การจะใส่ใจได้มากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับปัจจัยหลัก 2 ปัจจัยคือ (1) ปัจจัยเกี่ยวกับตัว แบบ ได้แก่ ความเด่นชัด ความซับซ้อนของเหตุการณ์ จำนวนของตัวแบบ คุณค่าในการใช้ประโยชน์ ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ และ (2) ปัจจัยเกี่ยวกับผู้สังเกต ได้แก่ ความสามารถในการรับรู้ ระดับ ของความตื่นต้น เป็นต้น

2. กระบวนการเก็บจำ (retention processes) เป็นขั้นตอนที่ผู้สังเกตบันทึกสิ่งที่ตนสังเกตได้ จากตัวแบบไปเก็บไว้ในความทรงจำระยะยาว เป็นภาพพจน์ในใจ (visual imagery) และสามารถ เข้ารหัสด้วยคำพูด หรืออ้อยคำ (verbal coding) จะเป็นผู้ที่สามารถแสดงพฤติกรรมเลียนแบบจากตัว แบบได้แม้ว่าเวลาจะผ่านไปนาน และนอกจากนี้ถ้าผู้สังเกตมีโอกาสดูซ้ำก็จะได้เห็นตัวแบบแสดงสิ่งที่ จะต้องเรียนรู้ซ้ำก็จะเป็น การช่วยความจำให้ดียิ่งขึ้น

3. กระบวนการกระทำ (production processes) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตเอาสิ่งที่เก็บจำมา แปลงเป็นการกระทำ ปัจจัยที่สำคัญของกระบวนการนี้คือ ความพร้อมทางด้านร่างกายและทักษะที่ จำเป็นจะต้องใช้ในการเลียนแบบของผู้สังเกต ถ้าผู้สังเกตไม่มีความพร้อมก็ไม่สามารถที่จะแสดง พฤติกรรมเลียนแบบได้เบนคูรา กล่าวว่า การเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบไม่ใช่เป็น พฤติกรรมที่ลอกแบบอย่างตรงไปตรงมา การเรียนรู้โดยการสังเกตมีปัจจัยในเรื่อง กระบวนการทาง ปัญญา (cognitive process) และความพร้อมทางด้านร่างกายของผู้สังเกต ฉะนั้นในขั้นกระบวนการ กระทำ หรือขั้นของการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบของแต่ละบุคคลจึงต่างกันไป ผู้สังเกตบาง คนอาจจะทำได้ดีกว่าตัวแบบหรือบางคนก็สามารถเลียนแบบได้เหมือนมาก ในขณะที่บางคนก็ อาจจะทำได้ไม่เหมือนกับตัวแบบเพียงแต่คล้ายคลึงเท่านั้น หรือบางคนอาจจะไม่สามารถแสดง พฤติกรรมเหมือนตัวแบบเลยก็ได้

4. กระบวนการจูงใจ (motivation process) แนวคิดพื้นฐานข้อที่ 2 แยกความแตกต่าง ระหว่างการเรียนรู้ (learning) ออกจากการกระทำ (performance) นั่นก็คือ ไม่จำเป็นต้องแสดง พฤติกรรมทุกอย่างที่ได้เรียนรู้ออกมา การที่จะทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนั้น ๆ ก็ขึ้นอยู่กับว่ามี แรงจูงใจมากน้อยแค่ไหน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ (learning theory) คือ กระบวนการที่ทำให้คน เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด คนสามารถเรียนรู้ได้จากการได้ยืมการสัมผัส การอ่าน การใช้ เทคโนโลยี การเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่จะต่างกัน เด็กจะเรียนรู้ด้วยการเรียนในห้อง การซักถาม ผู้ใหญ่มักเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่ แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอ โดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่

เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ที่จะให้เกิดขึ้นเป็นรูปแบบใดก็ได้ เช่น ความเป็นกันเอง ความเข้มงวด กวดขัน หรือความไม่มีระเบียบวินัย สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไข และสถานการณ์เรียนรู้ ให้กับผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกรูปแบบการสอน รวมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์กับ ผู้เรียน

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

การเรียนการสอนเป็นภารกิจสำคัญยิ่งของสถานศึกษา เพราะเป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียน โดยตรง การเรียนการสอนที่มีคุณภาพย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่หวังไว้ตามแนวคิดของ บุคคลต่าง ๆ และตามความต้องการของสังคมในปัจจุบัน มีผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขหรือ แก้ปัญหาทางการศึกษา และถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ในหมวด 4 ว่าด้วย แนวการจัดการศึกษา มีหลักการสำคัญของการจัดกระบวนการเรียนการสอน (มาตรา 22) ซึ่งรวมถึงจุดมุ่งหมายและสาระเนื้อหาของหลักสูตร (มาตรา 23 และ 27) กระบวนการจัดการ (มาตรา 24) และการประเมินผล (มาตรา 25) องค์การที่จัดทำหลักสูตร (มาตรา 26) และเงื่อนไขของ ความสำเร็จอื่น ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 2)

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนา ตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพซึ่งในมาตรา 22 ไม่ได้กล่าวโดยตรงว่า ต้องยึด หลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนเพราะอาจจะสร้างปัญหาเชิงกฎหมายในการบังคับ ใช้ และการตีความ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถาธิบาย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความ เหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

(1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

(3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

(4) ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

(5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

การกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรจะต้องพิจารณาระดับการศึกษา ประเภทของการศึกษาและความถนัดส่วนบุคคลมาประกอบด้วย การศึกษาระดับที่สูงขึ้นไป ย่อมจัดหลักสูตรที่เน้นสาขาวิชาและสาขาวิชาเฉพาะมากยิ่งขึ้น แต่ถ้าเป็นหลักสูตรการศึกษาพื้นฐานก็ควรจะต้องมีองค์ประกอบที่เรียกว่า หลักสูตรแกนกลางที่เน้นตัวร่วมหรือค่านิยมร่วม (core values) ระดับชาติ และจะต้องมีหลักสูตรที่สะท้อนปัญหา และวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นด้วย มาตรา 23 จึงเป็นการวางหลักการทั่วไปส่วนความแตกต่างในแต่ละระดับจะนำไปกล่าวไว้ในมาตรา 27

มาตรา 24 กล่าวถึง กระบวนการเรียนรู้ที่จะต้องดำเนินการแนวทาง 6 ประการหรือเท่าที่จะสามารถดำเนินการได้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์และลักษณะของวิชา โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียน

การสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 24 กล่าวถึง กระบวนการเรียนรู้ที่จะต้องดำเนินการแนวทาง 6 ประการ หรือเท่าที่จะ สามารถดำเนินการได้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์และลักษณะของวิชา

มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่น อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ มาตรานี้จะช่วยส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งรวมความถึง การศึกษาต่อเนื่องในความหมายเดิมของ ระบบการศึกษานอกโรงเรียน ฉะนั้น การจัดตั้งแหล่งการ เรียนรู้ (ต่อเนื่อง) จึงกระทำได้ในชุมชนต่าง ๆ

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปใน กระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา โดยให้ สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรร โอกาสการเข้าศึกษาต่อและให้นำผลการประเมิน ผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตาม มาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลายทั้งนี้ ให้จัดตามความ เหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาค้นหาให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม

สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่งและวรรคสอง แล้ว ยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพขั้นสูงและการค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ ความรู้และพัฒนาสังคม

มาตรา 28 กล่าวถึงหลักสูตรระดับต่าง ๆ ต้องมีลักษณะหลากหลายตามวรรคหนึ่ง ต้องมี ความสมดุลตามวรรคสอง และหลักสูตรอุดมศึกษา ต้องมีลักษณะตามวรรคสาม

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบัน สังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมี

การจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนต้องถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ครูผู้สอน และผู้จัดการศึกษาจะต้องมีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ

การจัดการเรียนรู้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

การจัดการเรียนรู้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สามารถสรุปหลักการสำคัญได้ 7 ด้าน ดังนี้ (นวลจิตต์ เชาวศิริพิงศ์, เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า และชัชเจน ไทยแท้, 2555)

1. ด้านความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรากฏตามนัย มาตรา 10 วรรค 1 คือ การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย มาตรา 8 (1) การจัดการศึกษาให้ยึดหลักกว่าเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน

2. ด้านมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ปรากฏตาม มาตรา 9 (3) กำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา และ มาตรา 47 ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก

3. ด้านระบบบริหารและการสนับสนุนทางการศึกษา ปรากฏตาม มาตรา 9 (2) การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้ (1) มีเอกภาพด้านนโยบายและหลากหลายในการปฏิบัติ (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้จัดการศึกษา (4) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ

มาตรา 43 การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน ให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับการศึกษาของรัฐ

4. ด้านครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ปรากฏตาม มาตรา 9 (4) มีหลักการ ส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 52 ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ และมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการ กำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากร ประจำการอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ

5. ด้านหลักสูตร ปรากฏตาม มาตรา 8 (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรภาคบังคับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของ หลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา 28 หลักสูตรสถานศึกษาต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับบุคคลพิการ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิต ของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่ง พัฒนาคอนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่งและวรรค สองแล้ว ยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง และด้านการค้นคว้า วิจัย เพื่อ พัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาทางสังคม

มาตรา 24 (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

6. ด้านกระบวนการเรียนรู้ ปรากฏตาม มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการ จัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังนี้ (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของ

ผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้คิดได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ครูและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 25 รัฐต้องเร่งส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนพฤกษศาสตร์ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้ อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบความรู้ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

มาตรา 8 (1) และ (3) การจัดการศึกษายึดหลักดังนี้ (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

7. ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ปรากฏตาม มาตรา 9 (5) การจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้ (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กร เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศ มาใช้ในการจัดการศึกษา

มาตรา 60 ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษา ในฐานะที่มีความสำคัญ สูงสุดต่อความมั่นคงยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา

การจัดการศึกษามีเป้าหมายสำคัญที่สุด คือ การจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาตนเองสูงสุด ตามกำลังหรือศักยภาพของแต่ละคน แต่เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งด้านความต้องการ ความสนใจ ความถนัด และยังมีทักษะพื้นฐานอันเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะใช้ในการเรียนรู้ อันได้แก่ ความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน ความสามารถทางสมอง ระดับสติปัญญา และการแสดงผลของการเรียนรู้ออกมาในลักษณะที่ต่างกัน จึงควรมีการจัดการที่เหมาะสมในลักษณะที่แตกต่างกัน ตามเหตุปัจจัยของผู้เรียนแต่ละคน และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในกลไกของการจัดการนี้คือ ผู้สอน

จากหลักการสำคัญดังกล่าวข้างต้น มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน คือ

1. ด้านหลักสูตร กล่าวถึง การปฏิรูปหลักสูตรให้ต่อเนื่อง เชื่อมโยง มีความสมดุลในเนื้อหาสาระ ทั้งที่เป็นวิชาการ วิชาชีพ และวิชาว่าด้วยความเป็นมนุษย์ และให้มีการบูรณาการเนื้อหาหลากหลายที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ได้แก่

1.1 เนื้อหาเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคม

1.2 เนื้อหาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การบำรุงรักษา ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.3 เนื้อหาเกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย

1.4 เนื้อหาความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

1.5 เนื้อหาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

2. ด้านกระบวนการเรียนรู้ กล่าวถึง กระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังข้อมูลที่ระบุไว้เป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2555) ได้สรุปลักษณะกระบวนการจัดการเรียนรู้ในสาระของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ไว้ดังนี้

2.1 มีการจัดเนื้อหาที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน

2.2 ให้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกนิสัยรักการอ่าน

2.3 จัดให้มีการฝึกทักษะกระบวนการและการจัดการ

2.4 มีการผสมผสานเนื้อหาสาระด้านต่าง ๆ อย่างสมดุล ปลูกฝังคุณธรรม

2.5 จัดการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดการเรียนรู้และรอบรู้

2.6 จัดให้มีการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

3. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นสำคัญ จะต้องประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง โดยการใช้วิธีการประเมินผู้เรียนหลาย ๆ วิธี ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การเรียนและการร่วมกิจกรรม การใช้แฟ้มสะสมงาน การทดสอบ การสัมภาษณ์ ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน ผู้เรียนจะมีโอกาสแสดงผลการเรียนรู้ได้หลายแบบ ไม่เพียงแต่ความสามารถทางผลสัมฤทธิ์การเรียน ซึ่งวัดได้โดยแบบทดสอบเท่านั้น

การจัดการเรียนรู้ที่ยอมรับว่าผู้เรียนมีความแตกต่างกันและทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนหรือผู้จัดการเรียนรู้ควรมีความเชื่อพื้นฐานอย่างน้อย 3 ประการ (นวลจิตต์ เขาวงกตพิงส์ และคณะ, 2555) คือ

1. เชื่อว่าทุกคนมีความแตกต่างกัน
2. เชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ได้
3. เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดได้ทุกที่ ทุกเวลา

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จึงเป็นการจัดการบรรยากาศ จัดกิจกรรม จัดสื่อ จัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ ผู้สอนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องรู้จักผู้เรียนครอบคลุมอย่างรอบด้าน และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปเป็นพื้นฐานการออกแบบหรือวางแผนการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับผู้เรียน สำหรับในการจัดกิจกรรมหรือออกแบบการเรียนรู้ อาจทำได้หลายวิธีการและหลายเทคนิค แต่มีข้อควรคำนึงว่า ในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง แต่ละเรื่อง ได้เปิดโอกาสให้กับผู้เรียนในเรื่องต่อไปนี้หรือไม่

ทิสนา แคมมณี และคณะ (2543, หน้า 15-18) ได้นำเสนอแนวคิดในการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมและสามารถนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติได้ ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้เลือกหรือตัดสินใจในเนื้อหาสาระที่สนใจ เป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนหรือไม่
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยได้คิด ได้รวบรวมความรู้และลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองหรือไม่

2.1 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีที่ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย (physical participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อช่วยให้ประสาทการเรียนรู้ของผู้เรียนตื่นตัว พร้อมทั้งจะรับข้อมูลและการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น การรับรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ ถ้าผู้เรียนอยู่ในสภาพที่ไม่พร้อม แม้จะมีการให้ความรู้ที่ดี ๆ ผู้เรียนก็ไม่สามารถรับได้ ดังจะเห็นได้ว่า ถ้าปล่อยให้ผู้เรียนนั่งนาน ๆ ในไม่ช้าผู้เรียนก็จะหลับหรือคิดเรื่องอื่น ๆ แต่ถ้าให้มีการเคลื่อนไหวทางกายบ้างก็จะทำให้ประสาทการเรียนรู้ของผู้เรียนตื่นตัวและพร้อมที่จะรับและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดี ดังนั้น กิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียน จึงควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้

ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมกับวัยและระดับความสนใจของผู้เรียน

2.2 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสติปัญญา (intellectual participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหวทางสติปัญญา ต้องเป็นกิจกรรมที่ท้าทายความคิดของผู้เรียน สามารถกระตุ้นสมองของผู้เรียนให้เกิดการเคลื่อนไหว ต้องเป็นเรื่องที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไปทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุก

2.3 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม (social participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว เนื่องจากมนุษย์จำเป็นต้องอยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ มนุษย์ต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านสังคม

2.4 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางอารมณ์ (emotional participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้นั้นเกิดความหมายต่อตนเองโดยกิจกรรมดังกล่าวควรเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง โดยปกติการมีส่วนร่วมทางอารมณ์นี้มักเกิดขึ้นพร้อมกับการกระทำอื่น ๆ อยู่แล้ว เช่น กิจกรรมทางกาย สติปัญญา และสังคม ทุกครั้งที่ผู้สอนให้ผู้เรียนเคลื่อนที่ เปลี่ยนอิริยาบถ เปลี่ยนกิจกรรม ผู้เรียนจะเกิดอารมณ์ความรู้สึกตามมาด้วยเสมอ อาจเป็นความพอใจ ไม่พอใจ หรือเฉย ๆ

การจัดการเรียนการสอนทั่วไป ผู้สอนสามารถออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมเพื่ออำนวยความสะดวกในการสร้างความรู้ (construct) จากความคิดพื้นฐานที่เชื่อว่าในสมองของผู้เรียนมิได้มีแต่ความว่างเปล่า แต่ทุกคนมีประสบการณ์เดิมของตนเอง เมื่อได้รับประสบการณ์ใหม่ สมองจะพยายามปรับข้อมูลเดิมที่มีอยู่โดยการต่อเติมเข้าไปในกรณีที่มีข้อมูลเดิมและข้อมูลใหม่ไม่มีความขัดแย้งกัน แต่ถ้าขัดแย้งกันก็จะปรับโครงสร้างของข้อมูลเดิม เพื่อให้สามารถรับข้อมูลใหม่ได้ ซึ่งอาจทำให้โครงสร้างของข้อมูลเดิมเปลี่ยนแปลงไป และถ้าผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความรู้ที่สร้างได้นั้นออกมาด้วยคำพูดของตนเอง การสร้างรู้นั้นก็จะสมบูรณ์ ดังนั้น ถ้าครูสามารถออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำตามแนวความคิดนี้ ผู้เรียนก็จะสามารถสร้างความรู้ได้ พฤติกรรมที่ครูควรออกแบบในกิจกรรมการเรียนของผู้เรียน มีดังนี้

1.1 ให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม

1.2 ให้ผู้เรียนได้รับ แสวงหา รวบรวมข้อมูล ประสบการณ์ต่าง ๆ

1.3 ให้ผู้เรียนได้ศึกษาข้อมูล ทำความเข้าใจ และสร้างความหมายข้อมูล ประสบการณ์ต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการคิดและกระบวนการอื่น ๆ ที่จำเป็น

1.4 ให้ผู้เรียนได้สรุปจัดระเบียบ โครงสร้างความรู้

1.5 ให้ผู้เรียนได้แสดงออกในสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั่วไป ผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องตามลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ในขณะให้ความรู้ โดยเปลี่ยนบทบาทจากที่เคยบอกความรู้โดยตรง ให้ผู้เรียนบันทึกหรือคัดลอกเป็นการใช้คำสั่งและคำถามดำเนินกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำเพื่อสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเตรียมสื่อการสอนที่เป็นตัวอย่างเครื่องมือหรือการปฏิบัติงานในลักษณะต่าง ๆ เป็นข้อมูลหรือประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เข้าใจ ผู้สอนอาจชี้แนะข้อมูลที่ควรสังเกตและวิธีการจัดระบบระเบียบ โครงสร้างความรู้ให้ เช่น สอนให้เขียน โครงสร้างความรู้เป็นแผนผังที่ตนเองเข้าใจ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เรื่องใด เช่น ให้อธิบาย แผนผังความคิดที่ตนเองเขียนขึ้นตามความเข้าใจ หรือให้เล่าถึงสิ่งที่เรียนรู้โดยผู้สอนใช้คำถามหรือคำสั่งเป็นสื่อ และมีการเสริมแรงอย่างเหมาะสมในภายหลังก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ เกิดความสนุกและต้องการเรียนรู้อีก

2. การจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ (interaction) คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้กระทำการต่าง ๆ หรือการกระทำบางสิ่งบางอย่าง ดังต่อไปนี้

2.1 ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ได้แก่ การพูดคุยอภิปรายกับเพื่อนกับผู้สอน หรือผู้เกี่ยวข้องกับการทำงาน ผู้ที่สามารถให้ข้อมูลบางอย่างที่ผู้เรียนต้องการได้

2.2 ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น กำหนดให้ผู้เรียนสำรวจอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าในบริเวณโรงเรียน

2.3 ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น กำหนดให้ผู้เรียนสังเกตการกินอาหารของสัตว์หรือรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของต้นไม้ชนิดต่าง ๆ

2.4 ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางด้านสื่อสารสนเทศ วัสดุ และเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น ให้ผู้เรียนไปหาข้อมูลจากคอมพิวเตอร์หรือให้อ่านใบความรู้ ใบงานหรือใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการเรียน

3. การจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกาย (physical participation) คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวอวัยวะหรือกล้ามเนื้อต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความสนใจของผู้เรียน โดยกล้ามเนื้อที่เคลื่อนไหวอาจเป็นส่วนต่าง ๆ ดังนี้

3.1 กล้ามเนื้อมัดย่อย เช่น การพิมพ์ดีด ร้อยมาลัย พับกระดาษ วาดรูป เย็บผ้า ใช้ไขควง เขียนแบบ เรียงตัวหนังสือ ปฏิบัติการใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์

3.2 กล้ามเนื้อมัดใหญ่ เช่น กิจกรรมย้ายกลุ่ม ย้ายเก้าอี้ จัดโต๊ะ ทុบ โลหะ ตอกตะปู ยกดวง ก่ออิฐ ฉาบปูน ขุดดิน ฯลฯ

4. การจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการ คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการศึกษาด้วยตนเอง กระบวนการจัดการ กระบวนการแก้ปัญหาและตัดสินใจ กระบวนการทำงาน กระบวนการอื่น ๆ โดยครูจัดกิจกรรม สถานการณ์ หรือกำหนดให้ผู้เรียนหาข้อมูลหรือความรู้โดยใช้กระบวนการดังกล่าวเป็นเครื่องมือ

การใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน ต้องแบ่งหน้าที่การทำงาน สมาชิกทุกคนต้องมีส่วนร่วมทำให้งานชิ้นนั้นสำเร็จ มิใช่ให้ผู้เรียนมานั่งรวมกลุ่มกันแต่ทำงานแบบต่างคนต่างทำ เพราะผู้เรียนจะได้มีโอกาสรับทราบของตนเองในการทำงานร่วมกับคนอื่น ตลอดจนรู้วิธีการจัดระบบระเบียบการทำงานในกลุ่มเพื่อให้งานกลุ่มบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายต่อไป ก็จะสามารถใช้กระบวนการกลุ่มนี้ในการทำงานกับคนกลุ่มอื่น ๆ ในสังคมที่ผู้เรียนเป็นสมาชิกอยู่ได้

5. การจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการประยุกต์ใช้ความรู้ (application) คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้กระทำการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

5.1 ได้นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ที่หลากหลาย

5.2 ได้ฝึกฝนพฤติกรรมการเรียนรู้จนเกิดความชำนาญ

โดยผู้สอนจัดสถานการณ์ แบบฝึกหัด หรือโจทย์ปัญหาให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ เพื่อให้เกิดความมั่นใจและความชำนาญในการที่จะนำเอาความรู้ที่นำมาใช้เป็นประจำในชีวิตจริง การจัดกิจกรรมในขั้นตอนนี้เป็นประเด็นที่มีความสำคัญแต่กลับเป็นจุดอ่อนของการจัดการเรียนการสอนของไทยทุกระดับ เพราะมีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมการนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันค่อนข้างน้อย ทั้งนี้ เนื่องจากการเรียนการสอนผู้เรียนยังขาดการฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

องค์ประกอบด้าน “การจัดการเรียนรู้” นับว่าเป็นองค์ประกอบหลักที่แสดงถึงการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายที่แท้จริงของการเรียนรู้ บทบาทของผู้สอน และบทบาทของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนจะทำได้สำเร็จเมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้สอน และผู้เรียน มีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับความหมายของการเรียนรู้ ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2544, หน้า 15-16) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้เป็นงานเฉพาะบุคคล ทำแทนกันไม่ได้ ผู้สอนที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ต้องเปิดโอกาสให้เขาได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตัวของเขาเอง

2. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญาที่ต้องมีการใช้กระบวนการคิด สร้างความเข้าใจ ความหมายของสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นผู้สอนจึงควรกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ

3. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม เพราะในเรื่องเดียวกัน อาจคิดได้หลายแง่ หลายมุมทำให้เกิดการขยาย เติมเต็มข้อความรู้ ตรวจสอบความถูกต้องของการเรียนรู้ตามที่สังคมยอมรับด้วย ดังนั้นผู้สอนที่ปรารถนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นหรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ

4. การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน เป็นความรู้สึกเบิกบาน เพราะหลุดพ้นจากความไม่รู้ นำไปสู่ความใฝ่รู้ อยากรู้อีก เพราะเป็นเรื่องน่าสนใจ ผู้สอนจึงควรสร้างภาวะที่กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้หรือกับข้องใจบ้าง ผู้เรียนจะหาคำตอบเพื่อให้หลุดพ้นจากความข้องใจ และเกิดความสุขขึ้นจากการได้เรียนรู้ เมื่อพบคำตอบด้วยตนเอง

5. การเรียนรู้เป็นงานต่อเนื่องตลอดชีวิต ขยายพรมแดนความรู้ได้ไม่มีที่สิ้นสุด ผู้สอนจึงควรสร้างกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการแสวงหาความรู้ไม่รู้จักจบ

6. การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลง เพราะได้รู้มากขึ้นทำให้เกิดการนำความรู้ไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ เป็นการพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับรู้ผลการพัฒนาของตัวเองด้วย

จากความหมายของการเรียนรู้ที่กล่าวมา ผู้สอนจึงต้องคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

- (1) ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
- (2) การเน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก
- (3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน
- (4) การจัดกิจกรรมให้น่าสนใจ ไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย
- (5) ความเมตตากรุณาต่อผู้เรียน
- (6) การท้าทายให้ผู้เรียนอยากรู้
- (7) การตระหนักถึงเวลาที่เหมาะสมที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้
- (8) การสร้างบรรยากาศหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง
- (9) การสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้
- (10) การมีจุดมุ่งหมายของการสอน

(11) ความเข้าใจผู้เรียน

(12) ภูมิหลังของผู้เรียน

(13) การไม่ยึดวิธีการใดวิธีการหนึ่งเท่านั้น

(14) การเรียนการสอนที่ดีเป็นพลวัต (dynamic) กล่าวคือ มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทั้งในด้านการจัดกิจกรรม การสร้างบรรยากาศ รูปแบบเนื้อหาสาระ เทคนิค วิธีการ

(15) การสอนในสิ่งที่ไม่ไกลตัวผู้เรียนมากเกินไป

(16) การวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและนับว่าเป็นเป้าหมายของการจัดการเรียน ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากเดิมที่เน้นเนื้อหาสาระเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้ก็เพื่อนำให้มีผลต่อการเรียนรู้ ดังนั้นตัวบ่งชี้ที่บ่งบอกถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุข อันเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล คำนึงถึงการทำงานของสมองที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการทางอารมณ์ของผู้เรียน ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องที่ต้องการเรียนรู้ในบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ บรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย นำผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

2. การเรียนรู้จากการได้คิดและลงมือปฏิบัติจริงหรือกล่าวอีกลักษณะหนึ่งคือ “เรียนด้วยสมองและสองมือ” เป็นผลจากการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิด ไม่ว่าจะเกิดจากสถานการณ์หรือคำถามก็ตาม และได้ลงมือปฏิบัติจริงซึ่งเป็นการฝึกทักษะที่สำคัญคือ การแก้ปัญหา ความมีเหตุผล

3. การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น เป้าหมายสำคัญด้านหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือ ผู้เรียนแสวงหาความรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกโรงเรียน ทั้งที่เป็นเอกสาร วัสดุ สถานที่ สถานประกอบการ บุคคลซึ่งประกอบด้วย เพื่อน กลุ่มเพื่อน วิทยากรหรือผู้เป็นภูมิปัญญาของชุมชน

4. การเรียนรู้แบบองค์รวมหรือบูรณาการ เป็นการเรียนรู้ที่ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ ได้สัดส่วนกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ความดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชาที่จัดให้เรียนรู้

5. การเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง เป็นผลสืบเนื่องมาจากความเข้าใจของผู้จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า ทุกคนเรียนรู้ได้และเป้าหมายที่สำคัญคือ พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถที่จะแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้จัดการเรียนรู้จึงควรสังเกตและศึกษาธรรมชาติของการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าถนัดที่จะเรียนรู้แบบใดมากที่สุด ในขณะเดียวกันกิจกรรมการเรียนรู้จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วย

กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนจะได้รับการฝึกด้านการจัดการแล้วยังฝึกด้านสมาธิ ความเป็นวินัยในตนเอง และการรู้จักตนเองมากขึ้น

เมื่อผู้สอนจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลแล้ว และมีความประสงค์จะตรวจสอบว่าได้ดำเนินการถูกต้องตามหลักการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ ผู้สอนสามารถตรวจสอบด้วยตนเองได้ดังต่อไปนี้

1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติและสนองความต้องการของผู้เรียน
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ
3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
4. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
5. มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน
6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา
7. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่นและความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน
8. มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง
9. มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตนและมีความกระตือรือร้นในการไปเรียน

สรุปว่า การจัดการเรียนการสอน คือ การจัดการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ เกิดความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปบูรณาการใช้ในชีวิตประจำวัน และมีคุณสมบัติตามกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้ (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2540, หน้า 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนการสอนเพราะกิจกรรมทั้งของผู้เรียนและผู้สอนที่เหมาะสมจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง ดังนั้นผู้สอนจึงไม่ควรละเลยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้น่าสนใจ สอดคล้องกับวัย สติปัญญา ความสามารถของผู้เรียนและเนื้อหาของบทเรียนนั้น ๆ โดยจะต้องจัดอย่างมีจุดหมาย ซึ่งผู้เสนอแนวคิดไว้หลายประการดังนี้

ทิสนา เขมมณี (2544, หน้า 15) ให้แนวคิดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบประสาน 5 แนวคิดหลัก CIPPA Model ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (construct) โดยวิธีการแสวงหาข้อมูล ประสบการณ์ ศึกษาทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ สร้างความหมายแก่ตนเอง สังเคราะห์ข้อมูล จัดระเบียบความรู้ จัดโครงสร้างความรู้ และสรุปความรู้
2. ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ (interaction) กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ทั้งกับบุคคล สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางค่านิยม ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมทางสังคมและอารมณ์
3. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางกาย (physical participation) โดยการทำกิจกรรมต่าง ๆ
4. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะกระบวนการ (process learning) เช่น ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการคิด ทักษะการจัดการ ทักษะการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา อารมณ์ จิตใจ

5. ให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (application) ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย

สมิตร คุณานุกร (2543, หน้า 23) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการไปตามเป้าหมายที่หลักสูตรต้องการ ดังนั้น สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน จึงเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์บรรยากาศในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพ และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การจัดหลักสูตรและการสอนของอาจารย์ การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม รวมถึงสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน องค์ประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การจัดการเรียนการสอนหรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในวิชาทางทฤษฎี ปฏิบัติ และประลองนั้น ทำได้หลายรูปแบบ

และหลายวิธีการแต่ในสาระสำคัญแล้ว อาจจะจำแนกการจัดการเรียนการสอน หรือการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1. โดยครูผู้สอนเป็นผู้ให้เนื้อหา
2. โดยครูและผู้เรียนเป็นผู้คิดค้นเนื้อหาวิชาด้วยกัน
3. โดยการศึกษาเนื้อหาการทำงานด้วยตัวผู้เรียนเอง จากสื่อที่ครูผู้สอนได้จัดเตรียมเอาไว้

ทั้งนี้ การที่จะเลือกลักษณะรูปแบบ วิธีการจัดการเรียนการสอน หรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไหนนั้น ก็พิจารณาได้จาก

3.1 ระดับวัตถุประสงค์การสอนที่ต้องการ

3.2 ระดับพื้นฐานและความรับผิดชอบของผู้เรียน

3.3 ความยุ่งยาก ซับซ้อนของการเรียน การฝึก และภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในการเรียนการฝึกดังกล่าวด้วย

สังัด อุทรานันท์ (2540, หน้า 10) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบการเรียนการสอน มีดังนี้

1. ครูผู้สอน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งที่ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้เรียน เป็นองค์ประกอบในระบบการเรียนการสอนที่ขาดไม่ได้ เพราะหากไม่มีผู้เรียนแล้ว การเรียนการสอนก็จะไม่เกิดขึ้น
3. หลักสูตร เป็นจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน เนื้อหาสาระที่สอนกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงสื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล
4. สิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ การจัดเวลาเรียน จัดห้องเรียน การเลือกแหล่งวิทยาการ และสิ่งแวดล้อม เช่น บริเวณสถานศึกษา อาคารเรียน และสิ่งอำนวยความสะดวก

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึงการกำหนดหรือการจัดมวลงประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรซึ่งองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญ

จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอน

อำนาจ เถาตระกูล (2541, หน้า 64) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอน คือ กระบวนการจัดประสบการณ์ที่การเรียนการสอนที่มีกิจกรรมหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตรงตามจุดประสงค์การสอนที่ได้กำหนดไว้ มีลำดับของกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่เริ่มต้นง่ายไปยากให้เห็นเป็นลำดับและที่สำคัญผู้เรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540, หน้า 4-5) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมโดยวิธีต่าง ๆ อย่างหลากหลายที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เกิดการพัฒนาตนและสังคมคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมของประเทศไทยต่อไป การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อมกัน

2. เพื่อสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน

3. เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน

4. เพื่อสนองเจตนารมณ์ของหลักสูตร

5. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก

จากที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนสำเร็จผลมีความรู้ความสามารถตามวัตถุประสงค์ และกิจกรรมหลักที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนด้วยความเข้าใจก็คือกิจกรรมที่มีการตรวจปรับความเข้าใจในระหว่างบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ การจัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมนอกจากจะช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนแล้วผู้สอนก็ยังสามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนได้โดยง่ายอีกด้วย

หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

เมื่อมีหลักสูตรแล้วจะมีการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรจะบรรจุจุดประสงค์หรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับจัดการเรียนการสอน เนื่องจากการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ดังนั้นการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของการเรียนการสอนอันเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในการที่จะส่งเสริมให้ผลผลิต คือบัณฑิตที่จบออกไปสู่สังคม มีคุณภาพ นักการศึกษาต่างประเทศ ให้ความสนใจเกี่ยวกับการจัดระบบการเรียนการสอน

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540, หน้า 19) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีหลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้

1. ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร

2. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน

3. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัยความสามารถความสนใจของผู้เรียน

4. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะของเนื้อหาวิชา

5. จัดกิจกรรมให้มีลำดับขั้นตอน

6. จัดกิจกรรมให้น่าสนใจ

7. จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ
8. จัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการที่ท้าทายความคิดความสามารถของผู้เรียน
9. จัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย
10. จัดกิจกรรมโดยมีบรรยากาศที่รื่นรมย์ สนุกสนาน
11. จัดกิจกรรมแล้วต้องมีการวัดผลการใช้กิจกรรมทุกครั้ง

ไสว พิกขาว (2544, หน้า 342) กิจกรรมการเรียนการสอน คือ สภาพของการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นเพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายหรือจุดประสงค์ของการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ จึงนับว่าเป็น ความสามารถและทักษะของครูมืออาชีพในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ คุณลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมีดังนี้

1. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องสะท้อนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดทุกข้อ โดยกิจกรรมนอกจากจะต้องสร้างเสริมพฤติกรรม และทักษะที่มุ่งเน้นทุกด้านตามจุดประสงค์การเรียนรู้แล้ว จะต้องสร้างมโนทัศน์ในสาระการเรียนรู้ หรือเนื้อหาที่กำหนดอย่างชัดเจน ครบถ้วนและทันสมัย

2. ฝึกกระบวนการที่สำคัญให้กับผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอนควรเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาด้านทักษะ กระบวนการที่สำคัญหมายถึง การมีขั้นตอนต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้แสดงออกหรือปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ และรวมถึงการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติเป็นขั้นตอนคิดตัวไปใช้ในชีวิตจริง

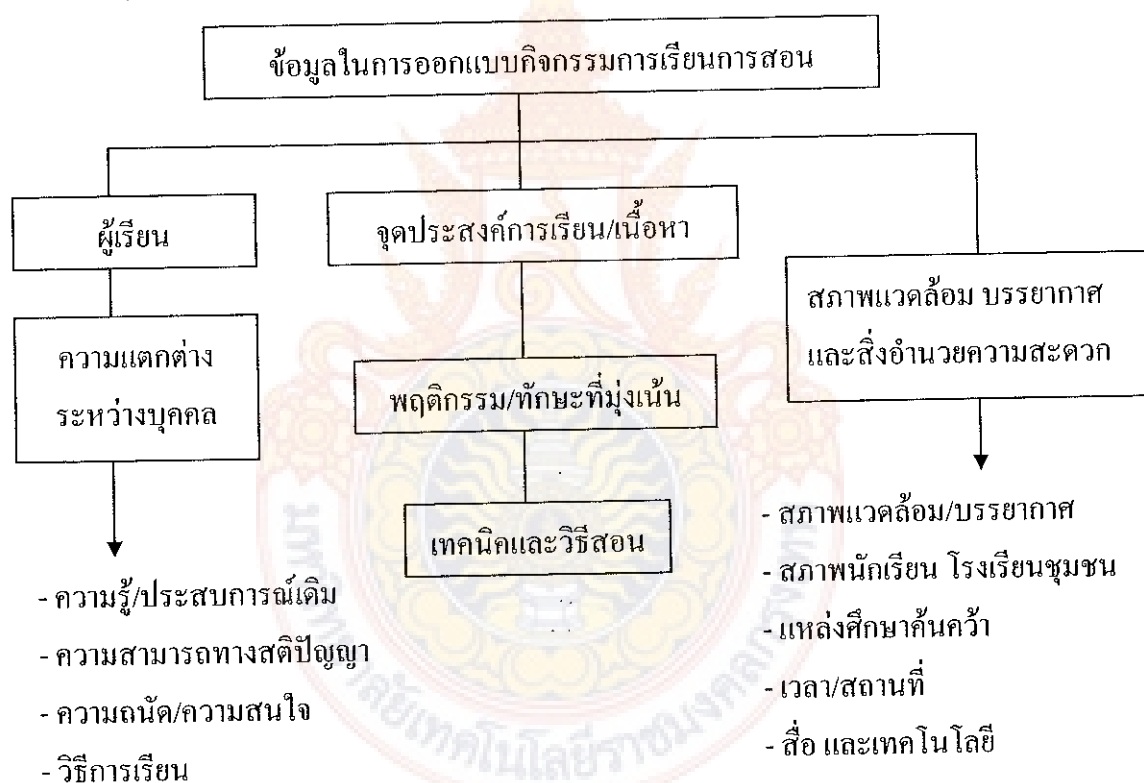
กระบวนการเรียนรู้โดยทั่วไป คือ การจัดให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์อย่างมีจุดมุ่งหมาย ซึ่งเป้าหมายของการจัดกิจกรรมที่เน้นกระบวนการ คือ การสอนที่ครูผู้สอนหลีกเลี่ยงการเป็นผู้บอกความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรง แต่จะจัดให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ธรรมชาติ และวัยของผู้เรียน ลักษณะเนื้อหาวิชา รวมถึงสภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชีวิตจริง

3. ความเหมาะสมกับธรรมชาติและวัยของผู้เรียน ครูผู้สอนจำเป็นต้องรู้พื้นฐานของผู้เรียนที่ตนจะสอนก่อนว่าเป็นอย่างไร การคัดเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนก็จำเป็นต้องคำนึงว่าจะจัดอย่างไรจึงจะเหมาะสมและสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนด้วย

4. เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและชีวิตจริง สภาพแวดล้อมนี้หมายรวมถึงทั้งในห้องเรียน ในโรงเรียน และในชุมชน ครูต้องมีข้อมูลว่า มีวิทยากรท้องถิ่น หรือแหล่งวิทยากรใดบ้างที่ครูจะใช้ได้ เพราะอาจจะมีกิจกรรมบางอย่างที่ครูต้องการนำมาใช้แต่ทำไม่ได้เพราะขาด

แหล่งวิทยาการที่สำคัญ ๆ หรือครูมีเวลาและสถานที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมแต่ละเรื่องเพียงใด ครูควรออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพของห้องเรียน โรงเรียนและชุมชน โดยพยายามใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แล้วให้มากที่สุดช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบความถนัด ความสามารถและความสนใจเพื่อพัฒนาตนเองทั้งทางด้านวิชาการ การประกอบอาชีพ การดำรงตนในสังคม และบุคลิกภาพส่วนตน

กล่าวโดยสรุป การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรดำเนินเพื่อประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง โดยมุ่งพัฒนาความเจริญทุกด้านแก่ผู้เรียน เราให้ผู้เรียนได้แสดงออก ได้มีส่วนร่วมฝึกฝน วิธีการแสวงหาความรู้ วิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และจัดบรรยากาศที่รื่นรมย์ สนุกสนาน ตลอดจนจัดให้เหมาะสมกับวัยความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน

ภาพ 2 การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน

ที่มา. จาก หลักการสอนสำหรับการเป็นครูมืออาชีพ (หน้า 345), โดย ไสว พิกขาว, 2544, กรุงเทพมหานคร: บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์.

เทคนิคและวิธีการสอน

Good (1973, p. 588) ได้ให้ความหมายการสอนไว้ดังนี้ คือ การให้การศึกษากับผู้เรียน ในสถานศึกษา และการสอนคือการจัดสถานการณ์ หรือกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่าย

กองการศึกษาสงเคราะห์, กรมสามัญศึกษา (2544, หน้า 30) ได้ให้แนวทางในการสอนในชั้นเรียนสำหรับครูไว้ 4 ประการ คือ

1. Wittiness คือ ความสามารถที่ครูเดินรอบ ๆ ห้องเรียนตลอดเวลา เข้ามีส่วนร่วมได้ทันที แต่ครูจะต้องหลีกเลี่ยงการจัดจังหวะการเรียนการสอน

2. Overlapping คือ สอนให้ทำกิจกรรมมากกว่าหนึ่งกิจกรรมในเวลาเดียวกันเช่น การจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่มหรือเฉพาะบุคคล

3. Momentum During Lessons คือ สอนให้นักเรียนขณะอุปสรรคและปัญหา และให้นักเรียนเห็นถึงการเตรียมความพร้อมของครูผู้สอน

4. Challenge and Variety in Assignments คือ สอนแบบจัดกิจกรรมที่หลากหลายท้าทายต่อความสามารถและความสนใจในการทำงานของนักเรียน

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2546, หน้า 15) กล่าวว่า ครูที่ดี จะต้องพยายามจัดเนื้อหาให้ตรงกับหลักสูตรเพื่อจะให้นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่วางไว้ เพราะจุดประสงค์เป็นแนวทางให้ผู้รับผิดชอบในการศึกษาทุกคนทราบจุดหมายปลายทางของการศึกษาทุกระดับ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้จัดการศึกษาพยายามจัดกิจกรรม และประสบ- การณ์แก่นักเรียน วิธีสอนที่ดีจะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ คือ นักเรียนเรียนรู้ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่วางไว้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542, หน้า 119) กล่าวว่า ผู้สอนต้องรู้จักเลือกวิธีการสอนให้เหมาะสม วิธีสอนอาจใช้ผสมผสานกันได้ การเลือกวิธีสอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. วิธีสอนเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอนหรือไม่ เช่น เนื้อหาที่เป็นหลักการทฤษฎีก็สามารถใช้วิธีการบรรยาย แต่ถ้าเป็นงานและต้องการฝึกควรใช้การฝึกทักษะปฏิบัติหรือจะใช้ทั้งบรรยายและการฝึกทักษะปฏิบัติควบคู่กันไป

2. วิธีสอนควรเหมาะสมกับความถนัดของผู้เรียน เป็นความถนัดของผู้สอนที่จะสอนแบบวิธีใหม่

3. วิธีสอนเหมาะสมกับชั่วโมงสอนในหลักสูตร ข้อจำกัดของเวลาเป็นตัวกำหนดวิธีสอน

4. วิธีสอนเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียนและขนาดของห้องเรียน การสอนแบบบรรยายสามารถสอนผู้เรียนได้มากกว่าการอภิปราย

5. วิธีสอนเหมาะสมกับผู้เรียนเช่น ความรู้เดิมของผู้เรียน ความสนใจของผู้เรียนเป็น
ข้อพิจารณาในการเลือกวิธีสอน

ธนาธิป พรกุล (2543, หน้า 152) กล่าวว่า วิธีการสอนที่ดีนั้น ผู้สอนจะต้องมีการเตรียมสื่อ
การเรียนการสอน เอกสาร หนังสือ หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนจัดห้องเรียนให้
เหมาะสมกับกิจกรรม วิธีการสอนเหล่านี้ได้แก่

1. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี และกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจร่วมทำกิจกรรม
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่เตรียมไว้
3. ดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แนะนำหรือแก้ปัญหาตามความจำเป็น
4. สังเกตและบันทึกพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน
5. ให้ความคิดเห็น เพิ่มเติมข้อมูล และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน

ตารางต่อไปนี้จะแสดงจุดเด่นหรือคุณค่าของเทคนิควิธีการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการ
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้การเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด
(ไสว พิกขาว, 2544, หน้า 346-349)

ตาราง 2.1 จุดเด่นหรือคุณค่าของเทคนิควิธีการสอนแบบต่าง ๆ

เทคนิค/วิธีการสอน	ทักษะ/พฤติกรรมที่มุ่งเน้น	บทบาทผู้เรียน
1. กระบวนการสืบค้น (inquiry process)	การศึกษาค้นคว้า/การเรียนรู้/ กระบวนการ การตัดสินใจ/ความคิด สร้างสรรค์	ศึกษาค้นคว้าเพื่อสืบค้นข้อความรู้ ด้วยตนเอง
2. การเรียนแบบค้นพบ (discovery learning)	การสังเกต/การสืบค้น/การให้ เหตุผล/การอ้างอิง/การสร้าง สมมติฐาน	ศึกษาค้นพบข้อความรู้และ ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. การเรียนแบบแก้ปัญหา (problem-solving)	การศึกษาค้นคว้า/การวิเคราะห์/ สังเคราะห์/ประเมินค่าข้อมูล/การลง ข้อสรุป/การแก้ปัญหา	ศึกษาค้นพบข้อความรู้และ ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. การเรียนแบบสร้างผังมโนทัศน์ (concept mapping)	การคิด/การจัดกระบวนการความคิด	จัดระบบความคิดของตนให้ ชัดเจนเห็นความสัมพันธ์
5. การตั้งคำถาม	กระบวนการคิด/การตีความ/การ ไตร่ตรอง/การถ่ายทอดความคิด เข้าใจ	เรียนรู้จากการคิดเพื่อสร้างข้อ คำถามและคำตอบด้วยตนเอง

ตาราง 2.1 จุดเด่นหรือคุณค่าของเทคนิควิธีการสอนแบบต่าง ๆ (ต่อ)

เทคนิค/วิธีการสอน	ทักษะ/พฤติกรรมที่มุ่งเน้น	บทบาทผู้เรียน
6. การศึกษาเป็นรายบุคคล (individual study)	การศึกษาค้นคว้าข้อความรู้/การนำ ความรู้ไปใช้ประโยชน์/ความ รับผิดชอบ	เรียนรู้อย่างเป็นอิสระด้วยตนเอง
7. การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ เทคโนโลยี (technology-related instruction) ประกอบด้วยศูนย์ การเรียนรู้ ชุดการสอน บทเรียน สำเร็จรูป	การแสดงความคิดเห็น/การ วิเคราะห์	มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น มีบทบาทมีส่วนร่วมในการสร้าง ข้อความรู้
8. การอภิปรายกลุ่มใหญ่ (whole-class discussion)	การแสดงความคิดเห็น/การ วิเคราะห์/การตีความ/การสื่อ ความหมาย - ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ - การสรุปความ	มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น มีบทบาทมีส่วนร่วมในการสร้าง ข้อความรู้
9. การอภิปรายกลุ่มย่อย (small-group discussion)	กระบวนการกลุ่ม/การวางแผน/การ แก้ปัญหา/การตัดสินใจ/ความคิด ระดับสูง/ความคิดสร้างสรรค์/การ แก้ไขข้อขัดแย้ง/การสื่อสาร/การ ประเมินผลงาน/การสร้าง บรรยากาศการเรียนรู้	รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของ ตนเองในฐานะผู้นำกลุ่มหรือ สมาชิกกลุ่มทั้งในบทบาทการ ทำงานและบทบาทเกี่ยวกับการ รวมกลุ่มในการสร้างข้อความรู้ หรือผลงานกลุ่ม
9.1 เทคนิคคู่คิด (think-pair-share)	การค้นคว้าคำตอบ/การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น	รับผิดชอบการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน
9.2 เทคนิคการระดมพลังสมอง (brainstorming)	การมีส่วนร่วม/การแสดงความคิด เห็น/ความคิดสร้างสรรค์/การ แก้ปัญหา	แสดงความคิดเห็นอย่าง หลากหลายในเวลาอันรวดเร็ว
9.3 เทคนิค (buzzing)	การค้นคว้าหาคำตอบด้วยเวลาจำกัด	แสดงความคิดเห็นเพื่อหาข้อสรุป ในเวลาอันจำกัด
9.4 การอภิปรายกลุ่มแบบต่าง ๆ (panel, forum, symposium, seminar)	การสื่อสาร/การแลกเปลี่ยนความ คิดเห็น/การสรุปข้อความรู้	รับฟังข้อความรู้เพื่อนำมาสรุป หรืออภิปรายแสดงความคิดเห็น ต่อข้อมูลเหล่านั้น

ตาราง 2.1 จุดเด่นหรือคุณค่าของเทคนิควิธีการสอนแบบต่าง ๆ (ต่อ)

เทคนิค/วิธีการสอน	ทักษะ/พฤติกรรมที่มุ่งเน้น	บทบาทผู้เรียน
9.5 กลุ่มตัว	การฝึกซ้ำ/การสื่อสาร	ทบทวนจากกลุ่มหรือเพื่อนหรือเรียนเพิ่มเติม
10. การฝึกปฏิบัติการ	การค้นคว้าหาความรู้/การรวบรวมข้อมูล/การแก้ปัญหา	ศึกษาค้นคว้าข้อความรู้ในลักษณะกลุ่มปฏิบัติการ
11. เกม (games)	การคิดวิเคราะห์/การตัดสินใจ/การแก้ปัญหา	ได้เล่นเกมด้วยตนเองภายใต้กฎหรือกติกาที่กำหนดได้คิดวิเคราะห์พฤติกรรมและเกิดความสนุกสนานในการเรียน
12. กรณีศึกษา (case studies)	การค้นคว้าหาความรู้/การอภิปราย/การวิเคราะห์/การแก้ปัญหา	ได้ฝึกคิดวิเคราะห์อภิปรายเพื่อสร้างความเข้าใจแล้วตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหา
13. สถานการณ์จำลอง (simulation)	การแสดงความคิดเห็น/ความรู้สึก/การวิเคราะห์	ได้ทดลองแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในสถานการณ์ที่จำลองใกล้เคียงสถานการณ์จริง
14. ละคร (dramatization)	ความรับผิดชอบในบทบาท/การทำงานร่วมกัน/การวิเคราะห์	ได้ทดลองแสดงบทบาทตามที่กำหนดเกิดประสบการณ์เข้าใจความรู้สึกเหตุผลและพฤติกรรมผู้อื่น
15. บทบาทสมมติ (role play)	มนุษย์สัมพันธ์/การแก้ปัญหา/การวิเคราะห์	ได้ลองสวมบทบาทต่าง ๆ และศึกษาวิเคราะห์ความรู้สึกและพฤติกรรมตน
16. การเรียนแบบร่วมมือ (cooperative learning) ประกอบด้วยเทคนิค Jigsaw, Jigsaw II, TGT, STAD, LT, GI, NHT, Co-op Co-op	กระบวนการกลุ่ม/การสื่อสาร/ความรับผิดชอบร่วมกัน/ทักษะทางสังคม/การแก้ปัญหา/การคิดแบบหลากหลาย/การสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกัน	ได้เรียนรู้บทบาทสมาชิกกลุ่มมีบทบาทหน้าที่รู้จักการไว้วางใจให้เกียรติรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกกลุ่มและรับผิดชอบการเรียนรู้ของคนและเพื่อน ๆ ในกลุ่ม
17. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning)	การนำเสนอความคิดประสบการณ์/การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์/กระบวนการกลุ่ม	มีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นหรือการปฏิบัติงานได้ข้อสรุป

ตาราง 2.1 จุดเด่นหรือคุณค่าของเทคนิควิธีการสอนแบบต่าง ๆ (ต่อ)

เทคนิค/วิธีการสอน	ทักษะ/พฤติกรรมที่มุ่งเน้น	บทบาทผู้เรียน
18. การเรียนการสอนแบบ Storyline Method	การค้นคว้าหาความรู้/การสร้างองค์ ความรู้ด้วยตนเอง/ทักษะทางสังคม/ กระบวนการกลุ่ม/การสื่อสาร/การ แก้ปัญหา	มีส่วนร่วมในการเรียนทั้งทางด้าน ร่างกายจิตใจและการคิด ดำเนินการเรียนด้วยตนเอง ทั้งใน ห้องเรียนและสถานการณ์จริง ศึกษาปฏิบัติด้วยตนเองทุกเรื่อง ร่วมแรงร่วมใจด้วยความเต็มใจ

ที่มา. จาก หลักการสอนสำหรับการเป็นครูมืออาชีพ (หน้า 346-349), โดย ไสว พิกขาว, 2544, กรุงเทพมหานคร: บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์.

เทคนิควิธีสอนแต่ละอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลในการสร้างทักษะข้อความรู้
ประสบการณ์ และการมีโอกาสดแสดงบทบาทในการเรียนของผู้เรียนแตกต่างกันไป ดังนั้นในการ
ออกแบบการจัดการเรียนการสอนจึงต้องวิเคราะห์จุดประสงค์ของการเรียนรู้ก่อนว่า ต้องการให้
ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมใด และในระดับใด ก่อนทำการเลือกเทคนิควิธีการที่มีจุดเด่นหรือมีคุณค่าใน
การสร้างเสริมทักษะ ข้อความรู้ และพฤติกรรมที่กำหนดนั้น ๆ มาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน
เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายปลายทางที่ต้องการ การพิจารณาเลือกเทคนิค
วิธีการสอนนั้นจะต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย กระบวนการเรียนการสอนและผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน
ดังที่กล่าวมานั้นก็ยังไม่มีเทคนิควิธีการสอนใดที่ดีที่สุด หรือเหมาะสมที่สุด เพราะวิธีสอนแต่ละวิธี
ต่างก็มีลักษณะเด่นและข้อจำกัดในตัวเอง ซึ่งผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกและนำมาปรับใช้ให้
เหมาะสมกับจุดประสงค์ของเนื้อหา รวมทั้งความสามารถ ความสนใจ และวิธีเรียนของผู้เรียนด้วย
จุดเด่นหรือคุณค่าของเทคนิควิธีการสอนแบบต่าง ๆ ที่ถูกนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการ
สอนให้การเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด จึงมักขึ้นอยู่กับครูผู้สอนจะ
เลือกใช้ และเนื่องจากครูผู้สอนแต่ละคนมีจุดเด่น จุดด้อย ประสบการณ์ ความสามารถ และความ
สนใจแตกต่างกันซึ่งจะทำให้การสอนของครู แต่ละคนแตกต่างกัน ครูมีแนวโน้มที่จะใช้เทคนิค
วิธีการสอนที่ตนเคยใช้ได้ผลในอดีตหรือวิธีการสอนที่รู้สึกสะดวกที่จะใช้มากที่สุด แต่วิธีการที่ใช้
ซ้ำแล้วซ้ำเล่าจะทำให้ครูไม่มีโอกาสพัฒนาความเชี่ยวชาญและทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายได้
ครูจึงต้องระลึกไว้เสมอว่า การเรียนการสอนในห้องเรียนสามารถเลือกใช้วิธีการสอนได้หลายวิธี
เพื่อที่จะสนองความต้องการของผู้เรียน จึงต้องวิเคราะห์ความเหมาะสมของเทคนิควิธีการสอนจาก

จุดประสงค์การเรียนรู้คือ จุดหมายปลายทางของการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งแล้วกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูเลือกก็คือ วิธีการที่จะบรรลุเป้าหมายปลายทางนั้น

สรุปได้ว่าวิธีการสอนคือ การให้ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ของผู้สอนไปสู่ผู้เรียนโดยมุ่งให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ทั้งนี้ผู้สอนต้องใช้วิธีการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา และผู้เรียน วิธีการสอนที่ดีควรยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน และผู้สอนต้องพยายามสร้างความความเจริญงอกงามทั้งด้านความรู้ความสามารถ ปลูกจิตสำนึกในด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่น

หลักสูตรการเรียนการสอน

หลักสูตรนับเป็นหัวใจและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอน เพราะในการจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับหลักสูตรที่เป็นแนวกำหนดเค้าโครงทั่วไปของเนื้อหา ความรู้และสาระรายวิชาต่าง ๆ ที่จะให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ประสบการณ์ เกิดทักษะ ความสนใจ และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ ฉะนั้นจึงถือเป็นหน้าที่โดยตรงของวิทยาลัยที่จะต้องส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประสบการณ์ทั้งหลาย ให้สภาพการเรียนการสอนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรที่ได้วางไว้

Good (1973, p. 58) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการสรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตร คือ ระบบของกลุ่มรายวิชา หรือลำดับรายวิชาที่ต้องการเรียนเพื่อให้สำเร็จการศึกษา หรือประกาศนียบัตรในวิชาเอกที่ศึกษา
2. หลักสูตร คือ โครงการทั่วไปทั้งหมดของเนื้อหาวิชาหรืออุปกรณ์การเรียนการสอนพิเศษ ซึ่งโรงเรียนได้จัดไว้เพื่อให้นักเรียนเป็นคุณสมบัติที่เพียงพอที่จะจบการศึกษาได้ หรือได้รับประกาศนียบัตรที่จะเข้าสู่อาชีพหรือวิชาชีพ
3. หลักสูตร คือ กลุ่มรายวิชาและประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับโดยการนำของโรงเรียน หรือสถาบันการศึกษา

อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2540, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง เอกสารที่บรรจุแผนงานหรือโครงการและเนื้อหากิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะและพฤติกรรมต่าง ๆ อันพึงปรารถนาของสังคมนั้น ๆ อันจะทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข โดยที่แผนงานหรือโครงการนั้น ๆ จะต้องมียุทธศาสตร์ที่สมบูรณ์ คือ มีจุดหมายที่ชัดเจน มีการกำหนดเนื้อหาสาระ ประสบการณ์ที่มีคุณค่าต่อผู้เรียน มีแนวทางการดำเนินงานที่เป็นระบบระเบียบมีการนำแผนงานและโครงการนั้นไป

ปฏิบัติในสถาบันการศึกษา จนทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจนสามารถวัดผล ประเมินผล การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้

ยุทธพงษ์ ไกยวรรณ (2541, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง “มวลประสบการณ์ทั้งหมดที่ทางโรงเรียนจัดให้ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ และเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย (cognitive domain) จิตพิสัย (affective domain) และด้านทักษะพิสัย (psycho motor domain) ไปในทางที่ดีสังคมต้องการ

ธีรวุฒิ เอกะกุล (2542, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง “ประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดให้ผู้เรียน ทั้งประสบการณ์ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ นักเรียนได้รับความรู้ เจตคติ และทักษะสำคัญแก่ชีวิต”

สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง ข้อกำหนด แผนการจัดการเรียนการสอน กิจกรรม รวมถึง มวลประสบการณ์ที่สถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดความรู้ ความสนใจ ทักษะ ประสบการณ์ และความรู้สึที่ดีต่องานอาชีพ

ครูผู้สอน

ยนต์ ชุ่มจิต (2540, หน้า 79) ได้สรุปไว้ว่า ครูที่ดีนั้นต้องประกอบไปด้วยคุณลักษณะที่ สำคัญ ดังนี้

1. บุคลิกภาพดี หมายถึง บุคลิกภาพทั้งกาย และจิตใจ เช่น รูปร่างหน้าตาดี ท่าทางสง่า แต่ง กายเรียบร้อย พูดยาไพเราะ มีลักษณะเป็นผู้นำ
2. คุณสมบัติส่วนตัวดี เช่น สติปัญญาดี มีความเฉลียวฉลาด มีความรู้กว้างขวาง เชื่อมั่น ตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์
3. มีความสามารถในการสอนและปกครอง หรือสอนดีปกครองดี เช่น อธิบายชัดเจน นักศึกษาปฏิบัติตามได้ สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ สามารถปกครองให้อยู่ในระเบียบวินัยได้
4. ประพฤติดี เช่น ละเว้นอบายมุข กระทำแต่สิ่งที่ดีสุจริต
5. มีจรรยาครูและคุณธรรมสูง เช่น ซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพครู เสียสละ มีเมตตา ยุติธรรม มานะอดทน เป็นต้น

6. มนุษย์สัมพันธ์ดี กล่าวคือ มีอริยาสัยไมตรีกับบุคคลทุกฝ่าย เช่น กับเพื่อน ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และนักเรียน เป็นต้น

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2546, หน้า 4) ได้สรุปว่า การเป็นครูนั่น ไม่เพียงแต่จะต้องมีความรู้ทางวิชาการเพื่อจะสอนนักเรียนเท่านั้น แต่ครูยังจะต้องเป็นผู้ช่วยนักเรียนให้พัฒนาทั้งทางด้านสติปัญญา บุคลิกภาพ อารมณ์ และสังคมด้วย ฉะนั้นครูต้องเป็นผู้ที่ให้ความอบอุ่นแก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนจะได้มีความเชื่อและไว้วางใจครู พร้อมทั้งจะเข้าพบครูเวลาที่มีปัญหานอกจากนี้ครูจะต้องเป็นแบบฉบับที่ดีแก่นักเรียน

ธนาธิป พรกุล (2543, หน้า 6-7) ได้สรุปไว้ว่า คุณสมบัติของครูที่พึงปรารถนาและเป็นที่คาดหวังของสังคม ได้แก่

1. มีความรอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างลุ่มลึก ครูต้องมีความสามารถวิเคราะห์สัปดาห์แก่นของความรู้มาเสนอได้อย่างแม่นยำ และสามารถสังเคราะห์ความรู้นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์กับการเรียนการสอน

2. ติดตามความก้าวหน้าในเทคนิควิธีสอนตลอดเวลา

3. เป็นแบบอย่างในการคิดการทำ (role modeling) ครูมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นอย่างมาก การกระทำของครูจะอยู่ในสายตาของผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา

4. เป็นนักจิตวิทยาการเรียนรู้ ครูต้องรู้จักผู้เรียนเป็นอย่างดี

5. เป็นนักเทคโนโลยีสารสนเทศ ครูต้องเข้าถึงแหล่งความรู้ใหม่ ๆ

6. เป็นผู้เชี่ยวชาญภาษาอังกฤษ เพราะภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ที่ทันสมัยจากอินเทอร์เน็ต และมัลติมีเดีย

7. เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

การบริหารจัดการในชั้นเรียน การที่ครูผู้สอนจะจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับครูผู้สอนการบริหารจัดการในห้องเรียนเป็นเรื่องที่ครูผู้สอนต้องตระหนักถึง การบริหารจัดการในห้องเรียนเป็นเรื่องที่สำคัญ เริ่มตั้งแต่ตัวครูต้องมีการบริหารจัดการในชั้นเรียนที่ดีการที่ครูผู้สอนจะจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น การบริหารจัดการในห้องเรียนเป็นเรื่องที่ครูผู้สอนต้องตระหนักถึง คือ ครูต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีบุคลิกภาพที่แสดงถึงความเมตตาและเป็นมิตรกับผู้เรียน รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล รู้ภูมิหลัง ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ซึ่งครูผู้สอนควรมีเครื่องมือ และทักษะในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งอาจเป็นแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ การทำสังคมมิติ และกาศึกษารายกรณี เป็นต้น นอกจากนี้การควบคุมชั้นเรียนเป็นเรื่องที่ครูควรให้ความสนใจ หากพบนักเรียนที่ปัญหาครูจะดำเนินการอย่างไรครูต้องรู้ว่านักเรียนที่สอนอยู่ในวัยใด วัยของเขาสนใจใฝ่รู้อะไร หากครูออกแบบการจัดการเรียนได้

สอดคล้องกับการเรียนแต่ละเรื่อง และสอดคล้องกับความถนัดของผู้เรียน จะส่งผลให้ผู้เรียนมีความสนใจและตั้งใจในการเรียน

กล่าวได้ว่า การบริหารจัดการในห้องเรียนจะเกิดผลสำเร็จมากเพียงใด ครูเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพผู้สอนจะต้องใส่ใจในทุกๆ ด้าน ทั้งตัวครูเองที่ต้องให้ความสนใจใกล้ชิดกับนักเรียน ใส่ใจดูแลพวกเขา สร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน และมีทักษะที่ดีในการสอน ผู้เรียนก็จะใส่ใจต่อการเรียนมากขึ้น การเรียนการสอนก็จะมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำทางการศึกษา

ภาวะผู้นำเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้การบริหารจัดการต่าง ๆ ในองค์กรสำเร็จลุล่วงไปได้ ดังนั้น ประสิทธิภาพของการบริหารการศึกษาที่ดีย่อมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษา ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้นเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ผู้บริหารจำเป็นต้องบูรณาการทฤษฎีในการบริหารการศึกษา มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม รวมทั้งการสร้างสรรค์รูปแบบวิธีการขึ้นมาใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพของสถาบันการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ภาวะผู้นำเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้การบริหารจัดการต่าง ๆ ในองค์กรสำเร็จลุล่วงไปได้ และ เกิดประสิทธิผลในการบริหารงานซึ่งเป็นความสามารถของผู้บริหารที่จะทำงานให้ ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่สำคัญสูงสุดของการบริหารแบบ มุ่งสัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารที่เน้นความรับผิดชอบ ความมีประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหาร จะพิจารณาจากผลของการทำงานที่สำเร็จลุล่วงตามที่คาดไว้เป็นหลัก

ภาวะผู้นำ คือ บุคคลที่มีลักษณะที่แสดงออกถึงความรู้ความสามารถใช้ปัญญาชี้นำและเป็นแบบที่ดีแก่ผู้อื่นหรือสังคมส่วนผู้นำการศึกษาก็เช่นเดียวกันฉันคิดว่าผู้นำทางการศึกษาในความคิดของฉันคือ ต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ที่จะใช้ปัญญาชี้นำและเป็นต้นแบบที่ดีด้านการศึกษา และต้องปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์แก่การศึกษาโดยอาศัยเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่พึงประสงค์ เพียงเท่านี้ฉันคิดว่าก็สามารถเป็นผู้นำที่ดีทางการศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องมีความสามารถด้านภูมิปัญญา ความรอบรู้พยายามศึกษาหาความรู้ความก้าวหน้าของเนื้อหา มีการพัฒนาการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของนักเรียน มีคุณธรรมและจรรยาบรรณต่อวิชาชีพครู

ผู้เรียน

หลักในการจัดการศึกษาที่ให้ผู้เรียนเป็นส่วนสำคัญนั้น บาร์บารา แอล มัลคอมม์ นักวิจัยแห่งมหาวิทยาลัยเคนเนดิได้นำเสนอว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวดังกล่าวจะประสบความสำเร็จ ถ้ามีความเข้าใจที่ชัดเจนในพื้นฐาน 14 ประการ (สมชาย พงศ์วิลาวัลย์, 2547) ซึ่งสามารถสรุปได้เป็น 4 ประเด็นดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านพุทธิพิสัย (cognitive and metacognitive factors) ต้องเข้าใจว่า ธรรมชาติของการเรียนรู้หากเป็นการเรียนในวิชาที่ย่างยากซับซ้อน ผู้เรียนจะประสบผลสำเร็จได้อย่างมาก ถ้าได้รับรู้ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น และได้รับการถ่ายทอดประสบการณ์จากผู้รู้ โดยจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้แน่นและพร้อมที่จะนำความรู้เหล่านั้นไปเชื่อมต่อกับความรู้ใหม่ๆ ที่จะได้ในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ปัจจัยทางสังคมและการพัฒนา (developmental and social factors) พัฒนาการทางการเรียนของผู้เรียนแต่ละคนจะแตกต่างกันไป ตามโอกาสและประสบการณ์ ผู้เรียนที่ได้ปฏิสัมพันธ์กับชุมชน ได้สื่อสารกับผู้อื่นอยู่บ่อยครั้ง รวมทั้งผู้ที่มีโอกาสและความพร้อมทางอุปกรณ์ การเรียนและเทคโนโลยีมากกว่าผู้เรียนที่ไม่มีโอกาสและประสบการณ์เหล่านี้

3. ปัจจัยด้านแรงจูงใจและลักษณะนิสัย (motivational and affective factors) ผู้เรียนที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้คือ ผู้เรียนที่มีความกระตือรือร้นต่อการค้นหาความรู้ ซึ่งความกระตือรือร้นนั้น ส่วนหนึ่งเป็นนิสัยส่วนตัวของผู้เรียนเอง แต่อีกส่วนหนึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมภายนอกครู ต้องค้นหาว่า สิ่งใดช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียนแต่ละคนได้ หากหาพบ จะทำให้นักเรียนมีโอกาสประสบความสำเร็จทางการเรียนรู้มากขึ้น

4. ปัจจัยที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล (individual differences factors) ต้องทำความเข้าใจว่า ผู้เรียนแต่ละคนจะมีความสามารถ แนวคิดและกลวิธีในการเรียนที่ต่างกันอาจจะเป็นผลมาจากพื้นฐานทางภาษา สังคมและวัฒนธรรมที่ต่างกัน

การวัดผลและการประเมินผล

การวัดผลและการประเมินผลจัดเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่มีแทรกอยู่ในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่ก่อนการเรียนการสอนตามจุดประสงค์จะมีการประเมินเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนระหว่างการเรียนการสอนจะเป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงผลการเรียนและเพื่อให้ผู้เรียนทราบผลการเรียนของตนเป็นระยะ ๆ และเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาของแต่ละภาคการศึกษา จะเป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

การวัดผลและการประเมินผล เป็นกระบวนการที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นตัวบ่งชี้และตรวจสอบระดับความสำเร็จของกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญของการวัดผลและการประเมินผลไว้ดังนี้

Alkin (1970, p. 372) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลว่า เป็นกระบวนการค้นหาการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยการเลือกรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อรายงานสรุปสิ่งที่ประ โยชน์ต่อผู้ตัดสินใจในแนวทางเลือกที่เหมาะสมจากแนวทางต่าง ๆ ที่มีอยู่

Good (1973, p. 338) ได้ให้ความหมายว่าการวัดผล หมายถึง การศึกษาค้นคว้าโดยทั่วไป และการทดสอบ การนำมาตราส่วน ประเมินค่าและการตีค่ากระบวนการที่วัดได้ การสร้างมาตรา ส่วนประเมินค่าและการทำให้เป็นมาตรฐาน

การแปลความหมายผลของการทดสอบ การประเมินผลทั้งที่เป็นอัตนัยและปรนัย และการใช้วิธีทางสถิติเพื่อแปลความหมายผลจากการวัด ส่วนการประเมินผล หมายถึง กระบวนการทำให้เกิดความมั่นใจ หรือการตัดสินใจคุณค่าหรือปริมาณของบางสิ่งบางอย่างโดยตีความด้วยความระมัดระวัง

พนัส หันนาคินทร์ (2544, หน้า 199) กล่าวว่า การวัดผลและการประเมินผลเป็นการเปรียบเทียบผลที่ได้จากการเรียนกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งจะมีลักษณะเป็นรูปธรรม คือ จะแสดงผลการวัดออกมาเป็นตัวเลข เพื่อแสดงว่านักเรียนมีความรู้มากน้อยเพียงใด การวัดผลจึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องทำการวัดผลและประเมินผล การเรียนของนักเรียนว่าได้ผลเพียงใด

สุนทร จันทศรี (2540, หน้า 15) กล่าวว่า การวัดผล หมายถึง กระบวนการใด ๆ ที่จะทำให้ได้มาซึ่งปริมาณจำนวนหนึ่ง เช่น คะแนน เป็นต้น ที่มีความหมายแทนคุณภาพ หรือลักษณะของสิ่งที่วัด แล้วจึงนำผลที่ได้มาวินิจฉัย ตีราคา

ธารง บัวศรี (2542, หน้า 8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การประเมินผลหลักสูตรและการประเมินการเรียนการสอน

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2540, หน้า 4) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวัดผล หมายถึงกระบวนการบ่งชี้ผลผลิตหรือคุณลักษณะที่วัดได้จากเครื่องมือวัดผลประเภทใดประเภทหนึ่งอย่างมีระบบ ดังนิยามที่ว่า “การวัดผล” คือ การกำหนดตัวเลขให้กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จากคำนิยามดังกล่าวจะเห็นว่า การวัดผลเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเน้นที่ปริมาณเป็นตัวเลขมากกว่าการบรรยายในเชิงคุณภาพ เนื่องจากการวัดสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยปริมาณเป็นตัวเลขจะให้ผลลัพธ์ที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกัน ถ้าเครื่องมือวัดผลนั้นมีมาตรฐาน และถ้าผู้วัดผลนั้นมีความละเอียดรอบคอบ ทำตามวิธีการวัดอย่างถูกต้องแล้ว ผู้วัดจะเป็นใครก็ตามย่อมจะได้ผลเท่ากัน

ธนาริพ พรกุล (2543, หน้า 110-111) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวัดผล หมายถึงการให้ค่าหรือตัวเลข เพื่อแสดงปริมาณกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หลังจากการใช้เครื่องมือวัดการประเมินผล คือ กระบวนการที่ใช้ในการตัดสินคุณภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานในการตัดสิน

สรุปได้ว่า การวัดและการประเมินผล หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้า การทดสอบ มีเกณฑ์การพิจารณา เพื่อตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยการเลือกรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อรายงานสรุปสิ่งที่ประ โยชน์ต่อผู้ตัดสินใจในแนวทางเลือกที่เหมาะสมโดยตีความอย่างระมัดระวัง ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของครูผู้สอน

การวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การประเมินผลเป็นกระบวนการสำคัญที่มีส่วนเสริมสร้างความสำเร็จให้กับผู้เรียน และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน การสอนและการประเมินผลจำเป็นต้องมีลักษณะที่สอดคล้องกัน แต่ในการจัดการศึกษาที่ผ่านมากลับมีเหตุการณ์ที่ทำให้ดูเหมือนการสอนกับการประเมินผลเป็นมีคนละส่วน แยกจากกัน การประเมินผลน่าจะเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้สอนได้ข้อมูลที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนแต่กลับกลายเป็นเครื่องมือตัดสินหรือตีตราความ ัง ความฉลาด สร้างความกดดันและเป็นทุกข์ให้กับผู้เรียน ความสำเร็จหรือล้มเหลวของการเรียนรู้ถูกตัดสินในครั้งสุดท้ายของกระบวนการเรียนการสอน โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับผลงานความสำเร็จหรือพัฒนาการที่มีขึ้นในระหว่างกระบวนการเรียนรู้ และนอกเหนือจากนั้น กระบวนการที่ใช้วัดและประเมินผลการเรียนรู้ในบางครั้งก็ไม่ได้กระทำอย่างสอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการวัดจริง เพราะครูมักจะเคยชินกับการใช้เครื่องมือวัดเพียงอย่างเดียว คือ การใช้แบบทดสอบ ซึ่งมีข้อจำกัดในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทางด้านเจตพิสัย และทักษะพิสัย ดังนั้น เมื่อมีการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้วก็มีความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปกระบวนการวัดและประเมินผลใหม่ด้วยให้สอดคล้องกัน ซึ่งผู้รู้ในวงการศึกษาย่อมรับกันว่า แนวคิดในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสม คือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง

การวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงการวัดและประเมินผลเป็นส่วนสำคัญของการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น เมื่อการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มุ่งให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ การวัดและประเมินผลจึงต้องปรับเปลี่ยนไปให้มีลักษณะเป็นการประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และประเมินผลตามสภาพจริงด้วย

การประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินผลผู้เรียนรอบด้านตามสภาพจริงของผู้เรียน มีลักษณะสำคัญดังนี้

1. เน้นการประเมินที่ดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถทำได้ตลอดเวลา ทุกสภาพการณ์

2. เน้นการประเมินที่ยึดพฤติกรรมและการแสดงออกของผู้เรียนจริง ๆ

3. เน้นการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน

4. ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย ด้วยเครื่องมือที่หลากหลายและสอดคล้องกับวิธีการประเมิน

ตลอดจนจุดประสงค์ในการประเมิน

5. เน้นคุณภาพผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ ความสามารถหลาย ๆ ด้าน

6. การประเมินด้านความคิด เน้นความคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์

7. เน้นให้ผู้เรียนประเมินตนเอง และมีส่วนร่วมในการประเมินของผู้เรียน ผู้ปกครอง

และครู

วิธีการและเครื่องมือการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินการแสดงผลของผู้เรียนรอบด้านตลอดเวลา ใช้ข้อมูลและวิธีการหลากหลาย ด้วยวิธีการและเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาวัตถุประสงค์ของการประเมิน เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน ดังนั้นจึงใช้วิธีการที่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ เช่น การสังเกต สัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การทดสอบ บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง การรายงานตนเองของผู้เรียน แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น

2. กำหนดเครื่องมือในการประเมิน เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ให้เป็นการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนรอบด้านตามสภาพจริงแล้ว ในการกำหนดเครื่องมือจึงเป็นเครื่องมือที่หลากหลาย เป็นต้นว่า

2.1 การบันทึกข้อมูล จากการศึกษา ผลงาน โครงการ หนังสือที่ผู้เรียนผลิต แบบบันทึกต่าง ๆ ได้แก่ แบบบันทึกความรู้สึกรู้สึก บันทึกความคิด บันทึกของผู้เกี่ยวข้อง (นักศึกษา เพื่อน ผู้สอน ผู้ปกครอง) หลักฐานร่องรอยหรือผลงานจากการร่วมกิจกรรม เป็นต้น

2.2 แบบสังเกต เป็นการสังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ

2.3 แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ความรู้สึก ความคิดเห็น ทั้งตัวผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้อง

2.4 แฟ้มสะสมงาน เป็นสื่อที่รวบรวมผลงานหรือตัวอย่างหรือหลักฐานที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ ความสามารถ ความพยายาม หรือความถนัดของบุคคลหรือประเด็นสำคัญที่ต้องเก็บไว้อย่างเป็นระบบ

2.5 แบบทดสอบ เป็นเครื่องมือวัดความรู้ ความเข้าใจที่ยังคงมีความสำคัญต่อการประเมินสำหรับผู้ประเมิน ประกอบด้วย ผู้เรียนประเมินตนเอง ผู้สอน เพื่อน กลุ่มเพื่อน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องกับนักศึกษา

3. การนำแนวคิดการประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การนำแนวคิดการประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีแนวปฏิบัติดังนี้

3.1 ก่อนนำไปใช้ ครูต้องเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการประเมินตามสภาพจริง ที่สำคัญที่สุด คือ การศึกษาด้วยตนเองและลงมือปฏิบัติจริง พัฒนาความรู้จากการลงมือปฏิบัติ

3.2 การแนะนำให้ผู้เรียนจัดทำแฟ้มสะสมงาน แฟ้มสะสมงานของผู้เรียน นอกจากจะแสดงพัฒนาการของผู้เรียนแล้ว ยังเป็นการสะท้อนการสอนของผู้สอน เพื่อจะนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

3.2.1 หลักการเบื้องต้นของการจัดทำแฟ้มสะสมงาน มีดังนี้

- (1) รวบรวมผลงานที่แสดงถึงพัฒนาการด้านต่าง ๆ
- (2) รวบรวมผลงานที่แสดงลักษณะเฉพาะของผู้เรียน
- (3) ดำเนินการควบคู่กับการเรียนการสอน
- (4) เก็บหลักฐานที่เป็นตัวอย่างที่แสดงความสามารถในด้านกระบวนการและผลผลิต
- (5) มุ่งเน้นในสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้

3.2.2 ความสำคัญของแฟ้มสะสมงาน คือ การรวบรวมข้อมูลของผู้เรียน ทำให้ผู้สอนได้ข้อมูลที่มีประโยชน์เกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนรายบุคคล และนำเอาข้อมูลดังกล่าวมาใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนได้เต็มศักยภาพของตนเอง

4. บทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน มีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นผู้สอนจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เรื่องของความสำคัญ ความจำเป็น ทั้งนี้เพราะจะช่วยในการปรับเปลี่ยนแนวคิดในการจัดการเรียนการสอน เมื่อแนวคิดเปลี่ยน การกระทำย่อมเปลี่ยนตามไปด้วย การกระทำหรือบทบาทของผู้สอนมีประเด็นสำคัญดังนี้

5. บทบาทในฐานะผู้จัดการและผู้อำนวยการความสะอาด บทบาทในฐานะผู้จัดการ ซึ่งกำหนดเป้าหมายในการจัดการว่าให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของตนเอง ดังนั้นผู้สอนจะต้องมีข้อมูลของผู้เรียนแต่ละคนรอบด้านเพื่อนำมาวิเคราะห์ และจัดการอย่างเหมาะสมเป็นงานหลักที่สำคัญ

การวางแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย

1. การวางแผนอำนวยความสะดวก เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียน ซึ่งจำเป็น ต้องมีข้อมูลผู้เรียนรอบด้าน เพื่อนำมาวิเคราะห์และจัดการได้อย่างเหมาะสม เช่น จัดการด้านแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรมสนับสนุน การให้การส่งเสริม เป็นต้น หรือการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ชุมชน บุคคลอื่น เพื่อเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

2. การวางแผนการเรียนรู้ รวมถึงการบริหารชั้นเรียนให้สอดคล้องกับรูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง

3. การวางแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง มีขั้นตอนสำคัญ คือ กำหนดจุดประสงค์ ประเมินพฤติกรรมหรือความสามารถของผู้เรียน กำหนดวิธีการสอน และประเมินผล

กำหนดบทบาทของตนเอง โดยเฉพาะการเป็นตัวกลางที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ เช่น การสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้เรียน การเป็นแบบอย่างที่ดี การสร้างสภาพแวดล้อมที่เกื้อกูลต่อการเรียนรู้ และการประพฤติปฏิบัติของผู้เรียน การสร้างระบบและการสื่อสารกับผู้เรียนให้ชัดเจน การสร้างระบบควบคุม กำกับ ดูแล ด้วยความเป็นธรรมและเป็นประชาธิปไตย

บทบาทในฐานะผู้จัดการเรียนรู้ ในฐานะผู้จัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ผู้สอนมีบทบาทที่สำคัญดังนี้

1. การเตรียมการสอน

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียน เพื่อจัดกลุ่มผู้เรียนตามความรู้ความสามารถ และเพื่อกำหนดเรื่องหรือเนื้อหาสาระในการเรียนรู้

1.2 วิเคราะห์หลักสูตรเพื่อเชื่อมโยงกับผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะการกำหนดเรื่องหรือเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ ตลอดจนวัตถุประสงค์สำคัญ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นสากล

1.3 เตรียมแหล่งเรียนรู้ เตรียมห้องเรียน

1.4 วางแผนการสอน ควรเขียนให้ครอบคลุมองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1.4.1 กำหนดเรื่อง

1.4.2 กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน

1.4.3 กำหนดเนื้อหา ครูควรมีรายละเอียดพอที่จะเติมเต็มผู้เรียนได้ ตลอดจนมีความรู้ในเนื้อหาของศาสตร์นั้น ๆ

1.4.4 กำหนดกิจกรรม เน้นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติ ได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย นำข้อมูลหรือความรู้ที่นำมาสังเคราะห์เป็นความรู้หรือเป็นข้อสรุปของตนเอง ผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนอาจมีความหลากหลายตามความสามารถ ถึงแม้จะเรียนรู้จากแผนการเรียนรู้เดียวกัน

1.4.5 กำหนดวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับจุดประสงค์

1.4.6 กำหนดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือประเมิน

2. การสอน

2.1 สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2.2 กระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรม

2.3 จัดกิจกรรมหรือดูแลให้กิจกรรมดำเนินไปตามแผน และต้องคอยสังเกต บันทึกพฤติกรรมที่ปรากฏของผู้เรียนแต่ละคน หรือแต่ละกลุ่มเพื่อสามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้มีความเหมาะสม

2.4 ให้การเสริมแรงหรือให้ข้อมูลย้อนกลับ ให้ข้อสังเกต

2.5 การประเมินผลการเรียน เป็นการเก็บรวบรวมผลงานและประเมินผลงานของผู้เรียน ประเมินผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้

จากที่ได้กล่าวมาจะเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่ท้าทาย และดูเหมือนว่าผู้สอนจะมีภาระงานมากขึ้น ผู้ที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานนี้ได้จะต้องมีความตั้งใจ ความพยายาม ความอดทนและต้องทำงานตลอดเวลา แต่ถ้าจะพิจารณาอย่างถ่องแท้แล้ว ก็ไม่ใช่ภาระงานที่นอกเหนือขอบเขตของความเป็นผู้สอนที่มีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาบุคคล ผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่เต็มตามที่ตามแนวทางที่ถูกต้องย่อมจะได้รับผลงานของความเหน็ดเหนื่อยอย่างคุ้มค่าในเบื้องต้นคือ ได้ชื่นชมกับความเจริญงอกงามของศิษย์ดังคำกล่าวที่ว่า “ความสำเร็จของศิษย์ คือ รางวัลชีวิตของครู” และทางด้านวัตถุก็จะได้รับสิทธิประโยชน์อันพึงมีพึงได้อย่างสมน้ำสมเนื้อ ตามกลไกที่ระบุเป็นสาระต่าง ๆ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวดที่ 7 ครูทั้งหลายที่มีความตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตน ย่อมจะมีความยินดีที่จะรับภาระอันหนักแต่มีคุณค่านี้ไว้ด้วยความเต็มใจ และมีความภาคภูมิใจในความเป็นครูอาชีพ มิใช่คนที่มัวชีพเป็นครูและหาเลี้ยงชีวิตอยู่ไปวัน ๆ

สภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน

สภาพแวดล้อมทางการเรียน (learning environment) หมายถึง สภาพสภาวะใด ๆ ที่มีผลต่อการเรียนของมนุษย์ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม สภาพแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม (concrete environment) หรือสภาพแวดล้อมกายภาพ ได้แก่ สภาพต่าง ๆ ที่มนุษย์ทำขึ้น เช่น อาคารสถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ วัสดุอุปกรณ์หรือสื่อต่าง ๆ รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ อันได้แก่ ต้นไม้ พืช ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ส่วนสภาพแวดล้อมที่เป็นนามธรรม (abstract environment) ได้แก่ ระบบคุณค่าที่ยึดถือซึ่งเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมของกลุ่มสังคม ข่าวดาร ความรู้ ความคิด ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นของตัวเองหรือคนอื่นก็ตาม สภาพแวดล้อมที่เป็นนามธรรมนี้อาจกล่าวโดยสรุปได้แก่ สภาพทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมนั่นเอง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพทางด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ โดยเหตุที่การเรียนการสอนในชั้นเรียนนั้นจะเป็นไปในรูปแบบกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน นอกจากนี้สภาพแวดล้อมทางกายภาพก็เป็นสิ่งสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่จะช่วยเอื้อความสะดวกนานาประการให้ผู้เรียนและผู้สอนบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้รวดเร็วยิ่งขึ้นสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นสภาพแวดล้อมมี 3 ประการ คือ (ไพฑูรย์ ศรีฟ้า, 2544, หน้า 32-36)

1. สภาพแวดล้อมในครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีอิทธิพลต่อบุคคลในการสร้างและพัฒนาอารมณ์ บุคลิกภาพ ความเชื่อ เจตคติ

1.1 เจตคติของพ่อแม่ที่มีต่อลูก ความชื่นชม การยอมรับของพ่อแม่จะทำให้ลูกมีความอบอุ่นและมั่นใจในตนเอง

1.2 การอบรมเลี้ยงดู ครอบครัวที่ให้ความเป็นประชาธิปไตยโดยเอาใจใส่ดูแลอย่างสม่ำเสมอ และเป็นแบบอย่างที่ดี ความรับผิดชอบ ทัศนคติในบทบาทของตน จะทำให้ลูกได้รับประสบการณ์ที่ดี มองโลกในแง่ดี รวมทั้งการแสดงบทบาทได้เหมาะสมกับเพศและวัยของตนด้วย

1.3 ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว มีผลกระทบต่อการส่งเสริมด้านอาหาร ประสบการณ์ด้านสังคม การให้การศึกษา และการพัฒนาบุคลิกภาพ

2. สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา สถานศึกษาถือเป็นสถาบันที่มีความสำคัญเพราะเป็นสถานที่อบรมสั่งสอนและให้วิชาความรู้เพื่อการดำรงชีวิต สภาพแวดล้อมในโรงเรียนได้แก่

2.1 กฎระเบียบข้อบังคับ และการปกครอง ซึ่งโรงเรียนมุ่งหมายเพื่อฝึกหัดให้เด็กพัฒนาบุคลิกภาพให้สอดคล้องกับสภาพของสังคม

2.2 ครู เป็นผู้ที่จะส่งเสริมให้เด็กได้รับความรู้และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ครูมีอิทธิพลต่อเด็กทั้งทางด้านการแสดงออกและจิตใจ ดังนั้นครูควรจะเป็นแม่แบบที่ดีสำหรับเด็ก

2.3 กลุ่มเพื่อนร่วมโรงเรียนและร่วมชั้นเรียน มีอิทธิพลในการปรับตัวและการดำรงชีวิตในสังคมของโรงเรียน ซึ่งเปรียบเสมือนสังคมย่อย

2.4 หลักสูตรและวิชาที่เรียน มีส่วนทำให้บุคคลได้รับการพัฒนาด้านความคิดและประสบการณ์

3. สภาพแวดล้อมในสังคมและชุมชน

3.1 กลุ่มเพื่อน ได้แก่ เพื่อนร่วมงานอาชีพ เพื่อนร่วมงานสังคม และเพื่อนร่วมชีวิต

3.2 สื่อมวลชน ได้แก่ สิ่งตีพิมพ์ทุกชนิด วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสารมวลชนทุกประเภท

3.3 ศาสนาและลัทธิความเชื่อ ซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความเชื่อ

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียน เป็นลักษณะใด ๆ ในโรงเรียนที่เป็นสิ่งเร้าที่มีศักยภาพและมีอิทธิพลต่อนักเรียนนักศึกษา จะส่งผลต่อการเรียนของนักเรียนนักศึกษา ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมและที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้นทำให้นักศึกษาเกิดการรับรู้ มีความประทับใจต่อลักษณะสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นทั้งด้านบริหาร บรรยากาศการเรียนการสอน อาคารสถานที่ ครูผู้สอนกับนักเรียน นักศึกษา กลุ่มเพื่อน

สภาพแวดล้อมทางด้านวิชาการ สิ่งแวดล้อมทางด้านวิชาการ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยตรงนอกจากสื่อการสอนวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอและเหมาะสม การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนล้วนมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ทั้งสิ้น ได้มีผู้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมทางด้านวิชาการไว้ดังนี้

ธนศ ขำเกิด (2541, หน้า 45) ได้อธิบายว่า สภาพแวดล้อมทางวิชาการ ได้แก่ การจัดบรรยากาศการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ประสบการณ์ให้มากที่สุด ภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา เรียนสนุก สอนสนุก ครูรักเด็ก เด็กรักครูรักเพื่อน ไม่มีบรรยากาศแห่งความกลัว ความหวาดกลัว ทุกคนพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า อยากมาโรงเรียน ซึ่งแนวปฏิบัติในการจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการดังนี้

1. ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน โดยครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้กระทำด้วยตนเอง และมีโอกาสเรียนรู้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล บทบาทของครูจะเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือแนะนำให้ขวัญกำลังใจ เพื่อให้นักเรียนได้สมหวังและมีผลงานในผลสำเร็จแห่งการเรียนของตนเอง

2. ส่งเสริมให้นักเรียนคิดและทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อสร้างบรรยากาศความร่วมมือเป็นมิตร ไว้วางใจและเอื้ออาทรต่อกันมากกว่าการแข่งขันเอาตัวรอดแบบตัวใครตัวมัน

3. ครูควรพยายามให้ความรัก ความเมตตา และมีมนุษยธรรมกับนักเรียนทุกคนด้วยความจริงใจ เสียสละ ใกล้ชิด ผูกพัน เป็นทั้งเพื่อน พี่ บิดา มารดา ที่มีความปรารถนาดี ร่วมทุกข์ร่วมสุข ใกล้ชิดผูกพันกับอารมณ์ของนักเรียนแต่ละคนได้ ขณะเดียวกันควรส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความเคารพรักช่วยเหลือ ดูแลครูของเขาให้มีความสุขสม่ำเสมอ ไม่เฉพาะวันครูเท่านั้น ซึ่งเป็นการแสดงความกตัญญูรู้คุณ และเสริมแรงให้ศิษย์กับครูมีความผูกพันทางใจแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

4. ในทางจิตวิทยาเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า สภาพแวดล้อม (environment) มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ตลอดจนพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของมนุษย์และนักการศึกษายังเชื่อว่าสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งถ้าเราสามารถจัดสภาพแวดล้อมให้ดีแล้วก็จะสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์ กับองค์ประกอบสภาพแวดล้อมนั้นมีลักษณะที่ต้องอาศัยกัน กล่าวคือ เพราะมนุษย์ในสังคมต้องมีความสัมพันธ์เมื่อร่วมกันเป็นสังคมภายใต้เงื่อนไข สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมนั่นเอง

สภาพแวดล้อมของห้องเรียนถือว่า มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งทางพุทธิพิสัย (physical environment) และจิตพิสัย (psychological environment) เนื่องจากห้องเรียน คือ หน่วยที่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด เมื่อเทียบกับหน่วยอื่น ในการศึกษาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยทั่วไปมีตัวแปรสำคัญอยู่ 4 ประเภท คือ (ศิริกาญจน์ จันทร์เรือง, 2543, หน้า 29-30)

1. ลักษณะของครูที่เป็นมาแต่เดิมก่อนการสอน มีผลกระทบบต่อการเรียนการสอน
2. ลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้เรียน
3. สถานศึกษาและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา
4. ลักษณะพฤติกรรมของครูและผู้เรียนตลอดจนปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมในสถานศึกษามีองค์ประกอบต่าง ๆ มากมายซึ่งองค์ประกอบเหล่านั้นล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อการสร้างและพัฒนานักเรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม และประเทศชาติทั้งสิ้น ถ้าผู้บริหารหรือโรงเรียนให้ความสนใจและจัดสภาพแวดล้อมให้ดีและเอื้อต่อการพัฒนาแล้วแสดงว่าโรงเรียนประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษานั้นเอง

องค์ประกอบที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษา

องค์ประกอบที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษา จะประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

1. อุปกรณ์การสอน (instructional material) อุปกรณ์ที่จะช่วยให้ครูได้ใช้ในการสอน ผู้เรียนให้สะดวกและเข้าใจได้ง่าย
2. กระบวนการสอนของครู (teaching process) จากวิธีการถ่ายทอดความรู้ของครูการอธิบายให้ผู้เรียนได้เข้าใจ
3. กระบวนการของผู้เรียนในการเรียนการสอน (student processing of instruction) กระบวนการเรียนรู้ของตัวผู้เรียน โดยอาศัยความตั้งใจเอาใจใส่ และความสามารถในการรับรู้และเรียนรู้
4. สภาพแวดล้อมทางบ้านและการยอมรับของสังคม (home environment and social support system) สภาพแวดล้อมทั้งทางบ้านและสังคมทั่วไปมีผลต่อการเรียนรู้ เช่น เพื่อน วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ จากสิ่งเหล่านี้ โดยการฟัง การพบเห็น การติดต่อ บางครั้งเกิดการเรียนรู้โดยไม่รู้ตัว และบางครั้งก็เป็นการเลียนแบบ

สรุปปัญหาของผู้เรียน ได้แก่ ความเบื่อหน่ายและเครียดกับการเรียน การทะเลาะวิวาท ติดเพื่อน ติดยาเสพติด และตั้งคร่ำครวญไม่ฟังประสงค์ สภาพพิการ ไม่เข้าใจในวิชาเรียน เป็นต้น ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ที่เกิดขึ้น นั้นอาจเกิดมาจากหลายสาเหตุ ทั้งตัวผู้เรียน ผู้สอน สถานศึกษา สภาพแวดล้อมทางบ้าน และสภาพสังคม สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน จนทำให้เกิดปัญหา วิธีที่จะใช้ในการแก้ปัญหา คือ ต้องศึกษาสภาพปัญหาของผู้เรียนว่ามาจากสาเหตุใด และเลือกวิธีในการแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างถูกต้องและยังเป็นการแก้ไขปัญหานั้นที่ต้นเหตุ มิใช่ที่ปลายเหตุ

แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนพบว่า สาเหตุปัญหาอยู่ที่ตัวครู ผู้เรียน สังคมแวดล้อม เช่น วัสดุสอนแบบเดิม ๆ ไม่พัฒนา ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก ครูไม่มาสอน ครูขี้เมา ครูดุ ปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น เบื่อการเรียน ความประพฤติไม่เรียบร้อย เป็นต้น

ปัจจุบันแม้ว่าการเรียนการสอนนั้นต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สอนให้ผู้เรียนคิดเป็นแก้ปัญหาเป็น แต่ครูส่วนมากยังใช้วิธีป้อนความรู้ให้กับนักเรียน อาจจะด้วยเหตุผลว่าความไม่พร้อมด้านสื่อ แหล่งเรียนรู้ ความเคยชิน จึงส่งผลให้ผู้เรียนหรือผลผลิตทางการศึกษาเป็นคนที่ไม่คิดไม่เป็น แก้ปัญหาไม่ได้ ไม่กล้าแสดงออก การที่จะสอนนักเรียนตามความชอบความถนัดนั้นในทางปฏิบัติค่อนข้าง

ยาก เพราะว่า สถานศึกษาส่วนมากในประเทศไทย โดยเฉพาะโรงเรียนที่สังกัด สปช. เดิม ขาดแคลนทรัพยากรที่จะมาสนับสนุน ทั้งวัสดุ เงิน คน จึงไม่สามารถเปิดสอนในสาขาวิชาที่นักเรียนถนัดได้มากสาขาตามต้องการ (ปัญหาของผู้เรียน, 2555)

ปัญหาการศึกษายุคปัจจุบันที่มองเห็นและน่าจะเป็นปัญหาที่โรงเรียนถูกตำหนิด้วยผลจากการวัดผลในระดับชาติ คือ ปัญหาครูสอนไม่ตรงวิชาเอก บางโรงเรียนเรียกว่า “ครูเพียงพอแต่ขาด” ขาดในสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องเปิดสอนนักเรียน ทำให้มาตรฐานการศึกษาไม่ได้ตามเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ ถึงแม้จะส่งครูไปอบรมพัฒนาความรู้แล้วก็ตาม ครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอกของตนก็ยังคงสอนนักเรียนได้ไม่เต็มที่ ขาดความมั่นใจในวิชาที่สอน ขาดความรักความชอบในวิชาที่สอน จึงกลายเป็นปัญหาลงไปสู่ผู้เรียน ทำให้ไม่บรรลุครูที่ตรงสาขาวิชา หรือกลุ่มสาระที่เปิดสอน แต่ในอนาคตคาดว่าจะดีขึ้นในปัญหาด้านนี้ เพราะรัฐบาลกำลังผลิตครูพันธุ์ใหม่ออกมาสู่สถานศึกษา หวังว่าครูพันธุ์ใหม่จะไม่กลายเป็นพันธุ์เมื่อมายืนต้นใกล้ ๆ กับครูเก่า

อีกปัญหาหนึ่ง ปัญหาสารพัดงานล้นมือครูซึ่งงานที่ว่าเป็นงานที่แย่งเวลาสอนนักเรียนของครู เช่น ธุรการ การเงิน พัสดุ บุคลากร กิจกรรมนักเรียนและสัมพันธ์ชุมชน งานยาเสพติด งานอนามัย งานอบรมสัมมนา งานอาคารสถานที่ งานเลือกตั้ง งานนโยบายหลากหลายกระทรวงที่ประดังเข้ามาให้ครูปฏิบัติแต่ละวัน ล้วนแต่เป็นเรื่องควมเกือบทั้งนั้น

เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตัวเอง

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเป็นผู้เรียนรู้ โดยพยายามจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สื่อ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ซึ่งผู้สอนจะมีวิธีการหรือเทคนิคที่จะทำให้เกิดเหตุการณ์นั้น ๆ ได้อย่างไร จากที่ผ่านมาผู้สอนส่วนมากยังเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน โดยเข้าใจว่า การให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง คือ การปล่อยให้ผู้เรียน เรียนรู้กันเองโดยที่ผู้สอนไม่ต้องมีบทบาทอะไร หรือใช้วิธีสั่งให้ผู้เรียนไปที่ห้องสมุด อ่านหนังสือกันเองแล้วเขียนรายงานมาส่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง แม้ว่าการให้การเรียนรู้เกิดขึ้นที่ตัวผู้เรียน เป็นลักษณะที่ถูกต้องของการจัดการเรียนการสอน แต่การที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ขึ้นมาได้เองนั้นเป็นเรื่องยาก ผู้สอนจึงต้องมีหน้าที่เตรียมจัดสถานการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ นำทางไปสู่การเรียนรู้ โดยไม่ใช้วิธีบอกความรู้โดยตรง หรือถ้าจะจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้โดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งข้อมูล ผู้สอนจะต้องสำรวจให้รู้ก่อนว่า ภายในห้องสมุดมีข้อมูลอะไรอยู่บ้าง อยู่ที่ใด จะค้นหาอย่างไร แล้วจึงวางแผนสั่งการ ผู้เรียนต้องรู้เป้าหมายของการค้นหาจากคำสั่งที่ผู้สอนให้ รวมถึงการแนะแนวทางที่

จะทำงานให้สำเร็จ และในขณะที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ผู้สอนควรสังเกตการณ์อยู่ด้วย เพื่ออำนวยความสะดวก หรือเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการ หรือปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อนำข้อมูลนั้นมาปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

ปัญหาความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนดังกล่าว อาจเกิดมาจากผู้สอนยังไม่เข้าใจเทคนิคการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับข้อมูลที่เป็นความเข้าใจเบื้องต้น จึงขอกล่าวถึงเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญ 3 ประเด็นคือ

1. เทคนิคการจัดการกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตัวเอง
2. เทคนิคการจัดการกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับคนอื่น
3. เทคนิคการจัดการกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ศุภวรรณ เล็กวิไล (2544, หน้า 5-6) ได้กล่าวถึงลักษณะการจัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการจัดการเรียนการสอนที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ กลุ่มละ 4-5 คน โดยสมาชิกในกลุ่มมีระดับความสามารถแตกต่างกัน สมาชิกทุกคนมีบทบาทหน้าที่ร่วมกันในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย มีเป้าหมายและมีโอกาสได้รับรางวัลของความสำเร็จร่วมกัน วิธีการแบบนี้ผู้เรียนจะมีโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในเชิงบวก มปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้ากัน ได้มีโอกาสรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม ได้พัฒนาทักษะทางสังคมและได้ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงานเพื่อสร้างความรู้ให้กับตนเอง

อย่างไรก็ตาม การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนมีหลายรูปแบบ เช่น แบบ STAD, TGT, Jigsaw, TAI ผู้สอนจึงควรศึกษาทำความเข้าใจในรายละเอียดของเทคนิคเหล่านี้เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้

มาสโลว์ มีอิทธิพลต่อระบบการศึกษาของอเมริกันเป็นอันมาก โดยมีความเชื่อว่า มนุษย์มีแนวโน้มที่จะมีความต้องการอันใหม่ที่สูงขึ้น แรงจูงใจของคนเรามาจากความต้องการ พฤติกรรมของคนเรามุ่งไปสู่การตอบสนองความพอใจ มาสโลว์ แบ่งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ออกเป็น 5 ระดับด้วยกัน (ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้, 2555) ได้แก่

1. ความต้องการทางกายภาพ (physiological needs)
2. ความต้องการความปลอดภัย (safety needs)
3. ความต้องการทางสังคม (social needs)
4. ความต้องการยกย่องชื่อเสียง (esteem needs)
5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (self actualization needs)

ปัญหาด้านภาวะผู้นำในการพัฒนาหลักสูตร ไม่ว่าจะพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา ประสิทธิภาพและสภาพแวดล้อมกันอย่างไร ศูนย์กลางในการพัฒนาหลักสูตรยังคงเป็นหน้าที่ของ สถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาทำได้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถและการปฏิบัติงาน ของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ช่วย ญ่สำคัญด้านภาวะผู้นำหลักสูตรไม่ใช่ผู้อำนวยการพื้นที่ การศึกษา หรือสำนักงานอุดมศึกษา ซึ่งควรสนใจเกี่ยวกับการตัดสินใจทางการบริหารมากกว่า ภาวะผู้นำหลักสูตรจึงต้องเป็นผู้บริหารสถานศึกษา (สุนทร โคตรบรรเทา, 2553, หน้า 65)

การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษานั้นจะเห็นได้ว่าจะต้องมีการพัฒนาทั้งตัวผู้เรียน ผู้สอน และสถานศึกษา โดยนำจุดเด่นในด้านต่าง ๆ นั้นมาศึกษาและค้นหาปัญหาเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข ให้มีศักยภาพที่ดีมากขึ้น

การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยได้รับการสถาปนาขึ้นตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2548 ในปีการศึกษา 2555 มหาวิทยาลัย มีการเปิดการเรียนการสอน ทั้งหมด 7 คณะ ได้แก่ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ คณะ บริหารธุรกิจ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ คณะ อุตสาหกรรมสิ่งทอ และโครงการจัดตั้งวิทยาลัยนานาชาติ (รายงานสถิติการศึกษา, 2555, หน้า 1)

ระดับการศึกษาและสาขาที่เปิดสอน

มหาวิทยาลัย มีจัดการเรียนการสอน 2 ระดับ จำนวน 73 สาขาวิชา ดังนี้

- (1) ระดับปริญญาโท 3 สาขาวิชา (4.11%)
- (2) ระดับปริญญาตรี 70 สาขาวิชา (95.89%)

นักศึกษา

มหาวิทยาลัยรับนักศึกษาใหม่ ในปีการศึกษา 2555 ทั้งสิ้น 3,800 คน โดยมีสัดส่วนนักศึกษา กลุ่มวิทยาศาสตร์ จำนวน 2,154 คน (56.68%) : กลุ่มสังคมศาสตร์ จำนวน 1,644 คน (43.32%) เท่ากับ 57 : 43

มหาวิทยาลัยมีนักศึกษาทั้งหมด ในปีการศึกษา 2555 จำนวนทั้งสิ้น 12,403 คน โดยมี สัดส่วนของนักศึกษากลุ่มวิทยาศาสตร์ จำนวน 7,752 คน (62.50%) : กลุ่มสังคมศาสตร์ จำนวน 4,651 คน (37.50%) เท่ากับ 63 : 37

มหาวิทยาลัยมีจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา ในปีการศึกษา 2554 จำนวนทั้งสิ้น 2,330 คน โดยมี สัดส่วนนักศึกษาในกลุ่มวิทยาศาสตร์ จำนวน 1,652 คน (70.90%) : กลุ่มสังคมศาสตร์ จำนวน 678 คน (29.10%) เท่ากับ 71 : 29

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

รัตนา บุญยะชาติ (2540) ได้ศึกษา สภาพปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยมีดังนี้ (1) สภาพการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ครูมีความรู้ในเรื่องการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สอนได้สอดคล้องกับเนื้อหาและสภาพในปัจจุบัน มีการอบรม สัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการนอกสถานที่ และมีการจัดครูผู้สอนโดยคำนึงถึงความสามารถและความถนัด มีการสนับสนุนการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาครู ส่วนแหล่งงบประมาณได้รับจากเงินบำรุงการศึกษา สำหรับด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ครูใช้บริเวณโรงเรียนเป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา มีการสนับสนุนให้ครูจัดทำสื่อขึ้นเอง มีการจัดบรรยายทางสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาโดยจัดสวนสวย ต้นไม้ร่มรื่น และผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูโดยให้ค่ายกย่อง ให้กำลังใจในการปฏิบัติงาน การเรียนการสอนมีการกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสิ่งแวดล้อม โดยให้มีทัศนคติในการแก้ปัญหา และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เอกสารประกอบรายวิชาที่ครูได้รับคือ หนังสือแบบเรียน ส่วนเอกสารที่จัดทำขึ้นคือ แบบฝึกหัด สำหรับการจัดเนื้อหาส่วนใหญ่จัดให้สอดคล้องกับ สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นมีการจัดทำแผนการสอน และส่วนใหญ่สอนโดยวิธีซักถามนักเรียนให้ตอบปัญหา ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการทำปายนิเทศ ส่วนสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่คือ ข่าว บทความจากสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม หนังสือเรียนมีการใช้ประกอบการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ในการจัดหาสื่อเหล่านั้นนักเรียนและครูช่วยกันผลิต สำหรับด้านการวัดและประเมินผลมีการวัดผลภายหลังเรียน และมักใช้วิธีการตรวจผลงานที่มอบหมายให้นักเรียนทำ (2) ปัญหาการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าด้านงบประมาณมีปัญหามากที่สุด ในเรื่องการจัดตำราเอกสารที่เกี่ยวกับการผลิตสื่อ ส่วนครูมีความ

คิดเห็นว่าด้านสื่อการเรียนการสอนมีปัญหามากที่สุด ในเรื่องงบประมาณในการจัดซื้อ (3) ความต้องการการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมทุกด้านมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าด้านวิธีการจัดการมีความต้องการมากที่สุด ในเรื่องการส่งครูไปเพิ่มพูนความรู้ ส่วนครูมีความคิดเห็นว่าด้านเนื้อหาวิชามีความต้องการมากที่สุด ในเรื่องการวิเคราะห์หนังสือเรียน เพื่อจะได้เลือกใช้หนังสือเรียนอย่างมีคุณภาพ

ฉพล อิสรานนท์ (2543) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อการเรียนการสอนโดยใช้โทรทัศน์วงจรปิด ผลการวิจัยพบว่า (1) ความคิดเห็นของนักศึกษาด้านการสอนของอาจารย์ อยู่ในระดับดีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 (2) ความคิดเห็นของนักศึกษาด้านเทคนิคของระบบโทรทัศน์วงจรปิด อยู่ในระดับพอใช้ได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 (3) ความคิดเห็นของนักศึกษาด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับพอใช้ได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 และ (4) ความคิดเห็นของนักศึกษาด้านประสิทธิภาพของการใช้สื่อโทรทัศน์วงจรปิดอยู่ในระดับพอใช้ได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56

พนม หวัดสว่าง (2542) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ในสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน เขต กรุงเทพมหานคร ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

สมชาย นันทเสน (2542) ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร 106 คน และครู 321 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสำรวจ และแบบสังเกต ผลการวิจัยพบว่า (1) ด้านนโยบายการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนรับนโยบายมาจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โดยมีนโยบายมุ่งเปิดโอกาสให้เด็กชาวเขาในวัยเรียนทุกคนเข้ารับการศึกษอย่างครบถ้วน ปัญหาที่พบ คือ ขาดงบประมาณ (2) ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารจัดครูสอนโดยคำนึงถึงประสิทธิภาพการสอน ให้ครูในโรงเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีของชาวเขา ครูปรับเนื้อหา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและสังคมของชาวเขา และนำเนื้อหาหลาย ๆ กลุ่มวิชามาบูรณาการกัน ครูปรับเวลาเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพนักเรียน และเพิ่มเวลาเรียนในเนื้อหาที่จำเป็น ครูจัดทำแผนการสอนหรือกำหนดการสอนเป็น

บางวิชาครูไม่ได้ใช้ภาษาชาวบ้านกับนักเรียน เพราะไม่ต้องการให้นักเรียนพูดภาษาชาวบ้านในชั้นเรียน ครูมีวิธีการสอนให้นักเรียนที่ไม่เข้าใจภาษาไทย โดยให้เพื่อนช่วยอธิบาย ใช้วิธีสอนแบบสาธิต ใช้สื่อที่ผลิตขึ้นเอง มีการวัดและประเมินผลโดยใช้เกณฑ์การผ่านจุดประสงค์ที่ระบุไว้ในคู่มือการวัดและประเมินผล มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรประเภทกิจกรรมกีฬา ปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ที่พบคือ ขาดงบประมาณในการจัดหาวัสดุหลักสูตร การจัดซื้อและจัดทำสื่อ และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรขาดเอกสารและแหล่งข้อมูลเพื่อนำไปปรับเนื้อหา เวลาเรียนที่ปรับยังไม่สอดคล้องกับสภาพนักเรียนการเรียนรู้ของนักเรียนซ้ำเพราะใช้ภาษาชาวบ้านมากกว่าภาษาไทย (3) ด้านสภาพครูและนักเรียนครูต้องรู้เรื่องขนบธรรมเนียมและประเพณีของชาวเขา ครูสามารถฟังและพูดภาษาของชาวเขาเผ่าที่สอนได้เป็นบางครั้ง นักเรียนมีฐานะยากจน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในวิชาภาษาไทยต่ำ ปัญหาที่พบคือ ครูมีจำนวนไม่เพียงพอทำให้มีหน้าที่รับผิดชอบมากเกินไป และนักเรียนขาดการเอาใจใส่ดูแลจากผู้ปกครอง (4) ด้านสภาพทั่วไปของโรงเรียน โรงเรียนตั้งอยู่บนพื้นที่ลาดเอียง มีอาคารเรียนและห้องเรียนไม่เพียงพอ ปัญหาที่พบ คือ ขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ในช่วงฤดูร้อน (5) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารกำหนดวันให้นักเรียนแต่งกายชุดประจำเผ่ามาเรียน ชุมชนให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเมื่อทางโรงเรียนขอความช่วยเหลือ ปัญหาที่พบ คือ การสื่อสาร เพราะชาวเขาไม่เข้าใจภาษาไทย

มนทกานต์ แก้วพฤกษ์ (2543) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ผลการศึกษา ด้านหลักสูตร พบว่า ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ผู้สอนรายวิชาชีพ และนักเรียนชั้น ปวช. 3 ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย แต่ผู้บริหาร และครู-อาจารย์ผู้สอนรายวิชาชีพ ในสาขาวิชาเกษตรกรรม และนักเรียนที่เรียนสาขาวิชาเกษตรกรรม และช่างกลโลหะ ที่เห็นว่าเป็นปัญหাপานกลาง ศึกษานิเทศก์เห็นว่าเรื่องที่เป็นปัญหามาก ได้แก่ เอกสารหลักสูตร และคู่มือต่าง ๆ ในรายวิชาชีพมีไม่เพียงพอ คู่มือประกอบการเรียนการสอนรายวิชาชีพมีไม่เพียงพอ ผู้บริหารโรงเรียนขาดความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและทั้งการจัดทำหลักสูตรรายวิชา ด้านครูผู้สอน พบว่า ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ผู้สอนรายวิชาชีพ และนักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย ยกเว้นผู้บริหาร และครู-อาจารย์ผู้สอนรายวิชาชีพ ในสาขาวิชาช่างไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ที่เห็นว่าเป็นปัญหাপานกลาง ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่เห็นว่าเรื่องที่เป็นปัญหามาก ได้แก่ ครู-อาจารย์ผู้สอนรายวิชาชีพไม่เพียงพอ ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ผู้สอนรายวิชาชีพ และนักเรียน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่เห็นว่าเรื่องที่เป็นปัญหามาก คือ ครู-อาจารย์ผู้สอนรายวิชาขาดความรู้ด้านวิธีสอน และเทคนิคการสอนรูปแบบใหม่ ๆ การสอนยังเน้นครูเป็นศูนย์กลาง และใช้วิธีสอนแบบบรรยาย ด้านการฝึกงาน และ

การนิเทศการฝึกงาน พบว่า ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ผู้สอนรายวิชาชีพ และนักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย ยกเว้น ผู้บริหาร และครูอาจารย์ผู้สอนรายวิชาชีพ ในสาขาวิชาช่างก่อสร้างและเกษตรกรรม ที่เห็นว่าเป็นปัญหามากกลาง ศักยานิเทศก์เห็นว่าเรื่องที่เป็นปัญหามาก ได้แก่ งบประมาณในการส่งอาจารย์ที่ปรึกษาออกไปนิเทศการฝึกงาน ไม่สามารถออกไปนิเทศการฝึกงานได้สม่ำเสมอ ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ผู้สอนรายวิชาชีพและนักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหามากกลาง ศักยานิเทศก์เห็นว่า เรื่องที่เป็นปัญหามาก ได้แก่ แหล่งให้ความรู้ในด้านการผลิตสื่อประกอบการเรียนการสอนวิชาชีพในท้องถิ่นมีไม่เพียงพอ สื่อการเรียนการสอนประเภทโสตทัศนูปกรณ์มีไม่เพียงพอ ไม่มีการปฏิบัติในเรื่องการจัดหนังสือคู่มือ หรือตัวอย่างงานในสาขาวิชาที่นักเรียนศึกษาอยู่ คู่มือ ตำราเรียน และหนังสือประกอบการเรียนการสอนรายวิชาชีพมีไม่เพียงพอ วารสาร หรือตำราเพื่อการศึกษาค้นคว้าทางวิชาชีพมีไม่เพียงพอ ครู-อาจารย์ผู้สอน รายวิชาชีพขาดความรู้และทักษะในการผลิตสื่อการเรียนการสอน และงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนการสอนรายวิชาชีพมีไม่เพียงพอ ด้านอาคารสถานที่ โรงฝึกงาน เครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ พบว่า ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ผู้สอนรายวิชาชีพ และนักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหามากกลาง ศักยานิเทศก์เห็นว่า เรื่องที่เป็นปัญหามาก ได้แก่ เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่มีอยู่ในโรงฝึกงาน หรือห้องปฏิบัติการ ไม่อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน และมีไม่เพียงพอ พื้นที่โรงฝึกงานหรือห้องปฏิบัติการมีไม่เพียงพอ อุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ ภายในโรงฝึกงาน มีไม่เพียงพอ ระบบการเบิกจ่ายเครื่องมือ วัสดุฝึกและอุปกรณ์ต่าง ๆ ไม่มีประสิทธิภาพ สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน โรงฝึกงาน หรือห้องปฏิบัติการไม่เหมาะสม และไม่มีโรงฝึกงาน เฉพาะสาขาวิชาส่วนใหญ่เป็นโรงฝึกงานทั่วไป ด้านการวัดและประเมินผล ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ผู้สอนรายวิชาชีพ และนักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย แต่ ศักยานิเทศก์ส่วนใหญ่เห็นว่าเรื่องที่เป็นปัญหามาก คือ ครู-อาจารย์ผู้สอนรายวิชาชีพขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลหลายรูปแบบ และการสร้างเครื่องมือวัด

วิระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ (2543) ศึกษาสภาพความพร้อมและความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสภาพและความพร้อม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพ รวม 5 ด้าน คือ (1) ด้านหลักสูตร (2) ด้านครูผู้สอน (3) ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ (4) ด้านสถานที่ (5) ด้านปัจจัยเกื้อหนุน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 33 คน และหัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพจำนวน 33 คน และเพื่อศึกษาความต้องการ ของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการ

สอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2543 จำนวน 990 คน และผู้ปกครองนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2543 จำนวน 990 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสภาพ ความพร้อม และความต้องการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านหลักสูตร (2) ด้านครูผู้สอน (3) ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ (4) ด้านสถานที่ (5) ด้านปัจจัยเกื้อหนุน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อสภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง (2) สภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ทั้ง 5 ด้าน พบว่า หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ มีความคิดเห็นต่อสภาพในการจัดการเรียน การสอนวิชาอาชีพอยู่ในระดับน้อย (3) ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน วิชาอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง (4) ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ทั้ง 5 ด้าน พบว่า หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ มีความคิดเห็นต่อความพร้อมในการจัดการ เรียนการสอนวิชาอาชีพอยู่ในระดับน้อย (5) ความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพของนักเรียนมีความต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในกลุ่มงานบริการลำดับสูงสุด (6) ความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพของผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการ ให้มีการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในกลุ่มงานบริการลำดับสูงสุด

เกรียงศักดิ์ เรืองศรี (2544) ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลอำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลอำเภอ ที่ใช้รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนแบบเครือข่ายวิทยาเขต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 250 คน และครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษาจำนวน 250 คน รวมทั้งสิ้น 500 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต ผลการวิจัยสรุปเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน มีดังนี้ (1) โรงเรียนรับนโยบายการจัดการเรียนการสอนมาจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างมาตรฐานและคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียน (2) ผู้บริหารโรงเรียนและครูได้จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงบรรยากาศในการเรียนรู้ ความสะอาด ความปลอดภัย และความพร้อมของอาคารสถานที่ (3) สำหรับการจัดและพัฒนานุเคราะห์ มีการเตรียมบุคลากร โดย

ผู้บริหารโรงเรียนได้พิจารณาจัดครูที่มีประสบการณ์ในการสอนระดับก่อนประถมศึกษาเข้าสอน นอกจากนี้ ยังได้ส่งครูเข้ารับการฝึกอบรมและศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (4) การปรับใช้หลักสูตร และคู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ของกรมวิชาการมีความเหมาะสมกับเด็กและสภาพท้องถิ่น ผู้ปกครองได้รับการชี้แจงเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการดำเนินการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร (5) ครูวางแผนและจัดเตรียมกิจกรรมเหมาะสมกับวัยของเด็ก และสอดคล้องกับตารางกิจกรรมประจำวันเพื่อพัฒนาเด็กทุกด้าน ทำให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข (6) ครูเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน เครื่องเล่น และวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมได้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ครูใช้สื่อที่เด็กสามารถฝึกการเรียนรู้ด้วยตนเองและใช้สื่อที่มีอยู่รอบตัวเด็ก (7) ครูจัดประสบการณ์โดยเน้นให้เด็กปฏิบัติจริง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กเมื่อพบว่าเด็กมีปัญหาในการเรียนรู้ ครูได้ให้ความสนใจเด็กมากขึ้นและขอความร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหา (8) การประเมินพัฒนาการของเด็กใช้วิธีการสังเกตและจดบันทึก (9) ผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการนิเทศภายในและติดตามผล ตลอดจนให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่พบ คือ โรงเรียนขาดงบประมาณในการสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดบุคลากรที่จบวุฒิการศึกษาปฐมวัย ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ครบตามตารางกิจกรรมประจำวัน และการนิเทศการสอนยังทำได้น้อยครั้งและไม่ต่อเนื่อง

ลือชัย โพธิ์วิชัย (2544) ได้ศึกษาการพัฒนาและศึกษาผลการใช้บทเรียนทางไกลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องการควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้า พบว่า ผลการศึกษาลักษณะสัมฤทธิ์ทางการเรียนปรากฏว่าผู้เรียนสาขาเทคโนโลยีเครื่องจักรกลเกษตร และสาขาเทคนิคอุตสาหกรรม ทั้ง 2 สาขาวิชา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของทั้งสองสาขาไม่แตกต่างกัน นักศึกษาส่วนมากมีความพึงพอใจ และรู้สึกเป็นอิสระต่อการเรียนรู้ในบทเรียน แต่นักศึกษาบางคนยังมีปัญหาในเรื่องภาษาอังกฤษ และการใช้งานอินเทอร์เน็ต การจัดการเรียนการสอนทางไกลในระบบนี้ต้องมีการให้ความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ และวิธีการเรียนทางไกลแก่ผู้เรียนก่อน ผู้เรียนที่มีพื้นฐานทางการใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตจะเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วกว่า และทำให้สนุกกับการเรียน แต่สถานศึกษาต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนแก่ผู้เรียน เช่น ห้องอินเทอร์เน็ตที่เปิดให้บริการทั้งในและนอกเวลา และมีจำนวนเพียงพอกับความต้องการใช้ของนักศึกษาและต้องฝึกผู้สอนให้เข้าใจ และมีความสามารถในการแนะนำวิธีการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้ด้วย

จุไรพร เสนาะ (2545) ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนเมืองพญาสังกัดเมืองพญา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนเมืองพญา สังกัดเมืองพญา ด้านการใช้หลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการจัดสภาพการณ์และสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนการสอน จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 449 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียน 10 คน ครูชั้นอนุบาล 49 คน และผู้ปกครองเด็กอนุบาล 390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า (1) ด้านการใช้หลักสูตร ครูชั้นอนุบาลส่วนใหญ่ใช้แนวการจัดประสบการณ์ของสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น ร่วมกับหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540 มีส่วนร่วมในการวางแผนใช้หลักสูตรโดยเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมีการพัฒนาหลักสูตร โดยการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพของเด็กและสภาพของท้องถิ่น (2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการวางแผนจัดการเรียนการสอนโดยกำหนดนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติงาน และมีการจัดสรรงบประมาณ ครูผู้สอนเตรียมการสอนโดยจัดทำแผนการสอน สื่อการสอนที่ใช้คือ สื่อประเภทของจริงและรูปภาพ มีการจัดมุมหนังสือไว้ในห้องเรียน ครูวัดและประเมินพัฒนาการเด็กโดยการสังเกตพฤติกรรม (3) ด้านการจัดสภาพการณ์และสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนการสอน มีการจัดเตรียมและพัฒนาบุคลากร โดยจัดครูเข้าสอนพิจารณาจากวุฒิทางการศึกษา การพัฒนาบุคลากรโดยให้เข้ารับการอบรมสัมมนา มีการนิเทศการสอนภายในแบบไม่เป็นทางการโดยการสังเกตการสอนและผู้บริหารเป็นผู้นิเทศการสอน มีการจัดบริการวัสดุหลักสูตร และสื่อการสอนมีการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ โดยจัดอาคารเรียนเป็นเอกเทศ จัดห้องพิเศษให้ทำกิจกรรม จัดให้มีสนามเด็กเล่นและเครื่องเล่นสนาม มีการอำนวยความสะดวกและจัดบริการ โดยจัดอาหารว่าง และอาหารกลางวัน มีการสนับสนุนจากภายนอกโรงเรียนโดยผู้ปกครองบริจาคทรัพย์สินเพื่อสนับสนุนการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน ปัญหาที่พบ ได้แก่ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตร ขาดแคลนงบประมาณในการจัดการเรียนการสอน บุคลากรไม่เพียงพอ การนิเทศการสอนที่ไม่ต่อเนื่องและไม่เป็นระบบ การจัดสนามเด็กเล่นและเครื่องเล่นสนามไม่เป็นสัดส่วนและไม่เพียงพอ

กัลยา อัมพูนีวรรณ (2546) ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูคณิตศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี มีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในด้านการเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามเพศ สาขาวิชาที่จบ วุฒิ

ทางการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 146 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 48 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที แบบกลุ่มอิสระ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกลุ่มผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อย ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ที่มีเพศต่างกัน มีสภาพการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่แตกต่างกัน ส่วนครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ที่มีสาขาที่จบ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่แตกต่างกัน

กานต์วี บุษยานนท์ (2546) ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในโรงเรียนแกนนำ สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนแกนนำ สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนรู้และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนแกนนำ สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 35 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละค่ามัธยฐานและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ (1) สภาพการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า 1.1 ด้านหลักสูตร ได้มีการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดทำหลักสูตร และผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุนโดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา และครูเป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตร โดยครูร่วมจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และครูจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการแบบภายในกลุ่มสาระวิชาและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรด้านการจัดกิจกรรมของโรงเรียน 1.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูมีความรู้โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ครุภัณฑ์ปัญหาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วัดและห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนรู้ ครูจัดการทัศนศึกษาและการรายงานเป็นกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ครูส่วนใหญ่ใช้คือ กิจกรรมที่เน้นรายบุคคลและฝึกให้รวบรวมข้อมูล โดยส่วนใหญ่ใช้การบรรยายและกรณีศึกษาเป็นวิธีสอนและจัดทัศนศึกษาเป็นกิจกรรมเสริม

หลักสูตรมากที่สุด มีการจัดห้องเรียนที่สะอาดและจัดป้ายนิเทศ และครูส่วนใหญ่ทำวิจัยในชั้นเรียน โดยส่วนใหญ่ทำวิจัยเพื่อพัฒนาวิธีสอนใหม่ ๆ 1.3 ด้านสื่อการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุนให้ครูจัดทำสื่อการเรียนรู้โดยให้ครูเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ให้เพียงพอ และครูได้รับการสนับสนุนให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์ ครูพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยดัดแปลง สื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่ สื่อการเรียนรู้ที่ครูส่วนใหญ่ใช้คือ สิ่งพิมพ์และแหล่งการเรียนรู้ในห้องอื่น หลักการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่ครูส่วนใหญ่ใช้คือ สื่อที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน 1.4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนครูให้ พัฒนาสมรรถภาพในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยเชิญวิทยากรและสนับสนุนครูให้พัฒนา เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลนักเรียน โดยให้สร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่ วัดและประเมินผลการเรียนรู้ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนวิธีการประเมินผลที่ครูส่วนใหญ่ใช้คือ การประเมินผลด้วยข้อสอบและการสังเกตพฤติกรรมเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ที่ครูส่วนใหญ่ใช้แบบทดสอบและแบบสังเกตพฤติกรรม (2) ปัญหาการจัดการ การเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า ครูและผู้บริหาร สถานศึกษาเห็นว่าปัญหาด้านหลักสูตรเป็นปัญหาน้อยปัญหาด้านสื่อการเรียนรู้และปัญหาด้านการ วัดและการประเมินผลเป็นปัญหามาก ปัญหาด้านกิจกรรมการเรียนการสอนครูเห็นว่าเป็นปัญหา น้อย ส่วนผู้บริหารเห็นว่าเป็นปัญหามาก

เกศินี ครุณาสวัสดิ์ (2548) ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา เพื่อ พัฒนาจริยธรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการ เรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามการรับรู้ของครู ใน ด้านตัวครู ด้านเนื้อหา และด้านการจัดการเรียนการสอน ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู สังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยม ศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำแนกตาม ลักษณะภูมิภาค รวม 6 ภาค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด ซึ่งได้รับกลับ คืนและมีความสมบูรณ์ จำนวน 336 ฉบับ นำข้อมูลที่ได้รวบรวมมาวิเคราะห์ด้วยการแจกแจง ความถี่ หาค่าร้อยละ คำนวณเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสรุปเป็นความเรียง ผลการ วิจัยพบว่า (1) สภาพการจัดการเรียนการสอน พบว่า 1.1 ด้านตัวครู ครูส่วนใหญ่ถูกกำหนดให้สอน โดยได้รับคัดเลือกตามความเหมาะสมและมีความพอใจ ครูส่วนใหญ่เข้ารับการอบรมและสัมมนา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในหัวข้อเนื้อหาพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาจริยธรรม จำนวน 1 ครั้งต่อหนึ่งภาคการศึกษาครูส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากการสอนโดยมีความรู้ความเข้าใจใน พระพุทธศาสนามากขึ้นและเป็นตัวอย่างในการแต่งกายสุภาพเรียบร้อยในสถานศึกษา 1.2 ด้าน

เนื้อหา ครูส่วนใหญ่ นำเนื้อหาพระพุทธศาสนา มาพัฒนาจริยธรรมทั้ง 6 ประการคือ ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ การประหยัดและอดออม ความขยันหมั่นเพียร และความอดทน ครูส่วนใหญ่ ใช้เนื้อหาเหมือนกัน คือ หัวข้อเรื่องพระธรรม สำหรับความรับผิดชอบ ครูส่วนใหญ่ ใช้เนื้อหาในหัวข้อ พระสงฆ์ 1.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่ จัดกิจกรรมโดยบูรณาการเนื้อหาพระพุทธศาสนา กับสาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เพื่อพัฒนาความมีวินัย และมีการจัดกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและเสริมหลักสูตร รวมทั้งใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย และเน้นการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ครูส่วนใหญ่ ให้คำชมเชยทั้งเป็นการส่วนบุคคลและต่อหน้าสาธารณะ และครูส่วนใหญ่ ใช้เครื่องมือในการวัด ประเมินผลที่หลากหลาย โดยใช้แบบฝึกหัดและใบงานมากที่สุด และเน้นการมีส่วนร่วมของ นักเรียนมากที่สุด และประเมินความสำเร็จในการสอนที่ร้อยละ 51-80 (2) ปัญหาการจัดการเรียน การสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ เห็นว่าไม่มีปัญหาในด้านตัวครูและด้านเนื้อหา สำหรับด้านการจัดการ เรียนรู้ ครูส่วนใหญ่ เห็นว่ามีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนชั่วโมงสอนไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมและสื่อ การเรียนการสอนในการพัฒนาจริยธรรมไม่เพียงพอและการขาดงบประมาณในการนำนักเรียนไป ศึกษาออกสถานที่และครูส่วนใหญ่ เห็นว่าไม่มีปัญหาด้านการเสริมแรงและด้านการวัดและ ประเมินผล

ฉัตรวรินทร์ วรดิษฐ์ (2548) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนของ อาจารย์ผู้สอน ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า (1) สภาพการวัดและประเมินผล การเรียนของครูของอาจารย์ผู้สอน ประเภทวิชาพาณิชยกรรมในสาขาการขายคอมพิวเตอร์ บัญชี ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 พบว่า มีระดับการปฏิบัติด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย อยู่ในระดับมาก (2) ปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนของ อาจารย์ผู้สอน ประเภทวิชาพาณิชยกรรมในสาขาการขาย สาขาคอมพิวเตอร์ และสาขาบัญชี ตาม หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 พบว่า มีปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียน ด้านพุทธิพิสัย อยู่ในระดับน้อย มีปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนด้านจิตพิสัย และด้านทักษะ พิสัย อยู่ในระดับปานกลาง (3) อาจารย์ผู้สอนที่มีเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอน และสาขาที่ ทำการสอนต่างกัน จะมีสภาพและปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ศรีไพร ภราทอง (2552) ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนและความต้องการใน การศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยอาชีวศึกษา สุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนและความต้องการใน

การศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยอาชีวศึกษา สุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี จำนวน 275 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 275 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความต้องการในการศึกษาต่อ คือ นักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2550 ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยอาชีวศึกษา สุราษฎร์ธานี จำนวน 85 คน โรงเรียนสุราษฎร์เทคโนโลยี จำนวน 134 คน และโรงเรียนเทคโนโลยี ศรีวิชัยสุวรรณภูมิ จำนวน 21 คน รวม 240 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 240 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ตามลำดับ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (percent) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน โดยรวม มีปัญหาอยู่ในระดับ น้อย มีค่าเฉลี่ย 2.49 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหามากที่สุด คือ ด้านปัจจัยที่ สนับสนุนต่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 2.79 รองลงมาคือ ด้านกระบวนการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 2.55 และด้านที่พบปัญหาน้อยที่สุดคือ ด้านบุคลิกภาพของผู้สอน มีค่าเฉลี่ย 2.27 ส่วนความ ต้องการในการศึกษาต่อ พบว่า ความต้องการด้านสถานศึกษาเป็นด้านที่มีความต้องการมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.97 รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 3.96 และด้านที่มีความต้องการ น้อยที่สุดคือ ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ย 3.27

งานวิจัยต่างประเทศ

Lehmann and Mehrens (1971, p. 30) ได้สรุปการสำรวจความคิดเห็นของนิสิตวิทยาลัย เวสเทอร์ วอชิงตันสเตท เกี่ยวกับคุณลักษณะครูในอุดมคติว่า มีเกณฑ์ที่สำคัญมากที่สุด 5 ประการ คือ

1. มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ต้องมีความรู้อย่างกว้างขวางทั้งความรู้พื้นฐานและสิ่งใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาที่ตนสอน
2. มีความสนใจในวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง มีความกระตือรือร้นค้นคว้าในวิชาที่สอน
3. มีความยืดหยุ่น และมีความสามารถที่จะเสนอบทเรียนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจและสนองความต้องการของนักเรียน
4. เตรียมการสอนอยู่เสมอในวิชาที่ตนสอน กำหนดหัวข้อวิชาที่สอน กำหนดวัตถุประสงค์ ตลอดจนรายชื่อหนังสืออ้างอิง

5. ใช้ศัพท์ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสม มีความสามารถในการอธิบายอย่างชัดเจนแจ่มแจ้ง
สอนโดยคำนึงถึงระดับความสามารถของนักเรียน

Romine (1974) ได้ศึกษาบรรยากาศที่เกี่ยวกับการสอน ที่จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้ดี
ขึ้น โดยสำรวจความคิดเห็นจากอาจารย์คณะต่าง ๆ และนักศึกษามหาวิทยาลัยโคโรลาโด สหรัฐ
อเมริกา พบว่า บรรยากาศที่จะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพคือ

1. บุคลิกภาพของครู เป็นผู้กระฉับกระเฉง มีอารมณ์ขัน มีความกระตือรือร้น สนใจในวิชา
ที่ตนสอน

2. ด้านการจัดและเตรียมการสอน มีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจ
ในวิชาที่ตนสอน

3. ด้านการสอน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน มิใช่เป็นแต่เพียงผู้ฟัง

4. ด้านเนื้อหา ครูต้องพูดชัดเจน ใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิด

5. ด้านการประเมินผล การให้ข้อมูลย้อนกลับ การเสริมแรงทางการเรียนต้องมีการทดสอบ
หรือรายงาน เมื่อประเมินผลแล้วต้องแจ้งให้ผู้เรียนทราบและให้รู้สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นด้วย

6. ด้านช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มเติม มีการจัดเวลาเพื่อสอนนักเรียนเป็นกลุ่มพิเศษ

จากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งแนวความคิดที่น่าเสนอมานี้ได้แสดงให้เห็น
ว่า ในการที่จะพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ควรศึกษาหลักสูตร องค์ประกอบของ
หลักสูตร ความสัมพันธ์ต่าง ๆ ระหว่างองค์ประกอบหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนว่า
มีช่องว่างหรือจุดบกพร่องใดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข โดยศึกษาจากความคิดเห็นของนักเรียน
เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและ
การจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน สถาบัน
อุดมศึกษาจึงควรให้การสนับสนุน เพื่อจัดการเรียนการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด แต่
สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอน 4 ด้าน คือ (1) ด้าน
ผู้เรียน (2) ด้านหลักสูตร (3) ด้านการจัดการเรียนการสอนและ (4) ด้านสภาพแวดล้อม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ปีการศึกษา 2555 จำนวน 12,403 คน (รายงานสถิติการศึกษา, 2555, หน้า 1)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา มีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

2.1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamané (อ้างถึงใน สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์, 2554, หน้า 82) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ 5% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน แต่การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

2.2 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (quota sampling) อย่างมีสัดส่วน โดยกำหนดหาขนาดตัวอย่างแต่ละชั้น ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละคณะ ตามตาราง 3.1

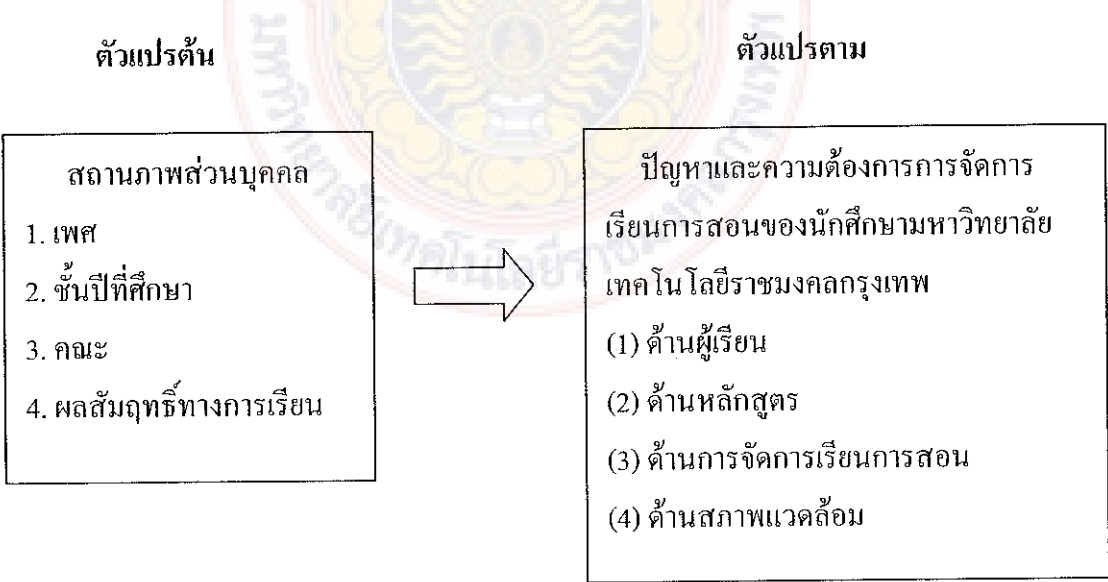
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

คณะ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ครุศาสตร์อุตสาหกรรม	724	23
เทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์	2,426	78
บริหารธุรกิจ	3,468	113
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	1,460	47
วิศวกรรมศาสตร์	2,065	67
ศิลปศาสตร์	1,859	59
อุตสาหกรรมสิ่งทอ	401	13
รวม	12,403	400

2.3 ทำการสุ่มตัวอย่างในแต่ละคณะ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental random sampling) เมื่อได้แบบสอบถามครบตามจำนวนจึงยุติ

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

ภาพ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามสำรวจปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาข้อมูล ดำเนินการและสอบถามจากนักศึกษา เจ้าหน้าที่ อาจารย์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา คณะ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัญหาการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน	ความหมาย
5	ปัญหามากที่สุด
4	ปัญหามาก
3	ปัญหาปานกลาง
2	ปัญหาน้อย
1	ปัญหาน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน	ความหมาย
5	ต้องการมากที่สุด
4	ต้องการมาก
3	ต้องการปานกลาง
2	ต้องการน้อย
1	ต้องการน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

1. ศึกษาจากตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยในด้านต่าง ๆ โดยการสัมภาษณ์ ผู้มีความรู้ประสบการณ์ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดตัวแปร และกำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะ
2. ร่างข้อความในแบบสอบถามในแต่ละด้านให้ครอบคลุม และสอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะทุกตัว

3. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน คือ (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์อาภรณ์ บางเจริญพรพงศ์ รองอธิการบดี (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธัญนันท์ ออบถม คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ (3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรเพ็ญ อ็อกกังวาล รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ (4) ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณทิรา เนตรทิพย์ รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน และ (5) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงเดือน จันทร์เจริญ ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) หรือ ความถูกต้องของการใช้ภาษา ความชัดเจน ความสอดคล้องและความเหมาะสมกับขอบเขตที่กำหนด และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) เพื่อคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปไว้ใช้

ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อไปหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยมีสูตรคำนวณดังนี้

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยการแปลความคือ

ถ้า $\text{IOC} \geq 0.5$ แสดงว่า ข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือนิยามตัวแปรที่จะวัด

ถ้า $\text{IOC} < 0.5$ แสดงว่า ข้อคำถามนั้นไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือนิยามตัวแปรที่จะวัด

นำผลคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญให้มาพิจารณาแต่ละข้อแล้วนำคะแนนไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับสิ่งที่ต้องการวัด โดยผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.5

ขึ้นไป และปรับสำนวน ภาษาตามที่คุณเชี่ยวชาญเสนอแนะ ส่วนข้อที่มีค่าต่ำกว่า 0.5 ตัดออกจากแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (try-out) กับ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (1984, p. 160)

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ α คือ สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n คือ จำนวนข้อทดสอบ

S_i^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ (variance of single item)

S_x^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนผู้รับการทดสอบทั้งหมด

ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา ที่ระดับ 0.94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้จัดทำบันทึกข้อความขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง ทุกคณะ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2. ส่งแบบสอบถามพร้อมทั้งกำหนด วัน เวลา ที่จะมารับแบบสอบถามคืน การเก็บแบบสอบถามจะเก็บจนกว่าจะได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างจึงสิ้นสุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows หาค่าสถิติต่าง ๆ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีคำนวณ โดยแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัย
ใช้วิธีคำนวณโดยหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) กำหนด
เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50-5.00	มีปัญหามากที่สุด
3.50-4.49	มีปัญหามาก
2.50-3.49	มีปัญหาปานกลาง
1.50-2.49	มีปัญหาน้อย
1.00-1.49	มีปัญหาน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัย
ใช้วิธีคำนวณโดยหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50-5.00	มีความต้องการมากที่สุด
3.50-4.49	มีความต้องการมาก
2.50-3.49	มีความต้องการปานกลาง
1.50-2.49	มีความต้องการน้อย
1.00-1.49	มีความต้องการน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ ได้นำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ โดยแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับปัญหาการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาระดับความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

การวิจัยครั้งนี้ได้สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา คณะ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามตามเพศ ชั้นปีที่ศึกษา คณะ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	156	39.00
หญิง	244	61.00
รวม	400	100.00
ชั้นปีที่ศึกษา		
ชั้นปีที่ 1	132	33.00
ชั้นปีที่ 2	96	24.00
ชั้นปีที่ 3	86	21.15
ชั้นปีที่ 4	86	21.15
รวม	400	100.00
คณะ		
ครุศาสตร์อุตสาหกรรม	23	5.80
เทคโนโลยีวิศวกรรมศาสตร์	78	19.50
บริหารธุรกิจ	113	28.30
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	47	11.80
วิศวกรรมศาสตร์	67	16.80
ศิลปศาสตร์	59	14.80
อุตสาหกรรมสิ่งทอ	13	3.30
รวม	400	100.00
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		
คะแนนเฉลี่ยสะสม 2.00 - 2.50	118	29.50
คะแนนเฉลี่ยสะสม 2.51 - 3.00	152	38.00
คะแนนเฉลี่ยสะสมมากกว่า 3.00 ขึ้นไป	130	32.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ส่วนมากเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 61) กำลังศึกษาชั้นปีที่ศึกษา 1 ส่วนมาก (ร้อยละ 33) และศึกษาอยู่ในคณะบริหารธุรกิจ มากที่สุด (ร้อยละ 28.30)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับปัญหาการจัดการเรียนสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านผู้เรียน (2) ด้านหลักสูตร (3) ด้านการจัดการเรียนการสอน (4) ด้านสภาพแวดล้อม จำนวน 31 ข้อ ตัวแปรดังกล่าวแสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และปัญหาการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ เป็นรายด้าน

(n = 400)

ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
ด้านผู้เรียน	2.72	0.70	ปานกลาง
ด้านหลักสูตร	2.83	1.02	ปานกลาง
ด้านการจัดการเรียนการสอน	2.84	0.87	ปานกลาง
ด้านสภาพแวดล้อม	2.77	0.80	ปานกลาง
รวม	2.88	0.92	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 พบว่า นักศึกษามีความปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร และด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 2.84, 2.83$ และ 2.77 ตามลำดับ) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 2.72$)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ด้านผู้เรียน เป็นรายชื่อ

(n = 400)

ปัญหาการจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. เวลาในการค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน	2.91	0.87	ปานกลาง
2. เวลาในการทำการบ้านและแบบฝึกหัดตามที่ได้รับมอบหมาย	3.09	1.76	ปานกลาง
3. การปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมชั้นเรียน	2.50	1.34	ปานกลาง
4. การสร้างความสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนร่วมสถาบัน	2.76	1.17	ปานกลาง
5. มีโรคประจำตัวหรือป่วยบ่อยทำให้ต้องหยุดเรียน	1.90	1.47	น้อย
6. การวางแผนในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมเสริมการเรียนรู้	2.65	0.96	ปานกลาง
7. ประสบการณ์และทักษะการปฏิบัติ	2.87	1.80	ปานกลาง
8. ความรู้พื้นฐานทางการเรียนของนักศึกษา	2.88	1.05	ปานกลาง
9. การเดินทางมาเรียน	2.89	1.21	ปานกลาง
รวม	2.72	0.70	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่า นักศึกษามีปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ด้านผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษามีปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับปานกลาง 8 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เวลาในการทำการบ้านและแบบฝึกหัดตามที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 3.09$) เวลาในการค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน ($\bar{X} = 2.91$) และการเดินทางมาเรียน ($\bar{X} = 2.89$)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ด้านหลักสูตร เป็นรายข้อ

(n = 400)

ปัญหาการจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. หลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่เรียนสามารถนำไปใช้ ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้	2.80	1.19	ปานกลาง
2. หลักสูตรของมหาวิทยาลัยได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัย	2.92	1.08	ปานกลาง
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความชัดเจน	2.86	2.33	ปานกลาง
4. การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	2.81	1.05	ปานกลาง
5. เกณฑ์การวัดและประเมินผลมีความชัดเจน	2.77	1.06	ปานกลาง
รวม	2.83	1.02	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 พบว่า นักศึกษามีปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ด้านหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษามีปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ หลักสูตรของมหาวิทยาลัยได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัย ($\bar{X} = 2.92$) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความชัดเจน ($\bar{X} = 2.86$) และการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ($\bar{X} = 2.81$)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นรายชื่อ

(n = 400)

ปัญหาการจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. การนำวิธีการใหม่ ๆ มาจัดการเรียนการสอน	2.95	1.41	ปานกลาง
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลาย น่าสนใจ	2.87	1.07	ปานกลาง
3. การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับระดับการศึกษา ของนักศึกษา	2.80	1.07	ปานกลาง
4. วิธีการจัดการเรียนการสอนเน้นให้นักศึกษารู้จักการ แก้ปัญหา	2.94	2.93	ปานกลาง
5. วิธีการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหาของรายวิชา ที่เรียน	2.77	1.04	ปานกลาง
6. เวลาสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่มมีความเหมาะสม	2.78	1.01	ปานกลาง
7. การศึกษาดูงาน / การฝึกงานในสถานประกอบการ	2.78	1.14	ปานกลาง
8. การวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของกระบวนการวิชา	2.76	0.95	ปานกลาง
9. ภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษาแต่ละวิชาสอดคล้อง กับจำนวนหน่วยกิต	2.78	1.02	ปานกลาง
10. นักศึกษาได้ใช้สื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการ สอนอย่างทั่วถึง	3.02	2.39	ปานกลาง
รวม	2.84	0.87	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่า นักศึกษามีปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ด้านการจัดการเรียนการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า นักศึกษามีปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับปานกลาง 10 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ นักศึกษาได้ใช้สื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 3.02$) การนำวิธีการใหม่ ๆ มาจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.95$) และวิธีการจัดการเรียนการสอนเน้นให้นักศึกษารู้จักการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 2.94$)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ด้านสภาพแวดล้อม เป็นรายชื่อ

(n = 400)

ปัญหาการจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. ความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน	3.00	1.14	ปานกลาง
2. แสงสว่างภายในห้องเรียน / ห้องปฏิบัติการ	2.79	1.14	ปานกลาง
3. การถ่ายเทอากาศภายในห้องเรียน / ห้องปฏิบัติการ	2.80	1.16	ปานกลาง
4. โต๊ะและเก้าอี้ในห้องเรียน / ห้องปฏิบัติการ	2.90	1.21	ปานกลาง
5. สถานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียน	2.92	1.12	ปานกลาง
6. การอำนวยความสะดวกในการบริการ (ยืม - คืน) ของห้องสมุด	2.77	1.16	ปานกลาง
7. การใช้เวลาในการเดินเพื่อย้ายห้องเรียนแต่ละวิชา	3.00	1.18	ปานกลาง
รวม	2.88	0.92	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า นักศึกษามีปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ด้านสภาพแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า นักศึกษามีปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับปานกลาง 7 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนและการใช้เวลาในการเดินเพื่อย้ายห้องเรียนแต่ละวิชา ($\bar{X} = 3.00$) และสถานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียน ($\bar{X} = 2.92$)

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ จำนวน 11 ข้อ ตัวแปรดังกล่าว แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตาราง 4.7

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

(n = 400)

ความต้องการการจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความต้องการ
1. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างนักศึกษา	3.31	1.10	ปานกลาง
2. การจัดกิจกรรมปรับพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้	3.24	1.02	ปานกลาง
3. หลักสูตรและเนื้อหาที่เรียนตรงกับความต้องการของ นักศึกษา	3.28	1.06	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร	3.19	1.04	ปานกลาง
5. การมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	3.17	1.04	ปานกลาง
6. การมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.17	1.04	ปานกลาง
7. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.27	1.10	ปานกลาง
8. วิธีการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย	3.19	1.02	ปานกลาง
9. สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย	3.42	1.21	ปานกลาง
10. สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เพียงพอตาม ความเหมาะสม	3.50	1.21	มาก
11. สัญญาณอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพทุกพื้นที่ใน มหาวิทยาลัย	3.69	1.34	มาก
รวม	3.31	0.82	ปานกลาง

จากตาราง 4.7 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ มีความต้องการการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ และระดับปานกลาง 9 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สัญญาณอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพทุกพื้นที่ในมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.69$) สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เพียงพอตามความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.50$) สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย ($\bar{X} = 3.42$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.17$)

**ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ**

การวิจัยครั้งนี้ นักศึกษามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ดังแสดงในตารางที่ 4.8

**ตารางที่ 4.8 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ**

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1.	ควรพัฒนาและเพิ่มจำนวนสื่อการเรียนการสอน	19
2.	ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทในชั้นเรียนมากขึ้น	13
3.	ควรเพิ่มพื้นที่สำหรับนั่งอ่านหนังสือและทำกิจกรรมต่าง ๆ	9
4.	การจัดตารางเรียนควรพิจารณาความเหมาะสมเกี่ยวกับระยะเวลาเดินทางไปเรียนแต่ละพื้นที่	8
5.	จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเกิดบรรยากาศการเรียนรู้	7
6.	การมอบหมายงานหรือกิจกรรมการเรียนให้เหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป	6
7.	ส่งเสริมด้านการเรียนภาษาต่าง ๆ ประเทศให้หลากหลาย	5
8.	มีอาจารย์พิเศษจากภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์มาสอน	3
9.	เพิ่มการดูแลรักษาอุปกรณ์การเรียนที่ชำรุด	2

จากตารางที่ 4.8 พบว่า นักศึกษามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ เรียงตามลำดับดังนี้

ควรพัฒนาและเพิ่มจำนวนสื่อการเรียนการสอน ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทในชั้นเรียนมากขึ้น ควรเพิ่มพื้นที่สำหรับนั่งอ่านหนังสือและทำกิจกรรมต่าง ๆ การจัดตารางเรียนควรพิจารณาความเหมาะสมเกี่ยวกับระยะเวลาเดินทางไปเรียนแต่ละพื้นที่ การมอบหมายงานหรือกิจกรรมการเรียนให้เหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเกิดบรรยากาศการเรียนรู้ ส่งเสริมด้านการเรียนภาษาต่าง ๆ ประเทศให้หลากหลาย มีอาจารย์พิเศษจากภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์มาสอน เพิ่มการดูแลรักษาอุปกรณ์การเรียนที่ชำรุด

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัญหาการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัย 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านผู้เรียน (2) ด้านหลักสูตร (3) ด้านการจัดการเรียนการสอน (4) ด้านสภาพแวดล้อม และเพื่อศึกษาระดับความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

การศึกษครั้งนี้ประชากร คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ จำนวน 12,403 คน ปีการศึกษา 2555 โดยแบ่งเป็น 7 คณะ ได้แก่ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ และคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ 5% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน แต่การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยแบ่งเป็น คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม 23 คน คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ 78 คน คณะบริหารธุรกิจ 113 คน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 47 คน คณะวิศวกรรมศาสตร์ 67 คน คณะศิลปศาสตร์ 59 คน และคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ 13 คน หลังจากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (quota sampling) โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างให้แต่ละคณะอย่างมีสัดส่วนและทำการสุ่มแต่ละคณะ โดยอาศัยความร่วมมือจากนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ในการตอบแบบสอบถามกลับคืนมาครบถ้วนตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบวัตถุประสงค์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา คณะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัญหาการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยนำแบบสอบถามไปแจกให้กับนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ จากนั้นผู้วิจัยได้ติดตามเก็บแบบสอบถาม และนำมา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติ พื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ นักศึกษามีปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีปัญหาการจัดการเรียนการสอนทุกด้านอยู่ใน ระดับปานกลาง ปรากฏผลดังนี้

1.1 ด้านผู้เรียน นักศึกษามีปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษามี ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับปานกลาง 8 ข้อและระดับน้อย 1 ข้อ เรียงตามลำดับ ดังนี้ เวลาในการทำการบ้านและแบบฝึกหัดตามที่ได้รับมอบหมาย เวลาในการ ค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน การเดินทางมาเรียน ความรู้พื้นฐานทางการเรียนของนักศึกษา การสร้างความสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนร่วมสถาบัน การวางแผนในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรม เสริมการเรียน การปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมชั้นเรียน และมีโรคประจำตัวหรือป่วยบ่อยทำให้ต้อง หยุดเรียน

1.2 ด้านหลักสูตร มีนักศึกษามีปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษา มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงตามลำดับ ดังนี้ หลักสูตรของมหาวิทยาลัยได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัย จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความชัดเจน การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง หลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ และเกณฑ์การวัดและประเมินผลมีความชัดเจน

1.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน นักศึกษามีปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษามีปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงตามลำดับ ดังนี้ นักศึกษาได้ใช้สื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง การนำวิธีการใหม่ ๆ มาจัดการเรียนการสอน วิธีการจัดการเรียนการสอนเน้นให้นักศึกษารู้จักการแก้ปัญหา การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับระดับการศึกษาของนักศึกษา เวลาสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่มมีความเหมาะสม การศึกษาดูงาน/การฝึกงานในสถานประกอบการ ภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษาแต่ละวิชาสอดคล้องกับจำนวนหน่วยกิต วิธีการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหาของรายวิชาที่เรียน และการวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกระบวนการวิชา

1.4 ด้านสภาพแวดล้อม นักศึกษามีปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษามีปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับปานกลาง 7 ข้อ เรียงตามลำดับ ดังนี้ ความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน การใช้เวลาในการเดินเพื่อย้ายห้องเรียนแต่ละวิชา การใช้เวลาในการเดินเพื่อย้ายห้องเรียนแต่ละวิชา สถานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียน โต๊ะและเก้าอี้ในห้องเรียน/ห้องปฏิบัติการ การถ่ายเทอากาศภายในห้องเรียน/ห้องปฏิบัติการ แสงสว่างภายในห้องเรียน/ห้องปฏิบัติการ การอำนวยความสะดวกในการบริการ (ยืม - คืน) ของห้องสมุด

2. ผลการการศึกษาความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ มีความต้องการการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความต้องการการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ และระดับปานกลาง 9 ข้อ เรียงตามลำดับ ดังนี้ สัญญาณอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพทุกพื้นที่ในมหาวิทยาลัย สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เพียงพอตามความเหมาะสม สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักศึกษา หลักสูตรและเนื้อหาที่เรียนตรงกับความต้องการของนักศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมปรับพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร วิธีการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย การมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ มีดังนี้

ควรพัฒนาและเพิ่มจำนวนสื่อการเรียนการสอน ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาท ในชั้นเรียนมากขึ้น ควรเพิ่มพื้นที่สำหรับนั่งอ่านหนังสือและทำกิจกรรมต่าง ๆ การจัดตารางเรียน ควรพิจารณาความเหมาะสมเกี่ยวกับระยะเวลาเดินทางไปเรียนแต่ละพื้นที่ การมอบหมายงานหรือ กิจกรรมการเรียนให้เหมาะสมไม่มากหรือน้อยเกินไป จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเกิด บรรยากาศการเรียนรู้อย่างส่งเสริมด้านการเรียนภาษาต่าง ๆ ประเทศให้หลากหลาย มีอาจารย์พิเศษจาก ภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์มาสอน เพิ่มการดูแลรักษาอุปกรณ์การเรียนที่ชำรุด

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ มีประเด็นสำคัญ โดยนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. นักศึกษามีปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียน การสอนและด้านสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ซึ่งสามารถอภิปรายเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1.1 ด้านผู้เรียน นักศึกษามีปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เวลา ในการทำการบ้านและแบบฝึกหัดตามที่ได้รับมอบหมาย เวลาในการค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน และการเดินทางมาเรียน อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลเน้นบัณฑิตนักปฏิบัติ จึงมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ เช่น การทำรายงาน การจัดนิทรรศการแสดงผลงานนักศึกษาทุสาขาวิชา การประกวดสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมของ นักศึกษา การแข่งขันทักษะทางวิชาการ เพื่อให้ให้นักศึกษาเกิดความคิดสร้างสรรค์และมีประสบการณ์ จากการปฏิบัติ สามารถนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของทิสนา แจมณี (2543, หน้า 15-18) ที่กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมและ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติได้ ดังนี้ (1) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือกหรือตัดสินใจใน เนื้อหาสาระที่สนใจ (2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยได้คิด ได้รวบรวมความรู้และลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง นอกจากนี้ผู้สอนสามารถออกแบบในกิจกรรมการเรียน ของผู้เรียนได้ดังนี้ (1) ให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม (2) ให้ผู้เรียนได้รับ แสวงหา รวบรวมข้อมูล

ประสบการณ์ต่าง ๆ (3) ให้ผู้เรียนได้ศึกษาข้อมูล ทำความเข้าใจ และสร้างความหมายข้อมูล ประสบการณ์ต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการคิดและกระบวนการอื่น ๆ ที่จำเป็น (4) ให้ผู้เรียนได้สรุป จัดระเบียบ โครงสร้างความรู้ (5) ให้ผู้เรียนได้แสดงออกในสิ่งที่เรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ สอดคล้องกับ ผลวิจัย Romine (1974) ได้ศึกษาบรรยากาศที่เกี่ยวกับการสอน ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้ดีขึ้น โดยสำรวจความคิดเห็นจากอาจารย์คณะต่าง ๆ และนักศึกษามหาวิทยาลัยโคโรลาโด สหรัฐอเมริกา พบว่า บรรยากาศที่จะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพคือ ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ เรียน มิใช่เป็นแต่เพียงผู้ฟัง

1.2 ด้านหลักสูตร นักศึกษามีปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยใน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ หลักสูตรของมหาวิทยาลัยได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัย จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความ ชัดเจน และการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ทั้งนี้เป็นเพราะมหาวิทยาลัยได้จัดทำ ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนอย่างต่อเนื่องทุกปี เพื่อให้มีความทันสมัยตรงกับ ความต้องการของผู้เรียนและสถานประกอบการ และมีการวัดและประเมินผลเป็นไปตามความ สามารถของนักศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของนวลจิตต์ เขวกิรติพงศ์และคณะ(2555) ได้สรุป แนวคิดการจัดการเรียนรู้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เกี่ยวกับหลักการสำคัญมี ส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรไว้ว่า การปฏิรูปหลักสูตรให้ต่อเนื่อง เชื่อมโยง มีความสมดุลในเนื้อหาสาระ ทั้งที่เป็นวิชาการ วิชาชีพ และวิชาว่าด้วยความเป็นมนุษย์ และให้มีการบูรณาการเนื้อหาหลากหลายที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ส่วนการวัดและการ ประเมินผลเป็นกระบวนการสำคัญที่มีส่วนเสริมสร้างความสำเร็จให้กับผู้เรียน และเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการจัดการเรียนการสอน การสอนและการประเมินผลจำเป็นต้องมีลักษณะที่ สอดคล้องกัน การวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงการวัดและประเมินผลเป็นส่วนสำคัญ ของการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น เมื่อการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 มุ่งให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ การวัดและประเมินผลจึงต้อง ปรับเปลี่ยนไป ให้มีลักษณะเป็นการประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และประเมินผลตามสภาพ จริงด้วย โดยการประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินผลผู้เรียนรอบด้านตามสภาพจริงของ ผู้เรียน มีลักษณะสำคัญดังนี้ (1) เน้นการประเมินที่ดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน สามารถทำได้ตลอดเวลา (2) เน้นการประเมินที่ยึดพฤติกรรมและการแสดงออกของ ผู้เรียนจริง ๆ (3) เน้นการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน (4) ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย ด้วยเครื่องมือที่ หลากหลายและสอดคล้องกับวิธีการประเมิน ตลอดจนจุดประสงค์ในการประเมิน (5) เน้นคุณภาพ

ผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ และความสามารถหลาย ๆ ด้าน (6) การประเมินด้านความคิด เน้นความคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ (7) เน้นให้ผู้เรียนประเมินตนเอง และการมีส่วนร่วมในการประเมินของผู้เรียน ผู้ปกครอง และครู สอดคล้องกับผลวิจัยของวีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ (2543) ที่ศึกษาสภาพความพร้อมและความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผลวิจัยของจุไรพร เสนาะ (2545) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนเมืองพัทยาสังกัดเมืองพัทยา พบว่า ด้านการใช้หลักสูตร ครูชั้นอนุบาลส่วนใหญ่ใช้แนวการจัดประสบการณ์ของสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น ร่วมกับหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540 มีส่วนร่วมในการวางแผนใช้หลักสูตรโดยเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและมีการพัฒนาหลักสูตรโดยการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพของเด็กและสภาพของท้องถิ่น และผลวิจัยของกานต์วีบุษยานนท์ (2546) ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในโรงเรียนแกนนำ สังกัดกรมสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านหลักสูตรได้มีการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดทำหลักสูตรและผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุนโดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ และครูเป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรโดยครูร่วมจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และครูจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการแบบภายในกลุ่มสาระวิชาและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรด้านการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ส่วนด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนครูให้พัฒนาสมรรถภาพในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยเชิญวิทยากรและสนับสนุนครูให้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ประเมินผลนักเรียนโดยให้สร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่วัดและประเมินผลการเรียนรู้ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนวิธีการประเมินผลที่ครูส่วนใหญ่ใช้คือการประเมินผลด้วยข้อสอบและการสังเกตพฤติกรรมเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ครูส่วนใหญ่ใช้แบบทดสอบและแบบสังเกตพฤติกรรม

1.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน นักศึกษามีปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ นักศึกษาได้ใช้สื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง การนำวิธีการใหม่ ๆ มาจัดการเรียนการสอน และวิธีการจัดการเรียนการสอนเน้นให้นักศึกษารู้จักการแก้ปัญหา อาจเนื่องมาจากมหาวิทยาลัยส่งเสริมให้ผู้สอนมีการพัฒนาความรู้ ทักษะทางวิชาชีพ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการสร้างและผลิตสื่อการเรียนการสอน

ที่มีความหลากหลายและทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนวจิตต์ เชาวศิริดี พงศ์และคณะ(2555) ที่กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาที่สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2555) ได้สรุปลักษณะกระบวนการจัดการเรียนรู้ในสาระของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติไว้ดังนี้ (1) มีการจัดเนื้อหาที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน (2) ให้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกนิสัยรักการอ่าน (3) จัดให้มีการฝึกทักษะกระบวนการและการจัดการ (4) มีการผสมผสานเนื้อหาสาระด้านต่างๆ อย่างสมดุล ปลูกฝังคุณธรรม (5) จัดการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดการเรียนรู้และรอบรู้ (6) จัดให้มีการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของวีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ (2543) ศึกษาสภาพความพร้อมและความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพและความพร้อมตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผลการวิจัยของจุไรพร เสนาะ (2545) ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนเมืองพัทยาสังกัดเมืองพัทยา พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการวางแผนจัดการเรียนการสอนโดยกำหนดนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติงาน และมีการจัดสรรงบประมาณ ครูผู้สอนเตรียมการสอนโดยจัดทำแผนการสอน สื่อการสอนที่ใช้คือ สื่อประเภทของจริงและรูปภาพ มีการจัดมุมหนังสือไว้ในห้องเรียน ครูวัดและประเมินพัฒนาการเด็กโดยการสังเกตพฤติกรรม

1.4 ด้านสภาพแวดล้อม นักศึกษามีปัญหาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน การใช้เวลาในการเดินเพื่อย้ายห้องเรียนแต่ละวิชา และสถานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของธนศ ขำเกิด (2541, หน้า 45) ได้อธิบายว่า การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ประสบการณ์ให้มากที่สุด ภายใต้อาคารที่มีชีวิตชีวา เรียนสนุก สอนสนุก ครูรักเด็ก เด็กรักครูรักเพื่อน ไม่มีบรรยากาศแห่งความกลัว ความหวาดวิตกกังวล ทุกคนพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า อยากมาโรงเรียน

สอดคล้องกับผลการวิจัยของวีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ (2543) ศึกษาสภาพความพร้อมและความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยพบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนมีความคิดเห็นต่อสภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านสถานที่อยู่ในระดับปานกลาง

2. นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ มีความต้องการการจัดการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สัญญาณอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพทุกพื้นที่ในมหาวิทยาลัย สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เพียงพอตามความเหมาะสม สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษา เป็นแหล่งของข้อมูลสำคัญ เพื่อการสืบค้นและการค้นคว้าเพื่อการศึกษา ทำให้มีบทบาทต่อกระบวนการเรียนการสอน โดยผู้สอนจะใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อในจัดกระบวนการสอน นักศึกษาส่วนใหญ่จึงรู้จักการใช้และมีการใช้อย่างชำนาญ เพราะมีพื้นฐานมาแล้ว นักศึกษาจึงจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเหล่านี้เพื่อประโยชน์ทางการเรียนรู้และการศึกษาของตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของมนทกานต์ แก้วพฤกษ์ (2543) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ผลการศึกษาด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ผู้สอนรายวิชาชีพและนักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาลำบาก

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ มีข้อเสนอแนะผลการวิจัยดังนี้

1. ด้านผู้เรียน มหาวิทยาลัยควรตระหนักและให้ความสำคัญ ด้านการช่วยเหลือดูแล ส่งเสริมสนับสนุนบริการด้านการศึกษาต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวก สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักศึกษาและผู้ปกครอง
2. ด้านหลักสูตร มหาวิทยาลัยควรมีการจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ มีการจัดทำความร่วมมือด้านหลักสูตรกับหน่วยงานภายนอก เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษามีทางเลือกในการศึกษามากขึ้น
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เหมาะสม ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับผู้เรียน วัตถุประสงค์และเนื้อหา

4. ด้านสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีพื้นที่สำหรับทำกิจกรรม สถานที่นั่ง
เนื่องจากมีจำนวนนักศึกษาค่อนข้างมาก ปรับปรุงทางเดิน ปลูkdต้นไม้มเพิ่มจึ้นเพื่อควมร่มรึน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
กรุงเทพ
2. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงสร้างสรรค์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลกรุงเทพ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กองการศึกษาสงเคราะห์, กรมสามัญศึกษา. (2544). รายงานการวิจัย : การศึกษาสภาพและความต้องการในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางของโรงเรียนสังกัดกองการศึกษาสงเคราะห์ กรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กัลยา อัมพจิณวรรณ. (2546). ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูคณิตศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กานต์รวี บุญยานนท์. (2546). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในโรงเรียนแกนนำ สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เรืองศรี. (2544). การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลอำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกศินี ภูณาสวัสดิ์. (2548). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาจริยธรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุไรพร เสนาะ. (2545). การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนเมืองพัทยาสังกัดเมืองพัทยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรวรินทร์ วรดิษฐ์. (2548). สภาพและปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนของอาจารย์ผู้สอนประเภทวิชาพาณิชยกรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณพล อิศรานนท์. (2543). ความคิดเห็นของนักเรียนมหาวิทยาลัยต่อการเรียนการสอน โดยใช้โทรทัศน์วงจรปิด. รายงานการวิจัย สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้. (2555). ค้นเมื่อ 27 เมษายน 2555, จาก <http://www.learners.in.th/blogs/posts/524098>

ทิสนา แคมมณี. (2544). การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: โมเดล ชิปป่า, ประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิสนา แคมมณี และคณะ. (2543). การคิดและการสอนคิด. ประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนธิป พรกุล. (2543). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนศ จำเกิด. (2541). การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน. นครปฐม: กรมสามัญศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์.

ช้าง บัวศรี. (2542). ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: อรุณลาดพร้าว.

ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์, สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

นวลจิตต์ เขาวีรดิพงษ์, เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า และชัชเจน ไทยแท้. (2555). การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ *Child Center*, ค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2555, จาก http://lms.thaicyberu.go.th/officialtcu/main/advcourse/presentstu/course/ww521/joemsiit/joemsiit-web1/ChildCent/Child_Center1.htm

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2542). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรออฟเซต.

ปัญหาของผู้เรียน. (2555). ค้นเมื่อ 19 พฤษภาคม 2555, จาก images.puirui.multiply.com

พนม หวดสว่าง. (2542). ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พนัส หันนาคินทร์. (2544). หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.

ไพฑูรย์ สีฟ้า. (2544). การพัฒนาระบบการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย. กรุงเทพมหานคร: ศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มนทกานต์ แก้วพฤกษ์. (2543). ปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. (2554). รายงานประจำปี 2554. กรุงเทพมหานคร:

ผู้แต่ง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. (2555). รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2555.

กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง

ยนต์ ชุ่มจิต. (2540). การศึกษาและความเป็นครูไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ยุทธพงษ์ ไกยวรรณ. (2541). เทคนิคและวิธีการสอน. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

เขาวดี วิบูลย์ศรี. (2540). การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัตนา บุญยะชาติ. (2540). สภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลือชัย โพธิ์วัชชัย. (2544). การพัฒนาและศึกษาผลการใช้บทเรียนทางไกลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง การควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้า. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี.

วีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ. (2543). สภาพความพร้อมและความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วุฒิชัย สุวริยานนท์. (2549). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทำงานกลุ่มของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือกันรูปแบบ STAD. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วุฒิพล สกลเกียรติ. (2546). การเรียนรู้ของผู้ใหญ่และผู้เรียนผู้ใหญ่. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษาต่อเนื่อง คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศรีไพร ภาราทอง. (2552). ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนและความต้องการในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

ศิริกาญจน์ จันทร์เรือง. (2543). การเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน. เชียงใหม่: คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- ศุภวรรณ เล็กวิไล. (2544). เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับคนอื่น. ค้นเมื่อ 9 เมษายน 2555, จาก http://lms.thaicyberu.go.th/officialtcu/main/advcourse/presentstu/course/ww521/joemsiit/joemsiit-web1/ChildCent/Child_Center3_2.htm
- สัจจิต อุทรานันท์. (2540). การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มิตรสยาม.
- สมชาย พงศ์วิลาวัณย์. (2547). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. ค้นเมื่อ 15 เมษายน 2555, จาก http://sps.lpru.ac.th/script/show_article.pl?mag_id=11&group_id=50&article_id=912
- สมชาย นันทเสน. (2542). ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2555). ค้นเมื่อ 22 เมษายน 2555 จาก <http://www.moe.go.th/eroc/R8.htm>
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2553). การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.
- สุนทร จันทศรี. (2540). การประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุมิตร คุณานุกร. (2543). หลักสูตรและการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ศึกษิตสยาม.
- สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์. (2554). ระเบียบวิธีวิจัย หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2546). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไสว พักขาว. (2544). หลักการสอนสำหรับการเป็นครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์เอ็มพันธ์ จำกัด.
- อมรา เล็กเรณสินธุ์. (2540). หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายเอกสารและตำรา, สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2540). หลักการสอนประถมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โอเดียน-สโตร์.
- อำนวย เถาตระกูล. (2541). คู่มือการเขียนแผนการสอนเพื่อนำไปสู่การประกันคุณภาพอาชีวศึกษา. เชียงใหม่: ศูนย์นิเทศอาชีวศึกษาภาคเหนือ.
- Alkin, C. M. (1970). *Using Evolutions : Does Evaluation Make a Difference*. Barely Hills.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy, the exercise of control*. Freeman, New York : Prentice Hall.

- Cronbach, L. J. (1984). *Essentials of psychological testing* (4th ed.). New York: Harper & Row.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill.
- Lehman, I. J. & Mehrens, W. (1971). *Educational Research Reading in Focus*. New York: Rinehart and Winston.
- Romine, S. (1974). " Student and Faculty Perception of and Effective University Instructional Climates," *The Journal of Educational Research*. 68 (December 1974):139-143.
- Yammané, T. (1976). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). New York: Harper and Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองนโยบายและแผน สำนักงานอธิการบดี โทร. ๙๖๒๖

ที่ ศธ ๐๕๗๙.๑๔/๑๖๖

วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์อาภรณ์ บางเจริญพรพงศ์

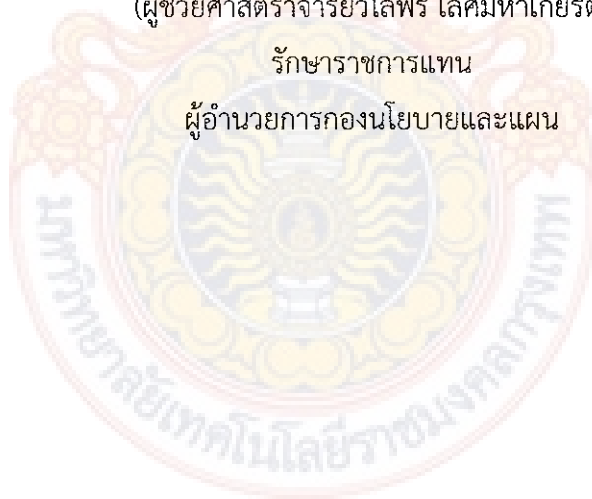
ด้วย นางสาวปาริชาติ เนินทอง ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน กองนโยบายและแผน ได้รับอนุมัติให้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามและได้พิจารณาว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ จึงขออนุญาตเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลพร เลิศมหาเกียรติ)

รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองนโยบายและแผน สำนักงานอธิการบดี โทร. ๙๖๒๖

ที่ ศธ ๐๕๗๙.๑๔/๑๖๖

วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธัญนันท์ ออบถม

ด้วย นางสาวปาริชาติ เนินทอง ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน กองนโยบายและแผน ได้รับอนุมัติให้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามและได้พิจารณาว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ จึงขออนุญาตเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลพร เลิศมหาเกียรติ)

รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองนโยบายและแผน สำนักงานอธิการบดี โทร. ๙๖๒๖

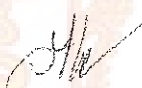
ที่ ศธ ๐๕๗๙.๑๔/๑๖๖ วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรเพ็ญ อ็อกกังวาล

ด้วย นางสาวปาริชาติ เนินทอง ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน กองนโยบายและแผน ได้รับอนุมัติให้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามและได้พิจารณาว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ จึงขออนุญาตเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว

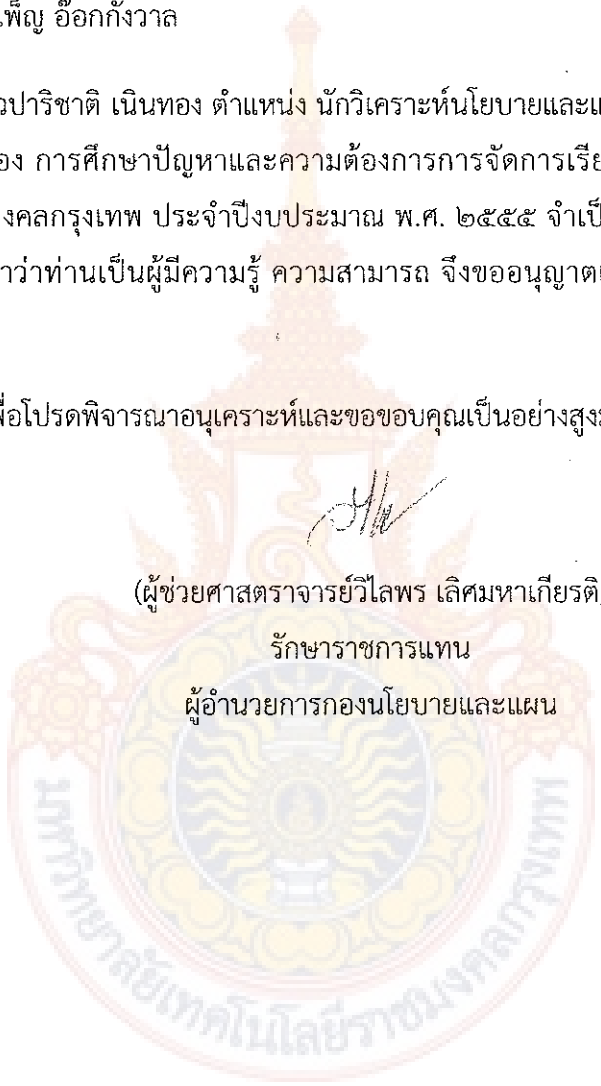
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลพร เลิศมหาเกียรติ)

รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน

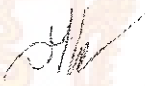
บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองนโยบายและแผน สำนักงานอธิการบดี โทร. ๙๖๒๖
ที่ ศธ ๐๕๗๙.๑๔/๑๖๖ วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๕
เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณฑิรา เนตรทิพย์

ด้วย นางสาวปาริชาติ เนินทอง ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน กองนโยบายและแผน ได้รับอนุมัติให้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามและได้พิจารณาว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ จึงขออนุญาตเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลพร เลิศมหาเกียรติ)

รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองนโยบายและแผน สำนักงานอธิการบดี โทร. ๙๖๒๖

ที่ ศธ ๐๕๗๙.๑๔/๑๖๖

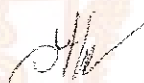
วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงเดือน จันทร์เจริญ

ด้วย นางสาวปาริชาติ เนินทอง ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน กองนโยบายและแผน ได้รับอนุมัติให้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามและได้พิจารณาว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ จึงขออนุญาตเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

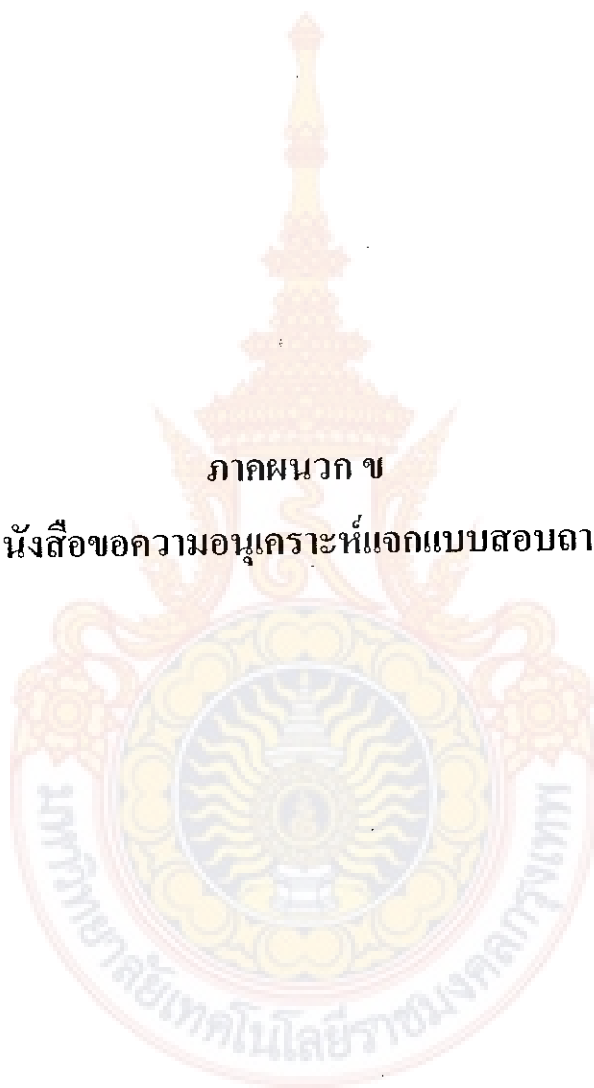
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลพร เลิศมหาเกียรติ)

รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองนโยบายและแผน กลุ่มงานวิจัยสถาบันและสารสนเทศ โทร. ๙๖๒๖

ที่ ศธ ๐๕๗๙.๑๔/๑๗๗

วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

ด้วย นางสาวปาริชาติ เนินทอง ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน กองนโยบายและแผน ได้รับอนุมัติให้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ นั้น

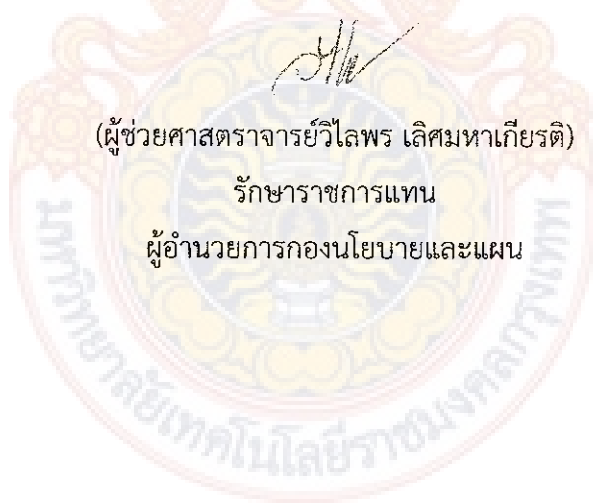
ในการนี้จึงขอความอนุเคราะห์การแจกแบบสอบถามแก่นักศึกษา ระหว่างวันที่ ๑ - ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการตอบแบบสอบถามจะเป็นประโยชน์อย่างสูงต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลพร เลิศมหาเกียรติ)

รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองนโยบายและแผน กลุ่มงานวิจัยสถาบันและสารสนเทศ โทร. ๙๖๒๖
 ที่ ศธ ๐๕๗๙.๑๔/๑๗๗ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕
 เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม
 เรียน คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

ด้วย นางสาวปาริชาติ เนินทอง ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน กองนโยบายและแผน ได้รับอนุมัติให้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ นั้น

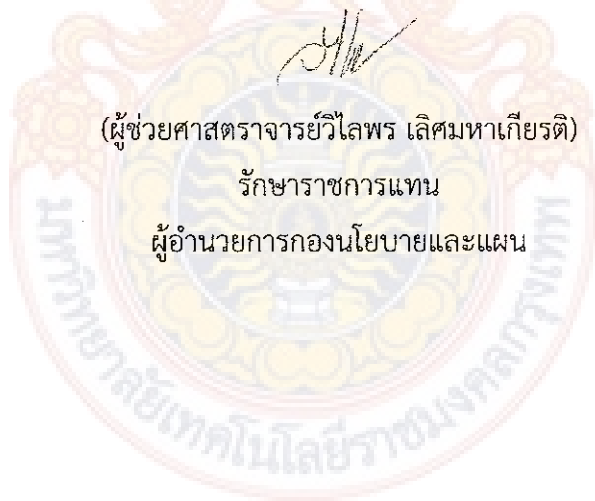
ในการนี้จึงขอความอนุเคราะห์การแจกแบบสอบถามแก่นักศึกษา ระหว่างวันที่ ๑ - ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการตอบแบบสอบถามจะเป็นประโยชน์อย่างสูงต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลพร เลิศมหาเกียรติ)

รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองนโยบายและแผน กลุ่มงานวิจัยสถาบันและสารสนเทศ โทร. ๙๖๒๖

ที่ ศธ ๐๕๗๙.๑๔/๑๗๗

วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน คณบดีคณะบริหารธุรกิจ

ด้วย นางสาวปาริชาติ เนินทอง ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน กองนโยบายและแผน ได้รับอนุมัติให้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ นั้น

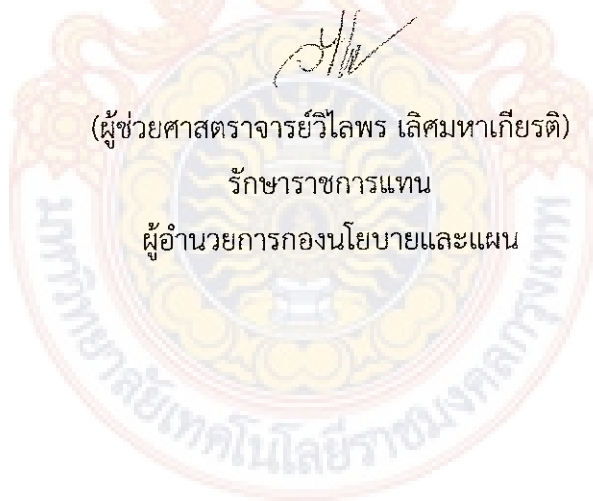
ในการนี้จึงขอความอนุเคราะห์การแจกแบบสอบถามแก่นักศึกษา ระหว่างวันที่ ๑ - ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการตอบแบบสอบถามจะเป็นประโยชน์อย่างสูงต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลพร เลิศมหาเกียรติ)

รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองนโยบายและแผน กลุ่มงานวิจัยสถาบันและสารสนเทศ โทร. ๙๖๒๖

ที่ ศธ ๐๕๗๙.๑๔/๑๗๗

วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน คณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ด้วย นางสาวปาริชาติ เนินทอง ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน กองนโยบายและแผน ได้รับอนุมัติให้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ นั้น

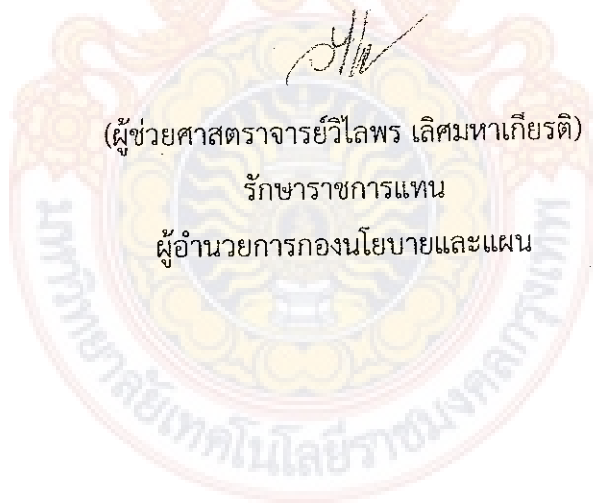
ในการนี้จึงขอความอนุเคราะห์การแจกแบบสอบถามแก่นักศึกษา ระหว่างวันที่ ๑ - ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการตอบแบบสอบถามจะเป็นประโยชน์อย่างสูงต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลพร เลิศมหาเกียรติ)

รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองนโยบายและแผน กลุ่มงานวิจัยสถาบันและสารสนเทศ โทร. ๙๖๒๖

ที่ ศธ ๐๕๗๙.๑๔/๑๗๗

วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์

ด้วย นางสาวปาริชาติ เนินทอง ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน กองนโยบายและแผน ได้รับอนุมัติให้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ นั้น

ในการนี้จึงขอความอนุเคราะห์การแจกแบบสอบถามแก่นักศึกษา ระหว่างวันที่ ๑ - ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการตอบแบบสอบถามจะเป็นประโยชน์อย่างสูงต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลพร เลิศมหาเกียรติ)

รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองนโยบายและแผน กลุ่มงานวิจัยสถาบันและสารสนเทศ โทร. ๙๖๒๖

ที่ ศธ ๐๕๗๙.๑๔/๑๗๗

วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน คณะบดีคณะศิลปศาสตร์

ด้วย นางสาวปาริชาติ เนินทอง ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน กองนโยบายและแผน ได้รับอนุมัติให้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ นั้น

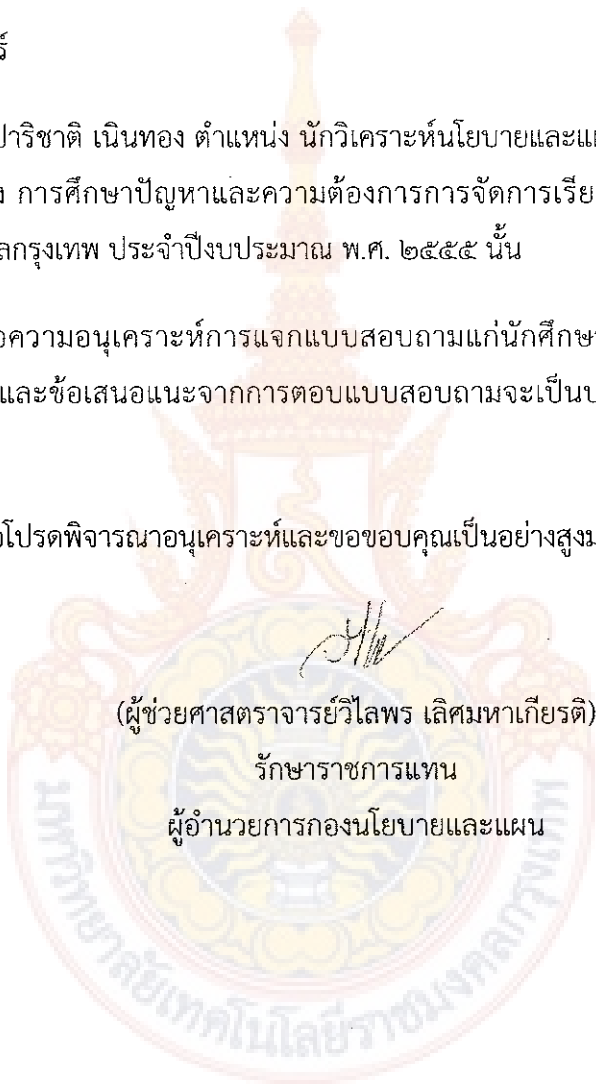
ในการนี้จึงขอความอนุเคราะห์การแจกแบบสอบถามแก่นักศึกษา ระหว่างวันที่ ๑ - ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการตอบแบบสอบถามจะเป็นประโยชน์อย่างสูงต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลพร เลิศมหาเกียรติ)

รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองนโยบายและแผน กลุ่มงานวิจัยสถาบันและสารสนเทศ โทร. ๙๖๒๖

ที่ ศธ ๐๕๗๙.๑๔/๑๗๗

วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน คณบดีคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ

ด้วย นางสาวปาริชาติ เนินทอง ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน กองนโยบายและแผน ได้รับอนุมัติให้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ นั้น

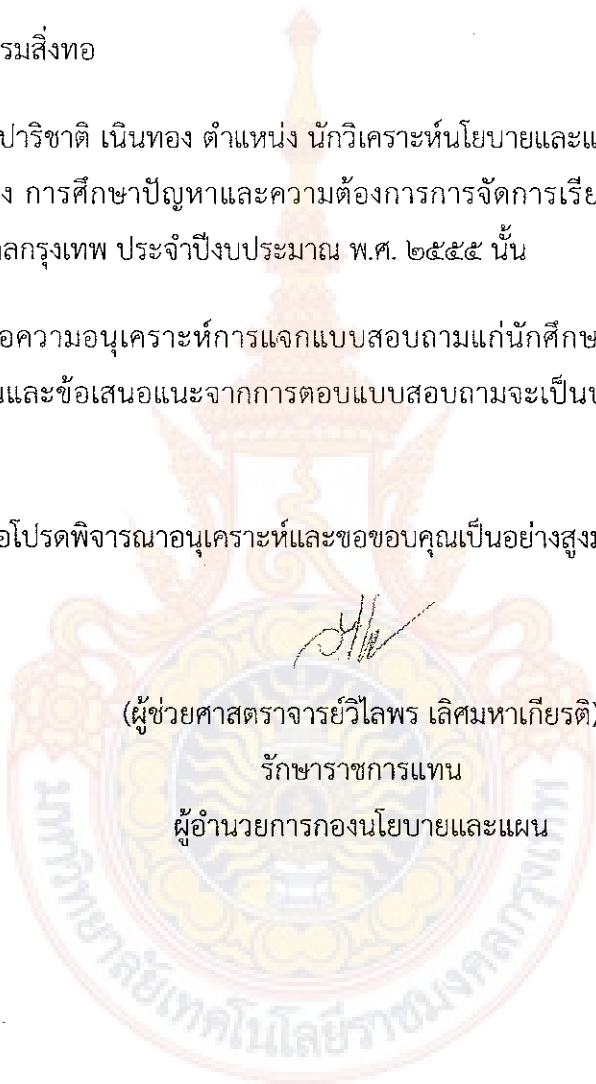
ในการนี้จึงขอความอนุเคราะห์การแจกแบบสอบถามแก่นักศึกษา ระหว่างวันที่ ๑ - ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการตอบแบบสอบถามจะเป็นประโยชน์อย่างสูงต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลพร เลิศมหาเกียรติ)

รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน

ภาคผนวก ค
ค่า IOC ของแบบสอบถาม

การตรวจสอบความสมบูรณ์และความสอดคล้องของเนื้อหา
เรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

คำชี้แจง ตรวจสอบความสมบูรณ์และความสอดคล้องของเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนตามเกณฑ์ดังนี้
+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดระดับปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนข้อนั้น
0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดระดับปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนข้อนั้น
-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่วัดระดับปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนข้อนั้น

ที่	ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC
		1	2	3	4	5	
แบบสอบถามปัญหาการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา							
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ							
ด้านผู้เรียน							
1	เวลาในการค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2	เวลาในการทำการบ้านและแบบฝึกหัดตามที่ได้รับมอบหมาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3	การปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมชั้นเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4	การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมสถาบัน	+1	+1	+1	+1	0	0.80
5	มีโรคประจำตัวหรือป่วยบ่อยทำให้ต้องหยุดเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
6	การวางแผนในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมเสริมการเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
7	การเดินทางมาเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8	ความรู้พื้นฐานทางการเรียนของนักศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
9	ประสบการณ์และทักษะการปฏิบัติ	+1	0	+1	+1	+1	0.80
ด้านหลักสูตร							
10	หลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่เรียนตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ	0	+1	0	+1	0	0.40
11	หลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ที่	ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC
		1	2	3	4	5	
12	หลักสูตรของมหาวิทยาลัยได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
13	การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	0	+1	+1	+1	+1	0.80
14	ความชัดเจนของเกณฑ์การวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	+1	0	0.80
ด้านการจัดการเรียนการสอน							
15	การนำวิธีการใหม่ ๆ มาจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
16	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลายน่าสนใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
17	การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับระดับการศึกษาของนักศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
18	วิธีการจัดการเรียนการสอนเน้นให้นักศึกษารู้จักการแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
19	วิธีการสอนมีความสอดคล้องกับรายวิชาที่เรียนและเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
20	เวลาสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่มมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
21	การศึกษาดูงาน / การฝึกงานในสถานประกอบการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
22	การวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ กระบวนวิชา	+1	+1	+1	+1	0	0.80
23	ภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษาแต่ละวิชาสอดคล้องกับจำนวน หน่วยกิต	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
ด้านสภาพแวดล้อม							
24	สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนมีความเหมาะสม	+1	0	0	0	+1	0.40
25	นักศึกษาได้ใช้สื่อและอุปกรณ์ในการจัด การเรียนการสอนอย่าง ทั่วถึง	+1	0	0	0	0	0.20
26	แสงสว่างภายในห้องเรียน / ห้องปฏิบัติการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
27	การถ่ายเทอากาศภายในห้องเรียน / ห้องปฏิบัติการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
28	โต๊ะและเก้าอี้ในห้องเรียน / ห้องปฏิบัติการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
29	สถานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
30	การอำนวยความสะดวกในการบริการ (ยืม - คืน) ของห้องสมุด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
31	การใช้เวลาในการเดินเพื่อย้ายห้องเรียนแต่ละวิชา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ที่	ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC
		1	2	3	4	5	
แบบสอบถามความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา							
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ							
1	การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2	การอำนวยความสะดวกในการเดินทางมาเรียน	+1	0	0	0	+1	0.40
3	กิจกรรมปรับพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้	+1	+1	0	+1	+1	0.80
4	หลักสูตรและเนื้อที่เรียนตรงกับความต้องการของนักศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5	มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร	0	+1	+1	+1	+1	0.80
6	การกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ในหลักสูตร	0	+1	0	+1	0	0.40
7	วิธีการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8	มีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน	0	+1	+1	+1	+1	0.80
9	การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
10	สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย	+1	+1	+1	0	+1	0.80
11	รถรับ-ส่งในการเดินทางแต่ละพื้นที่ (พระนครใต้, เทคนิครุงเทพ, บพิตรภิมุขมหาเมฆ) ในการมาเรียน	0	0	+1	+1	0	0.40
12	สัญญาณอินเทอร์เน็ตทุกพื้นที่ในมหาวิทยาลัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
13	หอพักนักศึกษาในมหาวิทยาลัย	+1	+1	0	0	0	0.40

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม
การวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ประกอบด้วย

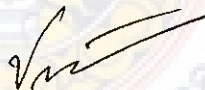
ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านลักษณะประชากร ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา คณะ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัญหาการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านผู้เรียน (2) ด้านหลักสูตร (3) ด้านการจัดการเรียนการสอน และ (4) ด้านสภาพแวดล้อม

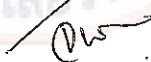
ตอนที่ 3 แบบสอบถามความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ

กรุณาตอบแบบสอบถามด้วยความที่เป็นจริง เพื่อผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในวางแผนและพัฒนาการจัดการจัดทำแผนกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยต่อไปและขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือ

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวปาริชาติ เนินทอง)

(นางสาวเจษณี บุตรคำ)

กลุ่มงานวิจัยสถาบันและสารสนเทศ

กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอน
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ศึกษาระดับปัญหาการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลกรุงเทพ

ตอนที่ 3 ศึกษาระดับความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

รหัสแบบสอบถาม 1

--	--	--

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความตามความเป็นจริง

สำหรับผู้วิจัย

☐ 2

1. เพศ

☐ 1) ชาย☐ 2) หญิง☐ 3

2. ชั้นปีที่ศึกษา

☐ 1) ชั้นปีที่ 1☐ 2) ชั้นปีที่ 2☐ 3) ชั้นปีที่ 3☐ 4) ชั้นปีที่ 4☐ 4

3. คณะ

☐ 1) คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม☐ 2) คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์☐ 3) คณะบริหารธุรกิจ☐ 4) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี☐ 5) คณะวิศวกรรมศาสตร์☐ 6) คณะศิลปศาสตร์☐ 7) คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

☐ 5☐ 1) คะแนนเฉลี่ยสะสม 2.00 - 2.50☐ 2) คะแนนเฉลี่ยสะสม 2.51 - 3.00☐ 3) คะแนนเฉลี่ยสะสม มากกว่า 3.00 ขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัญหาการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชมงคลกรุงเทพ

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้ โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับปัญหา
การจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ โดยมี
ความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง ปัญหามากที่สุด 4 หมายถึง ปัญหามาก 3 หมายถึง ปัญหาปานกลาง
2 หมายถึง ปัญหาน้อย 1 หมายถึง ปัญหาน้อยที่สุด

ลำดับ	ปัญหาการจัดการเรียนการสอน	ระดับปัญหา					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
1	ด้านผู้เรียน เวลาในการค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน						A1.....
2	เวลาในการทำการบ้านและแบบฝึกหัดตามที่ได้รับมอบหมาย						A2.....
3	การปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมชั้นเรียน						A3.....
4	การสร้างความสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนร่วมสถาบัน						A4.....
5	มีโรคประจำตัวหรือป่วยบ่อยทำให้ต้องหยุดเรียน						A5.....
6	การวางแผนในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมเสริมการเรียน						A6.....
7	ประสบการณ์และทักษะการปฏิบัติ						A7.....
8	ความรู้พื้นฐานทางการเรียนของนักศึกษา						A8.....
9	การเดินทางมาเรียน						A9.....
10	ด้านหลักสูตร หลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ในชีวิตประจำวันได้						B1.....
11	หลักสูตรของมหาวิทยาลัยได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัย						B2.....
12	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความชัดเจน						B3.....
13	การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง						B4.....
14	เกณฑ์การวัดและประเมินผลมีความชัดเจน						B5.....
15	ด้านการจัดการเรียนการสอน การนำวิธีการใหม่ ๆ มาจัดการเรียนการสอน						C1.....
16	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลายน่าสนใจ						C2.....

ลำดับ	ปัญหาการจัดการเรียนการสอน	ระดับปัญหา					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
17	การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับระดับการศึกษาของนักศึกษา						C3.....
18	วิธีการจัดการเรียนการสอนเน้นให้นักศึกษารู้จักการแก้ปัญหา						C4.....
19	วิธีการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหาของรายวิชาที่เรียน						C5.....
20	เวลาสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่มมีความเหมาะสม						C6.....
21	การศึกษาดูงาน / การฝึกงานในสถานประกอบการ						C7.....
22	การวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกระบวนวิชา						C8.....
23	ภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษาแต่ละวิชาสอดคล้องกับจำนวนหน่วยกิต						C9.....
24	นักศึกษาได้ใช้สื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง						C10.....
25	ด้านสภาพแวดล้อม ความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน						D1.....
26	แสงสว่างภายในห้องเรียน / ห้องปฏิบัติการ						D2.....
27	การถ่ายเทอากาศภายในห้องเรียน / ห้องปฏิบัติการ						D3.....
28	โต๊ะและเก้าอี้ในห้องเรียน / ห้องปฏิบัติการ						D4.....
29	สถานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียน						D5.....
30	การอำนวยความสะดวกในการบริการ (ยืม - คืน) ของห้องสมุด						D6.....
31	การใช้เวลาในการเดินเพื่อย้ายห้องเรียนแต่ละวิชา						D7.....

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชมงคลกรุงเทพ

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้ โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความ

ต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

โดยมีความหมายดังนี้

5 หมายถึง ความต้องการมากที่สุด 4 หมายถึง ความต้องการมาก 3 หมายถึง ความต้องการปานกลาง

2 หมายถึง ความต้องการน้อย 1 หมายถึง ความต้องการน้อยที่สุด

ลำดับ	ความต้องการการจัดการเรียนการสอน	ระดับความต้องการ					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
1	การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักศึกษา						E1.....
2	การจัดกิจกรรมปรับพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้						E2.....
3	หลักสูตรและเนื้อหาที่เรียนตรงกับความต้องการของนักศึกษา						E3.....
4	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร						E4.....
5	การมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมเสริมหลักสูตร						E5.....
6	การมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน						E6.....
7	การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						E7.....
8	วิธีการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย						E8.....
9	สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย						E9.....
10	สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เพียงพอตามความเหมาะสม						E10....
11	สัญญาณอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพทุกพื้นที่ในมหาวิทยาลัย						E11....

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

คำชี้แจง หากท่านมีความคิดเห็นด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวข้างต้น โปรดระบุ

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

หัวหน้าโครงการวิจัย

นางสาวปาริชาติ เนินทอง

ตำแหน่งปัจจุบัน

นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

หน่วยงานที่อยู่สามารถติดต่อได้สะดวก

กองนโยบายและแผน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

เลขที่ 2 ถนน นางลิ้นจี่ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพมหานคร 10120

โทรศัพท์ 02 287 9626 โทรสาร 02 287 9627

E-mail : parichat.n@rmutk.ac.th

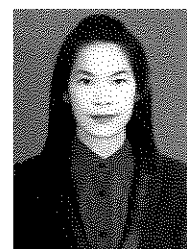
ประวัติการศึกษา

ปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปริญญาตรี คณะเศรษฐศาสตร์บัณฑิต (อาหารและโภชนาการ-พัฒนาผลิตภัณฑ์) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้

ผู้ร่วมโครงการวิจัย

นางสาวเจษณี บุตรดำ

ตำแหน่งปัจจุบัน

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

หน่วยงานที่อยู่สามารถติดต่อได้สะดวก

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

เลขที่ 2 ถนน นางลิ้นจี่ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพมหานคร 10120

โทรศัพท์ 0 2287 9600 ต่อ 2205 โทรสาร 0 2287 9681

E-mail : chetsanee.b@rmutk.ac.th

ประวัติการศึกษา

ปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทรัพยากรมนุษย์) มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช